

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 5.

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

I.1. Czytanie utworów literackich – liryka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
– rozpoznaje czytany utwór jako wiersz, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie podmiotu lirycznego, – wie, kto to jest bohater wiersza, – wyjaśnia pojęcie adresata utworu, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – wymienia wartości w utworze, – wskazuje wers i strofę (zwrotkę), – odróżnia wers od strofy	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego w omawianych utworach, – określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama), który stanowi interpretację omawianego utworu, – nazywa wyrazy wskazujące na	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – uzasadnia, dlaczego utwór jest wierszem, – czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa, – wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z poprawną dykcją, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, – przedstawia, jak rozumie omawiany utwór, w tym w formie przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, – wygłasza wiersz z pamięci, odpowiednio modulując głosem i dokonując interpretacji głosowej, – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, – opisuje adresata utworu, – wskazuje cytaty, dzięki	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybiera, w tym interaktywnej, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, – tworzy własne przykłady epitetów, porównań, uosobień, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, ożywień, – wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, uosobień, ożywień, apostrof, powtórzeń, – odczytuje sens przenośny w utworze, – wymyśla własne propozycje wyrazów rymujących się, – omawia wyczerpująco

(zwrotki), – wyjaśnia, czym jest rym, wers, refren, – wymienia nazwy środków stylistycznych, takich jak: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, – wymienia elementy rytmizujące wypowiedź: wers, strofa, – zna pojęcia hymnu, bajki, – odróżnia utwór wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł.	podmiot liryczny i adresata, – opowiada o osobie mówiącej w wierszu, – przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – odnajduje wers, w którym jest zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy w omawianych tekstach, – wymienia nazwy środków: ożywienie, apostrofa, powtórzenie, – wskazuje rymy w wierszu, – rozpoznaje rym jako element rytmizujący wypowiedź, – rozpoznaje utwór jako hymn, bajkę, – dzieli wers na sylaby.	– określa cechy bohatera wiersza, – porównuje rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, powtórzenie, – wie, że utwór może mieć sens dosłowny i przenośny, – rozpoznaje refren jako element rytmizujący wypowiedź, – dzieli wersy na sylaby i podaje ich liczbę w każdym z nich, – wymienia cechy hymnu, bajki.	którym nazywa uczucia, które wzbudza w nim czytany utwór, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcję epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, powtórzenia, – odróżnia sens dosłowny od przenośnego, – wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź – liczbę sylab w wersie, – wskazuje cechy hymnu i bajki w danym utworze.	sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – określając nastrój wiersza, uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do elementów utworu, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza, – rozpoznaje hymn i bajkę wśród innych gatunków literackich.
--	---	---	--	---

I.1. Czytanie utworów literackich – epika

Treści nauczania wskazane w Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
– odpowiada na proste pytania dotyczące fragmentu tekstu, – rozpoznaje utwór epicki, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterów, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach, – wymienia wybrane gatunki literackie: mit, opowiadanie, powieść, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu, – rozpoznaje, kim jest osoba mówiąca w utworze epickim, – rozpoznaje bohatera, – wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcie narratora, – zna pojęcie narracji,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – odpowiada na pytania dotyczące fragmentu tekstu, – wymienia cechy utworu epickiego, – określa czas i miejsce akcji oraz bohaterów, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w przeczytanych utworach, – wymienia cechy gatunkowe mitu, opowiadania i powieści, – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu – tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – nazywa wyrazy wskazujące narratora, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia bohatera utworu, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wyrazy wskazujące na narrację,	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – odpowiada na proste pytania dotyczące znajomości całego tekstu, – czyta głośno, wyrażnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje czytany utwór jako epikę oraz mit, – opowiada, powieść, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – rozpoznaje elementy budowy utworu – puenta, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – wskazuje dialog w utworze, – nazywa rodzaj narratora w omawianym utworze, – nazywa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, – nazywa rodzaj narracji: pierwszoosobowa,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, opowiadania, powieści, – rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego,	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju i gatunku literackiego, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytuł, puenta, punkt kulminacyjny, – prezentuje według własnego pomysłu, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami, – porównuje narratora w różnych utworach literackich, – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze, w tym z wykorzystaniem narzędzi

– zna pojęcia fabuły, akcji, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, – rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń, – wie, co to dialog i monolog.	– odróżnia fabułę od akcji, – rozpoznaje wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów w omawianych utworach, – rozpoznaje ważne informacje w utworze, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama, spektakl teatralny), który będzie interpretacją utworu, – rozpoznaje dialog i monolog.	trzecioosobowa, – omawia wątek główny, – wymienia zdarzenia składające się na akcję w utworze, – określa doświadczenia bohaterów literackich, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – wymienia cechy identyfikujące teksty kultury należące do literatury, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunek, drama, spektakl teatralny, – odróżnia dialog od monologu.	– dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – odróżnia zdarzenia fabuły utworu od akcji, – porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje cechy identyfikujące teksty kultury należące do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami.	interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia swoje wnioski, – określi problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.
--	---	---	--	--

I.2. Odbiór tekstów kultury – obraz

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego</i> (klasy 4–8) i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
OBRAZ				
– określa tematykę obrazu, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim dzieło sztuki, – wymienia elementy obecne na obrazie.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – prezentuje elementy przedstawione na obrazie, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obecne na obrazie, – odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, – określa uczucia, jakie wywołuje obraz, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki, – wskazuje cechy tekstów kultury należących do sztuk plastycznych.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, – opisuje umieszczone na obrazie elementy, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki poprzez podanie tematów rozmów postaci przedstawionych na obrazie, – rozumie właściwości tekstów kultury należących do sztuk plastycznych.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – określa nastrój obrazu oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, – omawia elementy sztuki plastycznej, takie jak: plan, barwy, kompozycja, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie.

I.2. Odbiór tekstów kultury – spektakl teatralny, koncert, kino, program telewizyjny i radiowy

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SPEKTAKL TEATRALNY, KONCERT, KINO, PROGRAM TELEWIZYJNY I RADIOWY				
– rozpoznaje słownictwo związane z teatrem, – odróżnia spektakl teatralny od programu radiowego, telewizyjnego, koncertu i kina, – wie, kto to jest widz i aktor, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny, takie jak: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, muzyka, – wymienia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego, takie jak: gra aktorska, muzyka, – odróżnia tekst literacki od jego adaptacji, – wie, co to jest adaptacja utworu literackiego, – zna zasady zachowania się w kinie, na koncercie czy w teatrze.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – przedstawia własne rozumienie spektaklu, filmu, muzyki, – wskazuje cechy tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny, takie jak: reżyseria, rekwizyty, – wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego: reżyseria, – wskazuje charakterystyczne cechy przekazów audiowizualnych – filmu, – rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego, np. filmowa, sceniczna, radiowa, – wskazuje elementy plakatu teatralnego, – potrafi zachować się w kinie, na koncercie czy w teatrze.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozumie właściwości tekstów kultury przynależnych do: teatru, filmu, muzyki, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny – charakteryzacja, – wyodrębnia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego – ujęcie, – wskazuje cechy charakterystyczne przekazów audiowizualnych – programu informacyjnego, – wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją, – zestawia treści tekstów kultury z własnym doświadczeniem, – wypowiada się na temat filmu, koncertu, spektaklu, – świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach, – określa cechy bohaterów, – opisuje bohaterów, – wyraża swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, – przedstawia morał płynący z przedstawienia, – opowiada w ciekawy sposób o swojej wizycie w teatrze, swobodnie używając słownictwa związanego z teatrem, – przedstawia zasady kulturalnego zachowania się w teatrze, – planuje grę aktorską i projektuje dekoracje, kostiumy i rekwizyty do przedstawienia.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – pracując w grupie, planuje scenografię, rekwizyty, kostiumy, ruch sceniczny, – pracując w grupie, przygotowuje inscenizację przedstawienia, – wypowiada się o swoich wrażeniach z ostatnio obejrzanego przedstawienia teatralnego, – wymyśla sposoby wykorzystania różnych przedmiotów codziennego użytku w teatrze, – przygotowuje plakat teatralny do szkolnego przedstawienia dowolnego mitu.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

II.1. Gramatyka języka polskiego

II.2. Zróżnicowanie języka

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA, SŁOWOTWÓRSTWO				
– rozpoznaje sylabę, – wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, – zna pojęcie głoski nosowej, – zna pojęcie frazeologizmu, – zna frazeologizmy omawiane na lekcji, – wie, co to jest synonim i antonim, – zna słownik synonimów, – wie, że jest oficjalna i nieoficjalna odmiana polszczyzny.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – dzieli wyraz na sylaby, – wie, co to jest samogłoska, – rozróżnia funkcję samogłoski <i>i</i>, – wie, co to związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – rozpoznaje synonimy i antonimy, – wie, jak korzystać ze słownika synonimów, – odróżnia oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – dzieli wyrazy na sylaby, – określa rolę samogłoski <i>i</i>, – wyjaśnia, co to jest związek frazeologiczny, – wie, że związki frazeologiczne są obecne w życiu codziennym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – podaje przykłady synonimów i antonimów, – omawia zasady korzystania ze słownika synonimów, – tworzy teksty z wykorzystaniem oficjalnej i nieoficjalnej odmiany polszczyzny, – rozpoznaje różne odmiany polszczyzny.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – rozpoznaje funkcję <i>i</i> w wyrazie, – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – wyjaśnia, czym są synonimy i antonimy, – tworzy synonimy i antonimy, – korzysta w praktyce ze słownika synonimów, – używa stylu dostosowanego do sytuacji komunikacyjnej.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – wykorzystuje w praktyce znajomość alfabetu do sprawnego wyszukiwania tytułów utworów w podręczniku i korzystania ze słowników, – wskazuje różne funkcje głoski <i>i</i>, – stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne, – używa synonimów i antonimów w celowy sposób, – dostosowuje sposób wypowiedziania się do zamierzonego celu wypowiedzi.

II.1. Gramatyka języka polskiego – części mowy

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
CZĘŚCI MOWY				
– wymienia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przymek, zaimek, – zna pojęcia: odmienne i nieodmienne części mowy, – podaje pytania odmiennych części mowy, – rozpoznaje osobowe formy czasownika, – wymienia formy, przez które odmienia się czasownik: osoba, liczba, czas, rodzaj, tryb, – odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, – rozpoznaje osobę i liczbę czasownika, – rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika, – wie, że rzeczownik odmienia się przez przypadki, – wie, że przymiotniki i przysłówki się stopniają, – rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozpoznaje w zdaniu części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przymek, zaimek, – wymienia odmienne i nieodmienne części mowy, – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, bezokoliczniki oraz konstrukcje z <i>się</i>, – nazywa przypadki i ich pytania, – odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, – rozpoznaje czas i tryb czasownika, – wskazuje wyrażenie przymikowe, – wie, że przymek jest nieodmienną częścią mowy, – wie, że przymek łączy się z rzeczownikiem, – rozróżnia stopnie przymiotnika i przysłówka, – wie, że liczebnik ma rodzaje.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – rozpoznaje formy przypadków wyrazów, – rozpoznaje rodzaj czasownika, – stosuje poprawne formy rzeczownika, czasownika, przymiotnika, – odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, tryby, – nazywa tryby czasownika, – podaje przykłady wyrażen przymikowych, – przekształca formy nieosobowe czasownika w formy osobowe, – stosuje stopniowanie regularne przymiotników i przysłówków, – określa rodzaje liczebników.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – określa przypadek rzeczownika w zdaniu, – stosuje poprawne formy liczebnika, – rozpoznaje poszczególne części mowy, – stosuje w praktyce zasady pisowni przymków prostych i złożonych oraz wyrażen przymikowych, – rozpoznaje spójniki, – przekształca czasowniki w formach osobowych na czasowniki w formach nieosobowych, – przekształca zdania z jednego trybu w inny, – stosuje stopniowanie nieregularne przymiotników i przysłówków, – odróżnia rodzaje liczebników.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – określa funkcję części mowy w tekście, – zapisuje bezbłędnie przymyki proste i złożone oraz wyrażenia przymikowe, – używa poprawnie różnych form odmiennych części mowy, a w razie wątpliwości korzysta ze słownika, – odróżnia w formach osobowych czasowników formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników, – stopniuje bezbłędnie przysłówki i przymiotniki w sposób regularny i nieregularny, – tworzy różne rodzaje liczebników.

II.1. Gramatyka języka polskiego – składnia

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SKŁADNIA				
– odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – wie, że w zdaniu jest podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie i okolicznik, – podaje pytania podmiotu i orzeczenia, – rozpoznaje zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, – zna pojęcie zdania złożonego.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – wie, czym się różni zdanie od równoważnik zdania, – wie, że jest grupa podmiotu i grupa orzeczenia, – dostrzega związki między wyrazami w zdaniu, – wskazuje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, – wymienia pytania przydawki, dopełnienia i okolicznika, – rozpoznaje związki główne i poboczne, – odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od rozwiniętego, – odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania, – rozpoznaje w zdaniu dopełnienie i okolicznik, – rozpoznaje związki zgody, – rozpoznaje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, – zna pojęcie szyku wyrazów, – wyodrębni zdania składowe w zdaniu złożonym.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – tworzy zdanie i równoważnik zdania, – przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie, – rozpoznaje, jaką częścią mowy jest wyrażony podmiot, a jaką orzeczenie, – rozpoznaje grupę podmiotu i grupę orzeczenia, – odróżnia części zdania i poprawnie je nazywa, – odróżnia przydawkę od dopełnienia i okolicznika, – rozpoznaje związki rzędu i przynależności, – sporządza wykres zdania pojedynczego, – stosuje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte w różnych formach wypowiedzi, – stosuje zasadę kolejności wyrazów w zdaniu pojedynczym, – wyjaśnia, czym się różni	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – poprawnie stosuje zdanie i równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – określa funkcje składniowe części zdania, – tworzy poprawnie związki wyrazowe w zdaniach, – dokonuje poprawnie rozbioru logicznego zdania, – stosuje poprawny szyk zdania, – tworzy poprawnie różne rodzaje zdań, – stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach zdania pojedyncze i złożone, – przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.

			zdanie pojedyncze od zdania złożonego.	
--	--	--	--	--

II.4. Ortografia i interpunkcja

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
– zapisuje poprawnie wyrazy często używane, – rozpoczyna wypowiedzenie wielką literą, – rozróżnia znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik, – stosuje kropkę na końcu zdania.	spełnia wymagania na ocenę <u>dopuszczającą</u>, a ponadto: – zna zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, h, ch</i> i pisowni partykuły <i>nie</i> z czasownikami, – zapisuje poprawnie wyrazy, których pisownię wcześniej wyćwiczył, – wie, że należy postawić przecinek, aby oddzielić te same części mowy, – stosuje cudzysłów w tytułach, – używa wykrzyknika, – wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu.	spełnia wymagania na ocenę <u>dostateczną</u>, a ponadto: – zna zasady pisowni wielkiej i małej litery oraz partykuły <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami oraz partykuły <i>-by</i> z osobowymi formami czasowników, – stosuje zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, h, ch</i> oraz partykuły <i>nie</i> z czasownikami, – oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym, – stosuje znaki interpunkcyjne w redagowanych przez siebie tekstach.	spełnia wymagania na ocenę <u>dobłą</u>, a ponadto: – zna zasady pisowni w zakresie pozostałych zasad ortograficznych, w tym partykuły <i>nie</i> z przymiotnikami i przysłówkami w stopniu najwyższym oraz <i>-ji, -ii, -i</i> w zakończeniach rzeczowników, – zapisuje poprawnie wyrazy w zakresie wprowadzonych zasad ortograficznych, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>ó</i> niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyjątki w pisowni <i>rz</i> po spółgłoskach,	spełnia wymagania na ocenę <u>bardzo dobrą</u>, a ponadto: – zapisuje poprawnie wyrazy z trudnością ortograficzną, – stosuje dwukropek i myślnik w dialogu, – korzysta samodzielnie i sprawnie ze słownika ortograficznego, – redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne.

			– zapisuje poprawnie wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>h</i> niewymiennym, – stosuje cudzysłów w celu oznaczenia czyichś słów, – używa dwukropka przed wyliczeniem, – określa różnice w treści zdania w zależności od zastosowanego znaku interpunkcyjnego.	
--	--	--	--	--

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

Treści nauczania wskazane w <i>Podstawie programowej dla II etapu edukacyjnego (klasy 4–8)</i> i zawarte w podręczniku <i>Zamieńmy słowo</i> dla klasy 5				
ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
– rozpoznaje notatkę wśród innych form wypowiedzi, – rozpoznaje dialog, – dostrzega interpunkcję w zapisie dialogu, – wie, co zawiera opis postaci, miejsca, krajobrazu i obrazu, – podejmuje próbę tworzenia opisu postaci, miejsca, – zna pojęcie akapitu, – zna pojęcie argumentu, – wie, co to jest plan wydarzeń,	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> – zna cechy notatki, – rozpoznaje dialog, – zna zasady zapisywania dialogu, – gromadzi słownictwo do opisu postaci, miejsca, obrazu, – tworzy plan opisu postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – wie, co to jest akapit, – wie, co to jest argument, – wie, jak jest zbudowany argument, – wie, jak tworzyć plan	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> – zapisuje dialog, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu na podstawie planu, – wyjaśnia, co to jest akapit, – podaje przykłady argumentu, – tworzy plan ramowy, – wskazuje wymagane informacje w zaproszeniu i ogłoszeniu, – omawia elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia,	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> – tworzy różne rodzaje notatek, – tworzy dialog, – porządkuje słownictwo do opisu postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity, – stosuje argumenty w swoich wypowiedziach, – omawia budowę	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> – tworzy według własnego pomysłu funkcjonalną notatkę, w tym interaktywną, – stosuje poprawną interpunkcję w zapisie dialogu, – samodzielnie tworzy bogaty treściowo opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu o właściwej kompozycji i układzie graficznym, – podejmuje próbę uzasadniania argumentu,

– wie, czym się różni plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, jaką formą wypowiedzi są życzenia, – podejmuje próbę napisania życzeń, – wie, jak wygląda zaproszenie i ogłoszenie, – rozpoznaje elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, i charakterystykę jako formy wypowiedzi, – wie, kim są nadawca i adresat, – zna zwroty do adresata, – zna współczesne formy komunikatów, takie jak np. e-mail, SMS.	- wydarzeń, – odróżnia plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, czym cechują się życzenia, – rozpoznaje zaproszenie i ogłoszenie wśród innych form wypowiedzi, – zna elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna elementy listu, – odróżnia nadawcę i adresata, – zna zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze list prywatny, – tworzy plan opowiadania odtwórczego i twórczego, w tym z dialogiem, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, dialog, – rozróżnia współczesne formy komunikatów, takie jak np. e-mail, SMS.	– wypowiada się na temat cech listu jako formy wypowiedzi, – podaje przykłady nadawcy i adresata, – omawia zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze rozwinięty list prywatny, – selekcjonuje informacje, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, – posługuje się współczesnymi formami komunikatów, takich jak np. e-mail, SMS.	- argumentu, – tworzy plan szczegółowy, – układa życzenia, – tworzy zaproszenie i ogłoszenie z dwoma argumentami, – pisze wypowiedź w formie listu i opowiadania z dialogiem o właściwej kompozycji i układzie graficznym, – stosuje akapity, – tworzy współczesne formy komunikatów, zachowując zasady etykiety językowej, – stosuje wiedzę o języku w tworzonych przez siebie formach wypowiedzi.	– tworzy plan w jednolitej formie: zdania lub równoważniki zdań, – tworzy życzenia i zaproszenie w formie oficjalnej i nieoficjalnej, – tworzy urozmaicone pod względem stylu opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, – rozumie rolę akapitów w tworzeniu całości myślowej wypowiedzi.
---	---	--	--	---

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

CELE OSIĄGANE PRZEZ UCZNIA	
UCZEŃ NA POZIOMIE PODSTAWOWYM	UCZEŃ NA POZIOMIE PONADPODSTAWOWYM
Starter: Ready, steady, go!	
Czyta ze zrozumieniem informacje o orkach. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – układa wyrazy w odpowiedniej kolejności w dialogu dotyczącym zapoznawania się z nowymi kolegami w klasie, przedstawiania siebie i innych. Następnie sprawdza swoje odpowiedzi z nagraniem. Zna i nazywa przedmioty nauczane w szkole. Przyporządkowuje przybory szkolne oraz rzeczy przedstawione na ilustracjach nazwom przedmiotów nauczanych w szkole. Nazywa pomieszczenia i elementy wyposażenia domu, podając ich położenie. Wpisuje brakujące litery w nazwach elementów wyposażenia domu. Sporządza krótki słowny opis swojego domu na podstawie podanego przykładu. Może popełniać błędy. Na podstawie podanego opisu pomieszczenia sporządza odpowiadający mu rysunek.	Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę, w której przedstawia siebie i innych. Podaje nazwy przyborów szkolnych oraz rzeczy kojarzonych z nazwami przedmiotów nauczanych w szkole. Swobodnie i poprawnie opisuje ilustrację przedstawiającą dom i jego wyposażenie, stosując przyimki miejsca i literując wybrane wyrazy.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Nazywa główne posiłki. Uzupełnia tabelę dotyczącą preferencji swoich oraz kolegi w spożywaniu podanych produktów żywnościowych. Zna zasady tworzenia zdań twierdzących i przeczących w czasie <i>simple present</i>. Prezentuje wyniki reszcie klasy. Może popełniać błędy. Nazywa czynności wykonywane w czasie wolnym. Przyporządkowuje nazwy czynności odpowiadającym im rzeczownikom i przysłówkom, tworząc poprawne kolokacje. Nazywa członków rodziny. Zna i przyporządkowuje podanym ilustracjom nazwy dyscyplin sportowych. Przyporządkowuje nazwy dyscyplin sportowych czasownikom <i>play</i> i <i>go</i>. Tworzy zdania oznajmujące w czasie <i>simple present</i>, wypowiadając się na temat uprawianych przez siebie dyscyplin sportowych. Może popełniać błędy. Zna i nazywa kraje i narodowości. Odnajduje w diagramie przymiotniki opisujące wygląd człowieka. Zna znaczenie słów pytających <i>who, what, how, where, when</i> oraz uzupełnia nimi luki w pytaniach. Zna przymyki miejsca oraz przyporządkowuje je podanym ilustracjom. Tworzy zdania z wykorzystaniem przymków miejsca, opisując położenie wybranych przedmiotów związanych ze szkołą.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat preferencji dotyczących spożywania produktów żywnościowych. Swobodnie i poprawnie opisuje ilustrację w czasie <i>present continuous</i>, wymieniając czynności wykonywane przez członków rodziny. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat uprawianych przez siebie dyscyplin sportowych w czasie <i>simple present</i>, podając częstotliwość ich wykonywania. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat własnego wyglądu oraz wyglądu członków rodziny. Swobodnie i poprawnie opisuje położenie przedmiotów związanych ze szkołą z wykorzystaniem przymków miejsca.
--	--

Zna zaimki dzierżawcze <i>my, your, his, her, its, our, their</i>. W podanych zdaniach wybiera jeden z dwóch podanych zaimków dzierżawczych. Zna wyrażenie <i>there is/there are</i>. Z rozsypanki wyrazowej tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z wykorzystaniem podanego wyrażenia. Kategoryzuje podane rzeczowniki, dzieląc je na policzalne i niepoliczalne. Zna zasady użycia przedimków nieokreślonych <i>a/an</i> oraz zaimków nieokreślonych <i>some/any</i> w połączeniu z rzeczownikami policzalnymi i niepoliczalnymi, ale nie zawsze stosuje je poprawnie. Zakreśla w zdaniach <i>a/an, some/any</i>, popełniając błędy. Zna znaczenie oraz zasady tworzenia zdań oznajmujących, pytających i przeczących z czasownikiem <i>can</i>. Odpowiada na pytania zamknięte z użyciem tego czasownika. Zna zasady tworzenia zdań oznajmujących, pytających i przeczących w czasie <i>present simple</i>. Uzupełnia zdania czasownikami w czasie <i>present simple</i>, popełniając błędy. Zna przysłówki częstotliwości <i>always, usually, often, sometimes, never</i>, ale stosując je w zdaniach w czasie <i>present simple</i>, popełnia błędy.	Zna i poprawnie stosuje zaimki dzierżawcze. Swobodnie i poprawnie opisuje miejsca z wykorzystaniem wyrażenia <i>there is/there are</i>. Zna i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach przedimki nieokreślone <i>a/an</i> oraz zaimki nieokreślone <i>some/any</i> w połączeniu z rzeczownikami policzalnymi i niepoliczalnymi. Zna i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach czasownik <i>can</i>. Poprawnie stosuje czas <i>present simple</i>, wykorzystując w swoich wypowiedziach przysłówki częstotliwości.
---	---

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Zna zasady tworzenia zdań oznajmujących, pytających i przeczących w czasie <i>present continuous</i> dla czynności wykonywanych w danej chwili. Odpowiada na pytania dotyczące czynności przedstawionych na ilustracjach, popełniając błędy.	Poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach czas <i>present continuous</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 4–9	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 141	

Unit 1 Tell me more about yourself Opener	
Czyta ze zrozumieniem informację o umiejętności pływania małych dzieci. Słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie szczegółowe do nagrania, popełniając błędy. Tworzy listę słów – nazw członków rodziny. Odpowiada na pytania otwarte dotyczące jego rodziny, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat swojej rodziny.
Materiały dodatkowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji</i> str. 27	

Unit 1a The Crystal Ball Mystery: Where is Uncle Gordon?	
Słucha i czyta ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie szczegółowe do tekstu, – na podstawie informacji zawartych w tekście określa, kto wykonuje dane	Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

czynności; popełnia przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem: – słownie określa, czy podane w nagraniu zdania są zgodne z treścią tekstu, czy nie, popełniając błędy. Zna nazwy członków rodziny i ich używa. Uzupełnia zdania nazwami członków rodziny; popełnia przy tym nieliczne błędy. Słucha ze zrozumieniem: – podpisuje zdjęcia, wykorzystując nazwy członków rodziny podane w ramce. Zna zasady tworzenia zdań twierdzących, przeczących i pytających z użyciem czasownika <i>be</i> oraz innych czasowników w czasie <i>present simple</i>. Z rozsypanych wyrazów układa zdania twierdzące, pytające i przeczące w czasie <i>present simple</i>. Tworzy z podanych informacji krótki opis osoby – odpowiada na pytania kolegi na temat tej osoby, używając czasu <i>present simple</i>. Zgaduje, o jakiej osobie jest mowa: zadaje pytania w czasie <i>present simple</i>, pozyskując informacje na temat tej osoby. We wszystkich wspomnianych typach ćwiczeń popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zdanie na rozumienie tekstu słuchanego. Poprawnie uzupełnia zdania nazwami członków rodziny. Swobodnie i poprawnie stosuje zdania oznajmujące, przeczące i pytające w czasie <i>present simple</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 10–11; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 141	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 122-123; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 28-29, <i>Short Test 1a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 1b Hard-working bees	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą pszczół. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte do tekstu, popełniając przy tym nieliczne błędy. Zna i stosuje przymiotniki opisujące uczucia i osobowość człowieka: – słucha nagrania i poprawnie wymawia przymiotniki opisujące uczucia i osobowość. – na podstawie nagrania pokazuje mimiką, o jakim uczuciu jest mowa; zgaduje uczucia prezentowane przez kolegów, – uzupełnia luki w opisach osób, a następnie przyporządkowuje osoby przedstawione na zdjęciach tym opisom, popełniając przy tym drobne błędy. Zna zasady dotyczące miejsca przysłówków częstotliwości w zdaniach z czasownikiem <i>be</i> i innymi czasownikami w czasie <i>present simple</i>, ale nie zawsze stosuje je poprawnie, – uzupełnia luki w zdaniach wskazanymi przysłówkami częstotliwości i czasownikami w czasie <i>present simple</i>. Słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia tabelę przysłówkami częstotliwości zgodnie z treścią nagrania, a następnie informacjami o sobie i swoim przyjacielu; popełnia nieliczne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Zwraca uwagę na poprawną wymowę wyrazów w języku angielskim. Poprawnie podaje opisy osób, wykorzystując przymiotniki określające uczucia i osobowość człowieka. Poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach przysłówki częstotliwości w zdaniach z czasownikiem <i>be</i> i innymi czasownikami w czasie <i>present simple</i>. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat zwyczajowych czynności

	wykonywanych przez siebie i przyjaciela.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 12–13; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 141	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 123; <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str.30; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 30-31, <i>Short Test 1b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 1c Talking about preferences	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia dialogi odpowiednimi wyrazami zgodnie z treścią nagrania, – uzupełnia zdania dotyczące tekstu nagrania, popełniając nieliczne błędy. Zna pytania i odpowiedzi stosowane przy mówieniu o preferencjach, zawarte w rozmówkach <i>Phrase Book</i> i wykorzystuje je w rozmowie. – odgrywa dialogi w parach; popełnia błędy. Ma świadomość, że w języku angielskim istnieje akcent wyrazowy. Słucha ze zrozumieniem: – ćwiczy akcentowanie wyrazów w zdaniach, – wskazuje w podanych zdaniach akcentowane słowa. Na podstawie sporządzonego przez siebie rysunku opisuje ustnie osobę, mówiąc o jej wyglądzie i preferencjach; popełnia błędy. Słucha ze zrozumieniem i rysuje postać na podstawie opisu kolegi. Czyta ze zrozumieniem: – nie zawsze poprawnie wybiera w tekście właściwą opcję z podanych	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Samodzielnie i poprawnie reaguje, rozmawiając na temat preferencji. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie ze słuchu. Poprawnie akcentuje wyrazy w zdaniach dotyczących preferencji. Poprawnie i swobodnie opisuje wybraną osobę.

wyrazów. Tworzy pisemny opis osoby, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadanie dotyczące czytania ze zrozumieniem. Poprawnie i swobodnie tworzy opis osoby.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 14–15; <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 123; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 141-142	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 33; <i>Short Test 1c</i> www.dlanauczyciela.pl	
Review 1	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 1. podręcznika, popełniając przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: – porządkuje zwrotki w odpowiedniej kolejności, – śpiewa piosenkę.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 1. podręcznika.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 16–17; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 12-13, <i>Consolidation & Extension</i> str. 35-36, <i>Special Needs</i> str. 55-56	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 35; <i>Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl , www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorers' Club: Twins & Project: Class book & Learn more	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, – w podanych zdaniach wybiera jedną z odpowiedzi, zgodną z treścią tekstu; popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – literowanie wyrazów pomaga uczyć się ich pisowni, – czytanie na głos utrwala wyrazy w pamięci, – ilustrowanie nowych słów za pomocą obrazków, gestów, czy mimiki pozwala je łatwiej zapamiętać. Ćwiczy strategie: Uzupełnia podane wyrazy brakującymi literami. Określa, które z przymiotników opisują jego osobowość; zapisuje podane przymiotniki we właściwej kolejności. Podpisuje obrazki podanymi w ramce wyrazami – przyporządkowuje przymiotnik odpowiadającej mu ilustracji. W podanych zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 18-19; <i>Książka nauczyciela</i>, Ćwiczenie dodatkowe str. 142	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Notka kulturowa</i> str. 36; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 36	

DVD Club: Coastal clean-up	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania otwarte. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami. <u>Podczas oglądania filmu</u> Określa, czy podane zdania są zgodne z treścią filmu, czy nie. W podanych zdaniach wybiera i zaznacza jeden z dwóch wyrazów, zgodnie z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania otwarte, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi, zgodną z treścią filmu. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 20-21	

Unit 2 What's your job?	
Opener	
Czyta ze zrozumieniem krótki tekst o astronautce przedstawionym na fotografii.	

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Słucha i czyta ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte do tekstu zgodnie z treścią nagrania, – odgaduje nazwy zawodów na podstawie treści nagrania, – wymienia zawody, które mu się podobają. Wymienia zawody, które wykonują członkowie jego rodziny.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat ulubionych zawodów. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat zawodów, które wykonują członkowie jego rodziny.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 39; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 142</i>	

Unit 2a The Crystal Ball Mystery: Is Uncle Gordon a thief?	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie ogólne do tekstu, – w podanych zdaniach wybiera właściwą opcję wyrazów, zgodną z treścią tekstu, – odnajduje i nazywa pięć zawodów podanych w tekście, – odnajduje w tekście słowo do podanej w poleceniu definicji. Wykonując podane zadania, popełnia błędy. Zna, rozróżnia i podaje nazwy wybranych zawodów. Identyfikuje przedmioty na ilustracjach i kojarzy je z odpowiadającymi im nazwami zawodów. Potrafi je poprawnie wymówić. Podaje nazwy zawodów przy ilustracjach.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego i słuchanego.

Rozszyfrowuje nazwy zawodów i łączy je z definicjami ich dotyczącymi, popełniając drobne błędy. Zna zasady tworzenia i stosowania czasów <i>present simple</i> i <i>present continuous</i>. Wie, na czym polega różnica pomiędzy dwoma czasami teraźniejszymi: <i>present simple</i> i <i>present continuous</i>, ale stosując je, popełnia błędy. W podanych zdaniach wybiera formę czasownika w czasie <i>present simple</i> lub <i>present continuous</i>, a następnie uzupełnia luki w zdaniach nazwami zawodów zgodnie z treścią podanych zdań. Zadaje pytania i odgaduje nazwy zawodów, wykorzystując czas <i>present simple</i>. Pokazuje i odgaduje pokazywane czynności, wykorzystując czas <i>present continuous</i>.	Poprawnie wykonuje zadanie związane z uzupełnianiem definicji dotyczących zawodów. Swobodnie i poprawnie stosuje czasy <i>present simple</i> i <i>present continuous</i>, tworząc zdania oznajmujące, pytające i przeczące.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 22–23; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 142	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń</i>, <i>Grammar Guide</i> str. 123-124; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 40-41, <i>Short Test 2a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 2b Rattlesnake catchers	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą węża grzechotnika. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu,	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

– określa, czy podane zdania są zgodne z treścią tekstu (prawda/fałsz), czy nie, – dobiera właściwe słowa do podanych czasowników. Wykonując podane zadania, popełnia błędy. Zna podstawowe przymiotniki określające zawody. Przyporządkowuje podane przymiotniki odpowiednim ilustracjom przedstawiającym zawody. Słucha ze zrozumieniem: – wskazuje ilustracje przedstawiające ludzi wykonujących różne zawody zgodnie z treścią nagrania; popełnia drobne błędy. Zna zasady tworzenia stopnia wyższego przymiotnika. Uzupełnia luki w zdaniach, podając stopień wyższy przymiotników podanych w nawiasach. W podanych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy. Opisuje i odgaduje na podstawie opisu nazwy zawodów, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu słuchanego. Swobodnie i poprawnie stosuje stopień wyższy przymiotnika. Swobodnie i poprawnie opisuje i odgaduje nazwy zawodów.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 24–25; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 142	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń</i>, <i>Grammar Guide</i> str. 124-125; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Notka kulturowa</i> str. 42; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 43, <i>Short Test 2b</i> www.dlanauczyciela.pl	
Unit 2c What do you want to be?	

Czyta i słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia luki w dialogach nazwami zawodów, – przyporządkowuje podane w zdaniach czynności konkretnym osobom zgodnie z treścią nagrania. W podanych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy. Zna pytania stosowane podczas rozmowy dotyczącej przyszłego zawodu oraz preferencji w wykonywaniu określonych czynności, zawarte w rozmówkach <i>Phrase Book</i>. Uzupełnia odpowiedzi do pytań podanych w rozmówkach <i>Phrase Book</i>. Odgrywa z kolegą (z podziałem na role) dialog podany w rozmówkach <i>Phrase Book</i>. W podanych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy. Zna znaczenie konstrukcji <i>as... as...</i> z przymiotnikiem w stopniu równym. Wybiera odpowiedni przymiotnik w zdaniach z konstrukcją <i>as ... as</i>. Uzupełnia zdania z użyciem konstrukcji <i>as... as...</i> według własnego pomysłu. W podanych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy. Ma świadomość, że w niektórych wyrazach nie wszystkie litery są wymawiane; słuchając wymowy podanych wyrazów, podkreśla w nich litery, które nie są wymawiane. Czyta ze zrozumieniem tekst na temat wyboru zawodu: – uzupełnia wyrazami luki w tekście, tak aby powstały logiczne zdania.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Swobodnie i poprawnie prowadzi krótką rozmowę na temat przyszłego zawodu oraz preferencji w wykonywaniu określonych czynności. Swobodnie i poprawnie stosuje konstrukcję <i>as... as...</i> z przymiotnikiem w stopniu równym. Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.
---	--

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Wykonując zadanie, popełnia błędy.	
Pisze „sterowaną” pracę na temat zawodu, który chce wykonywać w przyszłości: wykorzystuje zdania z informacjami o sobie.	
W pracy pisemnej popełnia błędy.	Samodzielnie i poprawnie pisze pracę na temat zawodu, który chce wykonywać w przyszłości, wykraczając poza podane pytania.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 26–27; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 142	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 125; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 45, <i>Short Test 2c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 2	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 2. podręcznika, popełniając przy tym błędy.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 2. podręcznika.
Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki:	
– wybiera jej tytuł,	
– śpiewa piosenkę.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 28–29; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 14-15, <i>Consolidation & Extension</i> str. 37-38, <i>Special Needs</i> str. 57-58	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 47; <i>Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl , www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorers’ Club: Entertaining jobs & Project: Job diorama & Learn more

Czyta i słucha ze zrozumieniem: – rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, – tworzy pytania do podanych odpowiedzi, wykorzystując podane słowa. Wykonując ćwiczenie, popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – aby zapamiętać nowe słowo, warto je kojarzyć z innymi słowami, – każdego nowego słowa warto użyć i zapisać je w kontekście zdania, po to, by stworzyć obraz sytuacji, w jakiej się go używa, – łatwiej zapamiętać przymiotniki, zapisując je w grupach, w których mają takie same końcówki. Ćwiczy strategie: – korzystając z podanych w ramce wyrazów oraz kluczowych słów, tworzy grupy wyrazowe, – uzupełnia definicje nazwami zawodów, – w podanych przymiotnikach dopisuje brakujące końcówki, a następnie zapisuje je w grupach, w których mają identyczne końcówki. W podanych zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 30-31; <i>Książka nauczyciela</i>, Ćwiczenie dodatkowe str. 143	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Notka kulturowa</i> str. 48; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 48	

DVD Club: Butler school	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania otwarte. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami. <u>Podczas oglądania filmu</u> Odpowiada na pytania zamknięte. W podanych zdaniach wybiera i zaznacza jeden z dwóch wyrazów, zgodny z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania otwarte do filmu. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 32-33	

Unit 3 How does it taste?	
Opener	
Czyta ze zrozumieniem krótką informację o owocach i warzywach. Odpowiada na pytanie otwarte dotyczące preferencji w spożywaniu produktów żywnościowych.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat preferencji w jedzeniu owoców i warzyw.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Zna i nazywa różne owoce i warzywa. Zna przymiotniki określające owoce i warzywa. Kategoryzuje podane owoce i warzywa pod względem pasujących do nich przymiotników. Słucha ze zrozumieniem: – podaje nazwy dań i składników, które słyszy, popełnia błędy. Sporządza listę składników, których można użyć do przygotowania wskazanych potraw, napojów, przekąsek.	Swobodnie i poprawnie opisuje fotografię, określając, jakie owoce i warzywa się na niej znajdują. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie ze słuchu. Swobodnie i poprawnie nazywa składniki wykorzystywane do przygotowania określonych potraw.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 51; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 143</i>	

Unit 3a The Crystal Ball Mystery: Bill gets hungry	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte do tekstu, – w trzysobowej grupie odgrywa jedną z ról z komiksu <i>The Crystal Ball Mystery</i>. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy. Nazywa owoce, warzywa i inne produkty żywnościowe. Poprawnie wymawia nazwy produktów żywnościowych. Kategoryzuje jedzenie: nazywa grupy produktów żywnościowych, dzieli rzeczowniki na policzalne i niepoliczalne, popełniając nieliczne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie kategoryzuje produkty żywnościowe. Poprawnie wykonuje zdania związane z użyciem <i>much, many, a lot of</i> w różnego typu zdaniach.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Zna znaczenie i zasady stosowania <i>much, many, a lot of</i> w zdaniach oznajmujących, pytających i przeczących. W podanych zdaniach wybiera właściwą opcję podanych wyrazów. Uzupełnia luki w zdaniach słowami <i>much, many, a lot of</i>. Wymienia produkty żywnościowe, które przechowuje w lodówce, używając <i>much, many, a lot of</i> w różnego typu zdaniach; słuchając kolegi, rysuje produkty żywnościowe, które znajdują się w lodówce kolegi. Wykonując powyższe ćwiczenia, popełnia nieliczne błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 34–35; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 142-143	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 125; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 52-53, <i>Short Test 3a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 3b How taste works	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą motyli. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte na temat tekstu, – przyporządkowuje podane tytuły poszczególnym fragmentom tekstu, – uzupełnia luki w zdaniach zgodnie z treścią tekstu. W podanych zadaniach popełnia błędy. Zna przymiotniki określające produkty żywnościowe i potrafi je poprawnie wymówić.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania na rozumienie tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Słucha ze zrozumieniem: – wskazuje zdjęcia zgodnie z treścią nagrania, popełniając drobne błędy. Pyta i odpowiada na pytania o cechy produktów żywnościowych, popełniając błędy. Zna znaczenie i zasady tworzenia zdań oznajmujących i z użyciem wyrażenia <i>would like (to)</i>. Uzupełnia zdania dialogu wyrazami podanymi w ramce. W podanych wyżej zadaniach popełnia drobne błędy. Słucha ze zrozumieniem: – wskazuje informacje różniące się od treści nagrania, – tworzy zdania z czasownikiem <i>like</i> i wyrażeniem <i>would like</i>, zgodnie z informacjami zawartymi w tabeli. We wspomnianych wyżej typach ćwiczeń czasami popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie i swobodnie prowadzi dialog na temat określonych cech produktów żywnościowych. Poprawnie i swobodnie wykonuje zadania związane z użyciem wyrażenia <i>would like (to)</i> w zdaniach oznajmujących i pytających. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu oraz tworzenie zdań czasownikiem <i>like</i> i wyrażeniem <i>would like</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 36–37; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 143	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 125; <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str. 54; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 55, <i>Short Test 3b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 3c Eating in and out	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – układa poszczególne zdania z dialogów w określonej kolejności, zgodnej z treścią nagrania,	

– przyporządkowuje podane zdania poszczególnym dialogom. Zna wybrane zwroty i wyrażenia używane w rozmowie na temat posiłków i kupowania posiłków, zawarte w rozmówkach <i>Phrase Book</i>. Słucha ze zrozumieniem: Pracując w parze z kolegą, odgrywa scenki z sekcji <i>Phrase Book</i>. W zadaniu popełnia drobne błędy. Wie, że zdania oznajmujące, pytające i przeczące w czasie <i>present continuous</i> służą do mówienia o czynnościach wykonywanych w danym momencie oraz o zaplanowanych czynnościach przyszłych. Pyta i odpowiada na pytania dotyczące planów na najbliższy weekend, wykorzystując wyrażenia z ramki, popełnia drobne błędy. Ma świadomość, że wybrane pary czasowników do których dodana jest końcówka <i>-ing</i>, mogą brzmieć podobnie: – potrafi powtórzyć wybrane pary zdań z takimi czasownikami, – potrafi określić, które z dwóch zapisanych zdań zostało wypowiedziane przez lektora. Czyta ze zrozumieniem tekst e-maila: – wybiera właściwą opcję w zdaniach, popełniając błędy. Wykorzystując podane wyrażenia oraz wskazówki, tworzy e-mail do przyjaciela o planach na weekend; popełnia w nim błędy.	Poprawnie i adekwatnie do sytuacji stosuje poznane zwroty i wyrażenia używane w rozmowie na temat posiłków i kupowania posiłków. Swobodnie i poprawnie mówi o czynnościach wykonywanych w danym momencie oraz zaplanowanych czynnościach przyszłych, wykorzystując czas <i>present continuous</i>. Poprawnie wykonuje zadanie dotyczące czytania ze zrozumieniem. Swobodnie i poprawnie tworzy e-mail o planach na weekend.
--	---

Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: *Zeszyt ćwiczeń* str. 38–39; *Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe* str. 143

Materiały dodatkowe/Testy: *Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide* str. 125-126; *Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi* str. 57; *Short Test 3c* www.dlanauczyciela.pl

Review 3

Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 3. podręcznika, popełniając przy tym błędy.

Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki:

- odpowiada na pytanie otwarte do treści piosenki,
- śpiewa piosenkę.

Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 3. podręcznika.

Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: *Zeszyt ćwiczeń* str. 40–41; *Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe* str. 143; *Bank pomysłów Reinforcement* str. 16-17, *Consolidation & Extension* str. 39-40, *Special Needs* str. 59-60

Materiały dodatkowe/Testy: *Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi* str. 59; *Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)* www.dlanauczyciela.pl, www.generator.dlanauczyciela.pl

Explorers' Club: Slow pandas and fast hummingbirds & Project: Food tasting & Learn more

Czyta i słucha ze zrozumieniem:

- rozumie kluczowe słownictwo podane w części *Glossary*,
- dopasowuje wyrazy zgodnie z poleceniem,
- uzupełnia zdania odpowiednimi wyrazami.

Wykonując ćwiczenia, popełnia nieliczne błędy.

Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – łatwiej uczy się nowych wyrazów, grupując te tematycznie, – pamiętając o tym, że przymiotniki określają rzeczowniki, warto uczyć się tych wyrazów razem, tworząc określone pary wyrazowe czyli kolokacje, – przy nauce wyrazów warto próbować nazywać przedmioty z najbliższego otoczenia w języku angielskim. Ćwiczy strategie: – podpisuje przedstawione na ilustracjach warzywa i owoce, a następnie je kategoryzuje, – uzupełnia brakujące litery w podanych przymiotnikach, – nazywa produkty umieszczone w narysowanej torbie na zakupy. W podanych zadaniach popełnia błędy.	Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 42-43; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 143	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str. 60; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 61	

DVD Club: Slow food	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania otwarte. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.

<u>Podczas oglądania filmu</u> Układa podane zdania w takiej kolejności, w jakiej pojawiają się w filmie. Uzupełnia luki w podanych zdaniach wyrazami z filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania do filmu, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 44-45	

Unit 4 Let's go shopping Opener	
Odpowiada na pytania dotyczące fotografii. Nazywa kolory, które występują na fotografii. Odgaduje, w jakim kraju została zrobiona ta fotografia. Nazywa ubrania, które można zobaczyć na fotografii. W wymienionych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy Słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte do nagrania zgodnie z jego treścią, popełniając drobne błędy. Czyta ze zrozumieniem krótką informację na temat bazaru z odzieżą i odpowiada na zadane w niej pytanie.	Poprawnie wykonuje wszystkie zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego oraz tekstu ze słuchu. Poprawnie wypowiada się na temat przedstawionej fotografii, podając jej elementy/nazywając przedstawione na niej elementy. Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem tekstu ze słuchu.

Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: *Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 63; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 144*

Unit 4a The Crystal Ball Mystery: At the shopping centre	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – wybiera właściwe słowa w zdaniach, zgodnie z treścią tekstu, – powtarza za nagraniem wskazane w zadaniu słowa, – odgrywa scenki zgodnie z treścią tekstu. W powyższych zadaniach popełnia nieliczne błędy. Zna nazwy sklepów oraz miejsc, gdzie można z kupić poszczególne produkty. Przyporządkowuje podanym nazwom rzeczy rodzaj sklepu bądź miejsce, w którym można się w nie zaopatrzyć; popełnia drobne błędy. Powtarza nazwy sklepów za nagraniem. Słucha ze zrozumieniem: – przyporządkowuje zdjęcia podanym w nagraniu dialogom, W powyższym zadaniu popełnia drobne błędy. Tworzy w parach dialogi – scenki z centrum handlowego oraz odgaduje, o jakie miejsce zakupów chodzi mówiącym, słuchając dialogów kolegów. W zadaniu tym popełnia drobne błędy. Zna zasady i podaje przykłady stopniowania przymiotników w języku	Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem tekstu czytanego. Poprawnie nazywa rzeczy i sklepy (bądź miejsca), gdzie można te rzeczy kupić. Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie reaguje na wypowiedzi kolegi, symulując rozmowę w centrum handlowym.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

angielskim. Zna zasady tworzenia stopnia wyższego i najwyższego przymiotników regularnych oraz wymienia i stopniuje przymiotniki nieregularne. Uzupełnia podane zdania podanymi w nawiasach przymiotnikami w stopniu najwyższym, popełniając błędy. Słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia luki w podanych zdaniach przymiotnikiem/ami w stopniu najwyższym zgodnie z treścią nagrania. W podanym zadaniu popełnia nieliczne błędy.	Poprawnie i swobodnie stopniuje przymiotniki i używa ich stopnia równego, wyższego i najwyższego. Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem tekstu ze słuchu.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 46–47; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 144	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 126; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 64-65, <i>Short Test 4a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 4b School uniform	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą szkolnych mundurków noszonych w Japonii. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – dopasowuje podane początki zdań do ich zakończeń, zgodnie z treścią tekstu, – porządkuje podane wyrazy z tekstu w kolejności alfabetycznej i odgaduje ich znaczenie. W podanych powyżej zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Zna i nazywa ubrania i dodatki. Słucha ze zrozumieniem: – powtarza za nagraniem nazwy ubrań i dodatków, ćwicząc ich wymowę, – wskazuje właściwe ilustracje zgodnie z treścią nagrania, popełniając błędy. Porządkuje wyrazy w odpowiedniej kolejności, używając stopnia najwyższego podanych przymiotników, popełniając błędy. Uzupełnia zdania przymiotnikami w stopniu wyższym lub najwyższym. Pytając i odpowiadając na pytania, uzyskuje informacje na temat kolegów, którzy są najstarsi, najmłodszy itd.; zachęca kolegów, aby odgadli, o kim jest mowa. Następnie opisuje ubrania kolegów. W zadaniu tym popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem tekstu ze słuchu. Poprawnie i swobodnie z rozsypanych wyrazów tworzy zdania, stosując w nich stopień najwyższy przymiotnika. Swobodnie i poprawnie opisuje wygląd osób, stosując stopień równy, wyższy i najwyższy przymiotników.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 48–49; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 144	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 126-127; <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str.66; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 66-67, <i>Short Test 4b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 4c Going shopping	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia teksty informacjami z wysłuchanych dialogów. W zadaniu popełnia drobne błędy. Zna wskazane w rozmówkach <i>Phrase Book</i> słowa i wyrażenia związane z robieniem zakupów. Wskazuje, które z wyrażeń zawartych w sekcji <i>Phrase Book</i> wypowiada	Poprawnie wykonuje zadania dotyczące czytania ze zrozumieniem. Poprawnie i swobodnie, adekwatnie do danej sytuacji rozmawia ze

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

kupujący, a które sprzedający. Na podstawie przykładu tworzy dialog z użyciem słów i wyrażeń z rozmówek <i>Phrase Book</i>, a następnie odgrywa ten dialog w parze z kolegą, popełniając błędy. Zna i stosuje wyrażenie <i>How much</i>, pytając o ceny produktów. Przyporządkowuje ilustracje podanym zdaniom, określających wysokość cen w różnych walutach. Pyta i odpowiada na pytania o ceny wskazanych produktów. We wskazanych wyżej zdaniach popełnia błędy. Ma świadomość, że litera <i>s</i> w wyrazach może być wymawiana w trojaki sposób: jako <i>s</i>, <i>z</i> i <i>ʃ</i>. Potrafi powtórzyć podane wyrazy i zdania. Grupuje wyrazy w zależności od tego, jak jest wymawiana głoska odpowiadająca literom <i>s/sh</i>. Ćwiczy wymowę „tongue twister”. Czyta ze zrozumieniem opis ulubionych ubrań: – uzupełnia luki w tekście wyrazami z ramki, popełniając drobne błędy. Pisze „sterowany” opis ulubionych ubrań, wykorzystując podane wskazówki; w opisie tym popełnia błędy.	sprzedawcą, dokonując zakupów. Poprawnie i swobodnie pyta i odpowiada na pytania o ceny wskazanych produktów. Poprawnie wykonuje zadania dotyczące czytania ze zrozumieniem. Samodzielnie i poprawnie opisuje ulubione ubrania.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 50–51; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 144	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 127; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 69, <i>Short Test 4c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 4	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 4. podręcznika, popełniając przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: – uzupełnia luki w tekście, – śpiewa piosenkę.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 4. podręcznika.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 52–53; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 18-19, <i>Consolidation & Extension</i> str. 41-42, <i>Special Needs</i> str. 61-62	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 71; <i>Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl , www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorers' Club: Weaving & Project: Fashion show & Learn more	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, – porządkuje podane zdania zgodnie z treścią tekstu; wykonując ćwiczenie, popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – znając alfabet i przyglądając się kolejnym literom danego wyrazu, szybciej	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

odnajdzie go w słowniku, – nowe słowa lepiej zapamiętuje się dzięki zabawom słownym, – jeżeli się nie usłyszy lub nie zrozumie słowa rozmówcy, można poprosić go o powtórzenie. Ćwiczy strategie: – układa słowa w grupach wyrazów, a następnie porządkuje je w kolejności alfabetycznej, – rozwiązuje zagadki, odpowiadając na podane pytania; tworzy podobne zagadki samodzielnie, – zapisuje wyrazy z nagrania, a następnie określa, gdzie można kupić wskazane w nagraniu produkty. W podanych zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 54-55; <i>Książka nauczyciela</i>, Ćwiczenie dodatkowe str. 144	

DVD Club: Making a deal	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania otwarte. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami. <u>Podczas oglądania filmu</u> Określa, czy podane zdania są zgodne z treścią filmu, czy nie. W podanych zdaniach wybiera i zakreśla jeden z dwóch wyrazów, zgodny z treścią filmu.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.

<u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania do filmu, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń str. 56-57</i>	

Unit 5 Keeping healthy Opener	
Czyta ze zrozumieniem krótką informację dotyczącą małych rybek wykorzystywanych do zabiegów w spa. Przyporządkowuje podanym wyrazom i wyrażeniom odpowiadające im czasowniki. Słucha ze zrozumieniem: – wskazuje, które z podanych czynności wykonuje osoba występująca w nagraniu, – mówi, jak często wykonuje podane czynności. We wszystkich wskazanych wyżej zadaniach popełnia drobne błędy. Sporządza listę czynności, które sprzyjają jego zdrowiu, oraz tworzy zdania z użyciem wyrażen z tej listy.	Poprawnie wykonuje wszystkie wskazane po lewej stronie zadania. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat czynności, które sprzyjają jego zdrowiu.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 75; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 144</i>	

Unit 5a The Crystal Ball Mystery: The legend is true	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte zgodnie z treścią tekstu, – odgrywa scenki zgodne z treścią tekstu. Zna pytanie <i>What's the matter?</i> oraz podaje przykłady odpowiedzi na to pytanie, mówiąc o symptomach chorób, chorobach i lekarstwach. Poprawnie wymawia nowe słownictwo. Za pomocą mowy ciała pokazuje i odgaduje, co dolega danej osobie. Następnie odgrywa z kolegą scenki na temat chorób i dolegliwości. W podanych zadaniach popełnia błędy. Zna i stosuje formy czasownika <i>be</i> w czasie przeszłym. Tworzy zdania oznajmujące, pytające i przeczące z użyciem tego czasownika. Uzupełnia luki w zdaniach odpowiednią formą czasownika <i>be</i> w czasie przeszłym. Do podanych zdań oznajmujących z czasownikiem <i>be</i> w czasie przeszłym tworzy zdania przeczące. Porządkuje wyrazy tak, aby powstały pytania z czasownikiem <i>be</i> w czasie przeszłym, a następnie odpowiada na te pytania. We wszystkich wymienionych wyżej zadaniach popełnia błędy.	Swobodnie i poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu słuchanego i czytanego. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę na temat dolegliwości i chorób, ich symptomów i stosowanych lekarstw. Poprawnie stosuje czasownik <i>be</i> w czasie przeszłym we wszystkich typach zdań.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 58–59; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 145	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 127-128; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 76-77, <i>Short Test 5a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 5b A big earthquake	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą mierzenia siły trzęsień ziemi. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – w podanych zdaniach wybiera jedno z dwóch słów bądź wyrażień, zgodnie z treścią tekstu. W podanych wyżej zadaniach popełnia błędy. Nazywa części ciała oraz podaje nazwy uszkodzeń ciała. Przyporządkowuje podane w ramce nazwy części ciała i uszkodzeń ciała przedstawionym ilustracjom. Przyporządkowuje wyrażenia i czasowniki dotyczące wypadków i uszkodzeń ciała przedstawionym w zadaniu ilustracjom. Słucha ze zrozumieniem: – wskazuje, które z uszkodzeń ciała dotyczy podanych w zadaniu osób. We wszystkich zadaniach wskazanych powyżej zadaniach popełnia drobne błędy. Zna zasady tworzenia i stosowania wyrażień <i>There was / were</i> w zdaniach oznajmujących i przeczących. Uzupełnia luki w zdaniach odpowiednią formą oznajmującą bądź przeczącą wyrażenia <i>There was / were</i>. W podanych powyżej zadaniach popełnia błędy.	Swobodnie i poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat uszkodzeń ciała, wskazując na przyczyny. Swobodnie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrażenie <i>There was / were</i> w zdaniach oznajmujących i przeczących.

Zna i nazywa określniki czasu <i>past simple</i>. Pozyskuje informacje – pyta i odpowiada na pytania o miejsce pobytu osób z użyciem czasownika <i>be</i> oraz określników czasu <i>past simple</i>. Określa, ile osób z klasy było w tym samym miejscu w tym samym czasie. W podanych wyżej zdaniach popełnia błędy.	Swobodnie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach określniki czasu <i>past simple</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 60–61; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 145	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 128; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 78, <i>Short Test 5b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 5c At the doctor's	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – przyporządkowuje podane dialogi i wypowiedzi przedstawionym zdjęciom; popełnia drobne błędy. Wykorzystując dialog z rozmówek, tworzy własny, zamieniając wyróżnione innym kolorem słowa, a następnie odgrywa z kolegą scenkę dotyczącą wizyty u lekarza; popełnia błędy. Zna czasowniki <i>must</i> i <i>mustn't</i> i stosuje je do udzielania rad dotyczących zdrowia. Uzupełnia luki w zdaniach tekstu czasownikami <i>must</i> i <i>mustn't</i>. Sporządza listę problemów zdrowotnych, a następnie w parach, z użyciem czasowników <i>must</i> i <i>mustn't</i>, nazywa problem i udziela rad, jak można go rozwiązać. W zdaniach wymienionych wyżej nie zawsze stosuje czasowniki <i>must</i>	Poprawnie wykonuje ćwiczenie na rozumienie tekstu czytanego. Swobodnie, poprawnie i adekwatnie do sytuacji prowadzi rozmowę z lekarzem. Poprawnie stosuje czasowniki <i>must</i> i <i>mustn't</i> do udzielania rad dotyczących zdrowia.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

i <i>mustn't</i> poprawnie. Ma świadomość, że czasami dwie połączone ze sobą litery tworzą jeden dźwięk. Potrafi wskazać takie litery w podanych wyrazach oraz je powtórzyć. Czyta ze zrozumieniem tekst e-maila: – nie zawsze potrafi poprawić wskazane w tekście błędnie napisane wyrazy. Odpowiadając na pytania otwarte, pisze „sterowany” e-mail do przyjaciela, opowiadając mu o swojej chorobie; popełnia nieliczne błędy.	Poprawnie wykonuje ćwiczenie na rozumienie tekstu czytanego. Samodzielnie i poprawnie pisze e-mail do przyjaciela, opowiadając mu o swojej chorobie.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 62–63; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 145	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 128; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 81, <i>Short Test 5c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 5	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 5. podręcznika, popełniając przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: – określa, co śpiewająca osoba musi, a czego nie wolno jej zrobić, zgodnie z treścią nagrania,	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 5. podręcznika.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

– śpiewa piosenkę.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 64–65; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 20-21, <i>Consolidation & Extension</i> str. 43-44, <i>Special Needs</i> str. 63-64	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 83; <i>Testy A (standard)</i> , <i>B (o obniżonym stopniu trudności)</i> , <i>C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl , www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorers' Club: Martial arts & Project: A health lapbook & Learn more	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, – uzupełnia streszczenie tekstu wyrazami z ramki; wykonując ćwiczenie, popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – można uczyć się nowych słów podczas zabawy, układając krzyżówki lub zagadki, – najłatwiej jest zapamiętać wyraz poprzez jego wielokrotne powtarzanie, – najlepiej uczyć się wymowy, naśladowując osoby, dla których język angielski jest językiem ojczystym. Ćwiczy strategie:	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

– uzupełnia luki w podanych zdaniach – rozwiązuje krzyżówkę wyrazową, – odczytuje, a następnie recytuje podane dialogi, – powtarza za narratorem; próbuje naśladować jego wymowę. W podanych zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 66-67; <i>Książka nauczyciela</i> , Ćwiczenie dodatkowe str. 84	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Notka kulturowa</i> str. 84; <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 84	

DVD Club: Dangerous dining	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami. <u>Podczas oglądania filmu</u> Określa, czy podane zdania są zgodne z treścią filmu, czy nie. W podanych zdaniach wybiera i zakreśla jeden z dwóch wyrazów, zgodny z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania otwarte do filmu. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 68-69	

--

Unit 6 That's entertainment	
Opener	
Czyta ze zrozumieniem krótką informację o afrykańskich chłopcach grających na bębnach. Kategoryzuje podane wyrazy, umieszczając je odpowiednio w grupach: <i>muzyka, telewizja, hobby</i>, oraz dodaje własne przykłady do poszczególnych grup. Słucha ze zrozumieniem: – przyporządkowuje osoby rodzajom rozrywki, o których mówią; popełnia nieliczne błędy. Nazywa swoje ulubione rodzaje rozrywki. Może popełniać błędy.	Rozmawia o umiejętnościach kotów, podając własne przykłady. Poprawnie wykonuje zadanie związane z rozumieniem ze słuchu. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat ulubionych rozrywek.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 87; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 145</i>	

Unit 6a The Crystal Ball Mystery: We aren't thieves	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – określa, czy podane zdania są zgodne z treścią tekstu, czy nie, oraz poprawia zdania niezgodne z treścią tekstu, – uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Zna zasady tworzenia zdań oznajmujących w czasie <i>past simple</i> oraz tworzy formy czasu przeszłego czasowników regularnych poprzez dodanie końcówki <i>-d/-ed</i>. Zna zasady pisowni związane z dodaniem końcówki <i>-d/-ed</i> do czasowników regularnych. Uzupełnia zdania odpowiednią formą czasu przeszłego podanych w ramce czasowników regularnych. We wskazanych powyżej zadaniach popełnia błędy. Ma świadomość, że końcówka <i>-ed</i> w czasownikach regularnych jest wymawiana w trojaki sposób: jako <i>d</i>, <i>id</i>, <i>t</i>. Potrafi powtórzyć podane czasowniki regularne, prawidłowo wymawiając ich końcówki. Podaje przykłady innych wyrazów, które mogą być użyte z czasownikami podanymi w sekcji <i>Vocabulary Box</i>, popełniając błędy. Czyta ze zrozumieniem: – dopasowuje tematy do fragmentów tekstu. Wykonując to zadanie, popełnia nieliczne błędy. Pracując w parze z kolegą, wymienia czynności, które wykonywał w trakcie ostatnich wakacji; popełnia błędy w swojej wypowiedzi.	Poprawnie tworzy i stosuje czasowniki regularne w zdaniach oznajmujących w czasie <i>past simple</i>. Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu ze słuchu. Poprawnie i swobodnie wypowiada się na temat czynności, które wykonywał w trakcie ostatnich wakacji.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 70–71; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 146	

Materiały dodatkowe/Testy: Zeszyt ćwiczeń, *Grammar Guide* str. 128-129; *Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi* str. 88-89, *Short Test 6a* www.dlanauczyciela.pl

Unit 6b Who was Walt Disney?	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą imienia Mickey Mouse. Słucha i czyta ze zrozumieniem: – uzupełnia tekst podanymi zdaniami, tak aby powstała spójna i logiczna całość, – odpowiada na pytanie otwarte, – wyszukuje w tekście słowa odpowiadające podanym definicjom. W obydwu zadaniach popełnia nieliczne błędy. Zna czasowniki łączące się z wyrazem <i>television</i>. Nazywa i poprawnie wymawia rodzaje programów telewizyjnych i filmów. Przyporządkowuje nazwy <i>programmes, verbs i films</i> podanym grupom wyrazowym. Przyporządkowuje rodzaje filmów przedstawionym ilustracjom. Wybiera w zdaniach odpowiednio jedno z dwóch podanych słów. We wszystkich zadaniach wymienionych powyżej popełnia drobne błędy. Zna zasady tworzenia zdań pytających i przeczących do czasowników regularnych w czasie <i>past simple</i>. Do podanych zdań oznajmujących tworzy zdania przeczące z czasownikami	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Poprawnie i swobodnie wypowiada się na temat rodzajów filmów i programów telewizyjnych. Poprawnie tworzy zdania pytające i przeczące w czasie <i>past simple</i>.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

regularnymi w czasie <i>past simple</i>. Z podanych wyrazów tworzy zdania pytające z czasownikami regularnymi w czasie <i>past simple</i>, a następnie odpowiada na te pytania. We wszystkich podanych powyżej typach zadań popełnia drobne błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 72–73; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 146	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 129; <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str. 90; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 90, <i>Short Test 6b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 6c Hobbies and interests	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – dopasowuje fotografie do imion przedstawionych na nich osób, zgodnie z treścią dialogu, – odpowiada na pytania otwarte do tekstu dialogu, popełniając nieliczne błędy. Słucha ze zrozumieniem: – słucha dialogu i powtarza za lektorem jego treść. Zna wyrażenia dotyczące składania propozycji oraz doradzania przedstawione w sekcji <i>Phrase Book</i>. Zastępuje swoimi słowami wyrazy wyróżnione kolorem i przedstawia dialog na forum klasy. Wyraża własne propozycje, zgadza się na nie bądź je odrzuca. Reaguje na opisane w języku angielskim sytuacje, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi.	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi rozmowę, wyrażając propozycje, zgadzając się na podane sugestie bądź nie wyrażając na nie zgody.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

W przedstawionych powyżej typach zadań popełnia drobne błędy. Ma świadomość, że końcówka -e w parach wyrazów typu <i>hat/hate</i> powoduje zmianę w wymowie tych słów. Potrafi powtórzyć podane wyrazy. Czyta ze zrozumieniem recenzję filmu: – układa podane zdania w odpowiedniej kolejności, – odpowiada na pytania otwarte do tekstu. Pisze „sterowaną” recenzję wybranego przez siebie filmu, wykorzystując podane wskazówki: – odpowiada na pytania otwarte, popełniając błędy.	Samodzielnie i poprawnie pisze recenzję wybranego przez siebie filmu.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 74–75; <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 146	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 92, <i>Short Test 6c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 6	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 6. podręcznika, popełniając przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: – uzupełnia luki w tekście piosenki zgodnie z treścią nagrania, – śpiewa piosenkę.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 6. podręcznika.

Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: *Zeszyt ćwiczeń* str. 76–77; *Bank pomysłów Reinforcement* str. 22-23, *Consolidation & Extension* str. 45-46, *Special Needs* str. 65-66

Materiały dodatkowe/Testy: *Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe* str. 146; *Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)* www.dlanauczyciela.pl, www.generator.dlanauczyciela.pl

Explorers' Club: The history of television & Project: Class quiz & Learn more

Czyta i słucha ze zrozumieniem:

- rozumie kluczowe słownictwo podane w części *Glossary*,
- odnajduje w tekście zdania, które zawierają te same informacje, co zdania podane w zadaniu. Może popełniać nieliczne błędy.

Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu.

Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że:

- jedno słowo może jednocześnie spełniać funkcję różnych części mowy, dlatego szukając go w słowniku, należy zwracać uwagę na oznaczenia, jaką częścią mowy jest dane słowo,
- niektóre rzeczowniki składają się z więcej niż jednego wyrazu i dlatego należy zapamiętać je jako całość.

Ćwiczy strategie:

- w podanym tekście odnajduje wyrazy związane z tematem *television*, a następnie je grupuje je, określając, jaką są częścią mowy,
- łączy podane rzeczowniki, tworząc rzeczowniki złożone, a następnie uzupełnia nimi luki w tekście.

Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje.

Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.

W podanych zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 78-79; <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 146	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Notka kulturowa</i> str. 96	

DVD Club: Taiko master	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania. Uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki. <u>Podczas oglądania filmu</u> W podanych zdaniach wpisuje w luki słowa, zgodnie z treścią filmu. W podanych zdaniach wybiera i zakreśla słowa zgodne z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania do filmu, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 80-81	

Unit 7 Meet the challenge	
Opener	
Odnajduje na fotografii rzeczy/przedmioty wymienione w ramce. Czyta ze zrozumieniem krótką informację na temat spływu pontonem po wzburzonej rzece. Sporządza listę nazw dyscyplin sportowych, które zna, oraz odpowiednio przyporządkowuje tym nazwom czasowniki <i>play</i> lub <i>go</i> (powtórzenie). Wymienia, którą z podanych dyscyplin sportowych uprawia, podaje, z jaką częstotliwością. Słucha ze zrozumieniem: – określa, jaka dyscyplina sportu jest opisana w nagraniu, – przyporządkowuje podanym osobom miejsca, które zdobyły we współzawodnictwie. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy.	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat częstotliwości uprawiania przez siebie dyscyplin sportowych. Poprawnie wykonuje zadanie na rozumienie tekstu ze słuchu.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 99; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 146</i>	

Unit 7a The Crystal Ball Mystery: You are under arrest!	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – uzupełnia luki w zdaniach, zgodnie z treścią tekstu, – odgrywa w grupie scenki z tekstu. W wymienionych powyżej zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego.

Zna zasady i przykłady tworzenia zdań oznajmujących, pytających i przeczących z użyciem czasowników nieregularnych w czasie <i>past simple</i> oraz wie, gdzie i jak należy szukać form czasowników nieregularnych. Odnajduje w tekście formy czasu <i>past simple</i> podanych w zadaniu czasowników nieregularnych w formie podstawowej. Przyporządkowuje podanym formom podstawowym czasowników nieregularnych ich odpowiedniki z ramki w czasie przeszłym prostym. Potrafi je poprawnie wymówić. Uzupełnia luki w zdaniach oznajmujących, pytających bądź przeczących odpowiednią formą, dopasowanego przez siebie do zdania, czasownika nieregularnego w czasie <i>past simple</i>. Uzupełnia luki w tekście odpowiednią formą czasownika nieregularnego podanego w nawiasie w czasie <i>past simple</i>. Tworzy pytania do tekstu w czasie <i>past simple</i> z użyciem podanych wyrazów; pracując w parach, pyta i odpowiada na te pytania. We wszystkich wymienionych wyżej typach zadań popełnia drobne błędy.	Zna wybrane formy nieregularne czasownika w czasie <i>past simple</i>. Poprawnie stosuje formy zdań oznajmujących, pytających i przeczących z użyciem czasowników nieregularnych w czasie <i>past simple</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: Zeszyt ćwiczeń str. 82–83; Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe str. 146	
Materiały dodatkowe/Testy: Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide str. 129; Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi str. 100-101, Short Test 7a www.dlanauczyciela.pl	

Unit 7b Rock climbing	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą góry o nazwie El Capitan. Czyta i słucha ze zrozumieniem:	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

– odpowiada na pytania otwarte do tekstu, popełniając błędy. Zna i rozumie wskazane czasowniki frazalne oraz wyrażenia idiomatyczne dotyczące sportu; przyporządkowuje te czasowniki i wyrażenia opisom ich znaczeń. Może popełniać błędy. Zna zasady tworzenia i zastosowania liczebników porządkowych. Zastępuje podane w zdaniach cyfry odpowiadające liczebnikom porządkowym odpowiednimi wyrazami. Zna zasady tworzenia szczegółowych zdań pytających w czasie <i>past simple</i> z wykorzystaniem słów pytających <i>where, what, when, why, whose, who</i>. Dopasowuje odpowiedzi do pytań znajdujących się w <i>Grammar box</i>. Porządkując wyrazy, układa pytania szczegółowe w czasie <i>past simple</i>. Stosując pytanie szczegółowe w czasie <i>past simple</i>, odnajduje w grupie osoby, które wykonały wskazane w zadaniu czynności. We wszystkich wskazanych wyżej typach zadań popełnia drobne błędy.	Mówiąc o sporcie używa poprawnie w swoich wypowiedziach wskazanych czasowników frazalnych oraz wyrażen idiomatycznych. Poprawnie tworzy i stosuje w swoich wypowiedziach liczebniki porządkowe. Swobodnie i poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach szczegółowe pytania z wykorzystaniem słów pytających <i>where, what, when, why, whose, who</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 84–85; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 146-147	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń, Grammar Guide</i> str. 130; <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str. 102; <i>Książka nauczyciela, Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 102-103, <i>Short Test 7b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 7c Sport rules	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – przyporządkowuje podane zdania jednej z dwóch wskazanych dyscyplin sportowych, zgodnie z treścią dialogów,	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

– łączy podane reguły sportowe z przedstawionymi ilustracjami oraz nazywa dyscypliny sportowe, których dotyczą. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy. Zna słowa i wyrażenia dotyczące tematu <i>sport</i>. W rozmówkach <i>Phrase Book</i> przyporządkowuje pytania podanym odpowiedziom. Tworzy wypowiedź dotyczącą sportu, zamieniając wyróżnione w zdaniach słowa na własne; popełnia błędy. Zna i poprawnie wymawia nazwy sportów ekstremalnych, nazywa związane z nimi miejsca i sprzęt. Tworzy mapę myśli dotyczącą sportów ekstremalnych. Przyporządkowuje nazwy sportów ekstremalnych odpowiadającym im ilustracjom. Ma świadomość, że w wyrazy, w których znajdujemy litery <i>-th</i>, mogą być wymawiane w dwojaki sposób. Potrafi powtórzyć podane wyrazy. Czyta ze zrozumieniem wypowiedź pisemną dotyczącą ulubionej dyscypliny sportowej: – uzupełnia luki w tekście wyrazami z ramki, popełniając błędy. Przygotowuje wpis na forum internetowym, dotyczącym ulubionej dyscypliny sportowej:	Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat sportu. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat sportów ekstremalnych Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego. Samodzielnie i poprawnie pisze pracę dotyczącą ulubionej dyscypliny sportowej.
---	--

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

- odpowiada na pytania otwarte, popełniając błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 86–87	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> , <i>Grammar Guide</i> str. 130; <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 104-105, <i>Short Test 7c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 7	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 7. podręcznika. Może popełniać przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: - uzupełnia luki w tekście piosenki formą czasu przeszłego czasowników, zgodnie z treścią nagrania, - śpiewa piosenkę.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 7. podręcznika.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 88–89; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 24-25, <i>Consolidation & Extension</i> str. 47-48, <i>Special Needs</i> str. 67-68	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 106; <i>Książka nauczyciela</i> , <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 107; <i>Testy A (standard)</i> , <i>B (o obniżonym stopniu trudności)</i> , <i>C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl , www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorers' Club: Ice hockey & Project: Sports page & Learn more	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: - rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, - przyporządkowuje początek zakończeniu zdania, tak aby powstałe zdanie	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

było zgodne z treścią tekstu; wykonując ćwiczenie, popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość, że: – rysowanie obrazków przedstawiających rzecz określaną przez dane słowo ułatwia jego zapamiętanie, – warto zapamiętywać zwroty i wyrażenia o określonym znaczeniu przenośnym, ponieważ są one przydatne podczas rozmowy. Ćwiczy strategie: – podpisuje podane ilustracje nazwami sportów ekstremalnych, – czyta i powtarza treść nagrania, a następnie uzupełnia podane definicje wyrazami z nagrania. W podanych zadaniach popełnia błędy.	Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 90-91; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 147	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa</i> str. 108	

DVD Club: Cheese rolling	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania zamknięte. Przyporządkowuje wyrazy z ramki przedstawionym ilustracjom.	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.

<u>Podczas oglądania filmu</u> Określa, które z podanych zdań są zgodne z treścią filmu (prawda/fałsz), a które nie. W podanych zdaniach wybiera i zakreśla jeden z dwóch wyrazów, zgodny z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania do filmu, wybierając jedną z dwóch podanych odpowiedzi. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 92-93	

Unit 8 Have a nice trip! Opener	
Czyta ze zrozumieniem krótką informację dotyczącą piramid w Egipcie. Przyporządkowuje nazwy miast słynnym miejscom świata. Słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytania otwarte, zgodnie z treścią nagrania, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu.

Słucha ze zrozumieniem: – wśród wymienionych w zadaniu słów i wyrażeń wskazuje te, które są zgodne z treścią nagrania; popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Scenariusz lekcji str. 111; Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 147</i>	

Unit 8a The Crystal Ball Mystery: What's in the box?	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – porządkuje podane wydarzenia w takiej kolejności, w jakiej pojawiły się w tekście, – wskazuje ulubiony odcinek historyjki <i>The Crystal Ball Mystery</i>, uzasadnia swój wybór. Zna, stosuje i poprawnie wymawia nazwy środków transportu. Przyporządkowuje wyrazy podanym ilustracjom. Słucha ze zrozumieniem: – wybiera właściwe wyrazy, zgodnie z treścią nagrania, – łączy podane wypowiedzi w pary. Wykonując te zadania, popełnia drobne błędy. Pracując w parach, wskazuje swój ulubiony środek transportu i uzasadnia swój wybór. Może popełniać błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Swobodnie i poprawnie wypowiada się na temat ulubionej postaci z historyjki <i>The Crystal Ball Mystery</i>, uzasadniając swoją wypowiedź. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu. Poprawnie i swobodnie wypowiada się na temat ulubionego środka transportu, uzasadniając swój wybór.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Zna i stosuje czasowniki związane z podróżowaniem. Uzupełnia informacje w tabeli nazwami miejsc i sposobami podróżowania, a następnie pozyskuje takie informacje od kolegi, zadając pytania szczegółowe w czasie <i>past simple</i>.	Poprawnie stosuje w zdaniach czasowniki związane z podróżowaniem. Swobodnie i poprawnie prowadzi dialog dotyczący podróżowania, pozyskując informacje w czasie <i>past simple</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 94–95; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 147	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 113, <i>Short Test 8a</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 8b The Grand Canyon	
Czyta ze zrozumieniem sekcję <i>Guess What?</i> – ciekawostkę dotyczącą rdzennych mieszkańców Wielkiego Kanionu. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – określa, które z podanych zdań są zgodne z treścią tekstu (prawda/fałsz), a które nie, – łączy wyrazy z tekstu z odpowiadającymi im ilustracjami. W podanych wyżej zadaniach popełnia nieliczne błędy. Zna i nazywa czynności wykonywane podczas wakacji. Kategoryzuje je na te wykonywane na zewnątrz i te w pomieszczeniach. Na podstawie przedstawionych ilustracji odpowiada na pytanie, co robił podczas ostatnich wakacji, w czasie <i>past simple</i>.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie i swobodnie prowadzi rozmowę na temat czynności wykonywanych podczas wakacji.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Wybiera spośród podanych czynności te, które wykonywał podczas ostatniego lata, a następnie pyta i odpowiada na pytania dotyczące wykonywania tych czynności. We wszystkich wspomnianych zadaniach popełnia drobne błędy. Zna znaczenie wyrażenia <i>be going to</i> i stosuje je w zdaniach oznajmujących, pytających i przeczących dla wyrażania zaplanowanych czynności przyszłych. Słucha ze zrozumieniem: – spośród dwóch podanych ilustracji wybiera tę, która jest zgodna z treścią nagrania; popełnia błędy. Pracując w parze z kolegą, pyta i odpowiada na pytania dotyczące przedstawionych ilustracji, stosując podane wyrazy oraz wyrażenie <i>be going to</i>; w podanym zadaniu popełnia błędy.	Poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrażenie <i>be going to</i> w zdaniach oznajmujących, pytających i przeczących dla wyrażania zaplanowanych czynności przyszłych. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie prowadzi dialog na temat zaplanowanych czynności.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 96–97; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 147	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Zeszyt ćwiczeń</i>, <i>Grammar Guide</i> str. 130-131; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Notka kulturowa</i> str. 114; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówki do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 114, <i>Short Test 8b</i> www.dlanauczyciela.pl	

Unit 8c Destinations	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – porządkuje zdania w dialogach zgodnie z treścią nagrania, – określa, która z podanych osób wykonuje czynności podane w dialogach. W powyższych zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego.

Zna i stosuje zwroty i wyrażenia z rozmówek <i>Phrase Book</i>, używane przy pozyskiwaniu informacji o drogę. Słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia luki w rozmówkach <i>Phrase Book</i>, zgodnie z treścią nagrania, – zgodnie z wypowiedziami osób z nagrania określa, dokąd udaje się każda z nich. W obydwu zadaniach popełnia nieliczne błędy. Pracując w parach, ustala trasę i zgodnie z przedstawioną mapą kieruje kolegę we właściwe miejsce. Ma świadomość tego, że w wyrazach angielskich występują głoski nieme. Potrafi powtórzyć podane wyrazy i zdania. Czyta ze zrozumieniem e-mail dotyczący planów na wakacje: – decyduje, które wyrazy powinny zostać usunięte z tekstu, popełniając błędy. Pisze „sterowany” e-mail do przyjaciela dotyczący planów wakacyjnych: – odpowiada na pytania otwarte, popełniając błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu ze słuchu. Swobodnie i poprawnie udziela informacji, jak dojść do określonego miejsca. Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Samodzielnie i poprawnie pisze e-mail do przyjaciela dotyczący planów wakacyjnych.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 98–99; <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenia dodatkowe</i> str. 147-148	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 117, <i>Short Test 8c</i> www.dlanauczyciela.pl	

Review 8	
Uczeń rozwiązuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 8. podręcznika, popełniając przy tym błędy. Słucha ze zrozumieniem tekstu piosenki: – odnajduje w tekście piosenki wyrazy rymujące się z podanymi w zadaniu słowami, – śpiewa piosenkę.	Uczeń poprawnie wykonuje zadania powtórzeniowe dotyczące słownictwa, gramatyki i komunikacji językowej z rozdziału 8. podręcznika.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 100–101; <i>Bank pomysłów Reinforcement</i> str. 26-27, <i>Consolidation & Extension</i> str. 49-50, <i>Special Needs</i> str. 69-70	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe</i> str. 147; <i>Książka nauczyciela, Wskazówka do pracy z uczniami dyslektycznymi</i> str. 117; <i>Testy A (standard), B (o obniżonym stopniu trudności), C (o podwyższonym stopniu trudności)</i> www.dlanauczyciela.pl, www.generator.dlanauczyciela.pl	

Explorer' Club: The London Eye & Project: Sightseeing memory game & Learn more	
Czyta i słucha ze zrozumieniem: – rozumie kluczowe słownictwo podane w części <i>Glossary</i>, – słuchając nagrania tekstu, określa, czego dotyczą podane w zadaniu liczby. Wykonując ćwiczenie, popełnia nieliczne błędy. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu i prezentacji projektu. Zna strategie związane z uczeniem się nowych wyrazów – ma świadomość,	Poprawnie wykonuje zadania związane z rozumieniem tekstu czytanego oraz rozumieniem tekstu ze słuchu. Aktywnie uczestniczy w tworzeniu projektu i bezbłędnie go prezentuje. Poprawnie wykonuje zadania związane ze strategiami uczenia się nowego słownictwa.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

że: – każdy wyjazd za granicę to dobra okazja, by używać języka angielskiego, – należy uczyć się czasowników angielskich, ponieważ dzięki nim buduje się proste zdania, za pomocą których łatwiej będzie porozumieć się z obcokrajowcem, – zasady interpunkcji trzeba znać. Ćwicz strategie: – nazywa i zapisuje środki transportu przedstawione na ilustracji, – uzupełnia luki w zdaniach czasownikami z ramki, – patrzy na lustrzane odbicia wyrazów, odgaduje i zapisuje je, pamiętając o zasadach interpunkcji. W podanych zadaniach popęlnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 102-103; <i>Książka nauczyciela</i>, Ćwiczenie dodatkowe str. 148	
Materiały dodatkowe/Testy: <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Notka kulturowa</i> str. 120; <i>Książka nauczyciela</i>, <i>Wskazówka do pracy z uczniami dysleksyicznymi</i> str. 120	

DVD Club: Indian railways	
<u>Przed obejrzeniem filmu</u> Rozumie kluczowe słownictwo z filmu podane w części <i>Glossary</i>. Odpowiada na pytania. Podpisuje zdjęcia podanymi w ramce wyrazami. <u>Podczas oglądania filmu</u>	Poprawnie wykonuje zadania związane z prezentowanym filmem DVD.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Porządkuje podane zdania w kolejności zgodnej z treścią filmu. Określa, który z dwóch podanych w zdaniach wyrazów jest zgodny z treścią filmu. <u>Po obejrzeniu filmu</u> Odpowiada na pytania otwarte do filmu. W określonych wyżej zadaniach popełnia błędy.	
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Zeszyt ćwiczeń</i> str. 104-105	

Extra Culture: The United States of America	
Czyta ze zrozumieniem ciekawostkę <i>Guess What?</i> dotyczącą nazwy „indyk” w języku angielskim. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – zgodnie z podanymi opisami podpisuje przedstawione fotografie wskazanymi nazwami miejsc, – odpowiada na pytania otwarte do tekstu, popełniając drobne błędy. Przyporządkowuje opisy podanym nazwom charakterystycznych dla USA rzeczy. Zaznacza na mapie Stanów Zjednoczonych podane w ramce miasta. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie nazywa charakterystyczne dla USA rzeczy oraz wskazuje na mapie największe miasta tego państwa.

Słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia luki w zdaniach wyrazami z ramki, zgodnie z treścią nagrania, – przyporządkowuje imiona dzieci odpowiadającym im ilustracjom, – uzupełnia luki w zdaniach e-maila zgodnie z treścią nagrania. We wszystkich typach zadań popełnia nieliczne błędy. Pisze e-mail do nowego kolegi, wzorując się na podanym tekście.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu słuchanego; nazywa popularne w Stanach Zjednoczonych miejsca oraz czynności charakterystyczne dla amerykańskich dzieci. Samodzielnie i poprawnie pisze e-mail do nowo poznanego kolegi.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 148; Książka nauczyciela, Notka kulturowa str. 122</i>	

Extra Culture: Australia	
Czyta ze zrozumieniem ciekawostkę <i>Guess What?</i> dotyczącą Australii. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – łączy wyrazy angielskie z ich polskimi odpowiednikami, – uzupełnia tekst podanymi wyrazami, – odpowiada na pytanie otwarte do tekstu, – określa, czy podane zdania są zgodne z treścią tekstu (prawda/fałsz), czy nie. We wszystkich typach zadań powyżej popełnia drobne błędy. Przyporządkowuje nazwy australijskich ptaków i zwierząt przedstawionym ilustracjom.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie nazywa australijskie zwierzęta i ptaki oraz popularne dyscypliny sportowe.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Przyporządkowuje ilustracje nazwom dyscyplin sportowych podanym w ramce i podpisuje te ilustracje. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy. Czyta ze zrozumieniem tekst pocztówki: – odpowiada na pytania otwarte do tekstu, popełniając drobne błędy. Wykonuje samodzielnie pocztówkę z wakacji w Australii oraz redaguje jej tekst, wzorując się na tekście pocztówki z poprzedniego zadania; popełnia błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Samodzielnie i poprawnie pisze pocztówkę z wakacji w Australii.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Ćwiczenie dodatkowe str. 148; Książka nauczyciela, Notka kulturowa str. 123</i>	

Extra Culture: The Lighthouse Path, Poland	
Czyta ze zrozumieniem ciekawostkę <i>Guess What?</i> dotyczącą Szlaku Latarni Morskich Polskiego Wybrzeża Bałtyku. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – uzupełnia tekst podanymi wyrazami, – dopasowuje odpowiedni tytuł do tekstu, – wyszukuje błędy w podanych zdaniach i je poprawia. We wszystkich typach zadań powyżej popełnia drobne błędy. Słucha ze zrozumieniem: Podaje nazwy miejscowości, w których znajdują się latarnie przedstawione	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie podaje nazwy miejscowości.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

na ilustracjach. W zadaniu popełnia drobne błędy. Wyszukuje w internecie informacje na temat latarni w Polsce, wybiera ulubioną i przygotowuje jej opis, popełniając drobne błędy. Podaje formy przeszłe <i>past simple</i> podanych czasowników oraz wyszukuje wyrazy w węzu wyrazowym, a następnie sprawdza, czy zna ich znaczenie. Projektuje latarnię i opisuje w czasie <i>past simple</i> jej budowę; popełnia błędy.	Przygotowuje poprawny opis latarni. Poprawnie pisze opis budowy latarni w czasie <i>past simple</i>.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: Książka nauczyciela, Notka kulturowa str. 124	

Extra Culture: The Painted Village, Zalipie	
Czyta ze zrozumieniem ciekawostkę <i>Guess What?</i> dotyczącą Zalipia. Czyta i słucha ze zrozumieniem: – łączy wyrazy z ilustracjami, – określa, czy podane zdania są zgodne z treścią tekstu (prawda/fałsz), czy nie. We wszystkich typach zadań powyżej popełnia drobne błędy. Przyporządkowuje nazwy kierunków geograficznych strzałkom i opisuje miejsce swojego zamieszkania z wykorzystaniem nazw kierunków. W obydwu zadaniach popełnia drobne błędy.	Poprawnie wykonuje zadania na rozumienie tekstu czytanego. Poprawnie dopasowuje nazwy kierunków i opisuje swoją miejscowość.

Junior Explorer 5 Plan wynikowy

Dopasowuje słowa do ich definicji oraz porównuje domy, używając podanego słownictwa. Samodzielnie przygotowuje tekst pięciu SMSów dotyczących wizyty w Zalipu; popełnia błędy. Podaje wskazówki dotyczące trasy do Zalipia.	Przygotowuje bezbłędne teksty SMSów. Poprawnie podaje wskazówki dotyczące trasy.
Zadania dodatkowe/Ćwiczenia domowe: <i>Książka nauczyciela, Notka kulturowa str. 125</i>	

2 Sposoby oceniania i sprawdzania osiągnięć uczniów

Sposób oceniania w znaczący sposób wpływa na stosunek uczniów do przedmiotu, a co za tym idzie – także na efektywność procesu nauczania. Na lekcjach muzyki, która jako przedmiot artystyczny wymaga szczególnego podejścia do tej kwestii, ocena proponowana przez nauczyciela powinna przede wszystkim motywować ucznia do działania i rozwijania swoich umiejętności.

Ocena z muzyki powinna mobilizować uczniów do pełnego zaangażowania i systematycznej pracy.

Formy sprawdzania wiedzy

Predyspozycje i umiejętności muzyczne uczniów można ocenić na podstawie sprawdzianu przeprowadzonego na początku i przed końcem każdego roku szkolnego. Na początku pierwszego roku nauki muzyki w klasach 4–7 powinien to być sprawdzian predyspozycji i umiejętności muzycznych, m.in. słuchu wysokościowego, poczucia rytmu i rozróżniania wartości rytmicznych (w zakresie obowiązującym w klasach 1–3), pamięci muzycznej, znajomości solmizacji. Sprawdzian ten może przyjąć formę atrakcyjnej zabawy lub quizu muzycznego. Nie chodzi tu bowiem o wystawienie ocen szkolnych, lecz o uzyskanie orientacji, jaki poziom reprezentują uczniowie, na które zagadnienia trzeba będzie położyć nacisk, jak dobierać repertuar wokalny i instrumentalny, jakich przykładów literatury muzycznej słuchać. Również na koniec każdego roku szkolnego nauczyciel muzyki powinien możliwie dokładnie określić poziom wiedzy i umiejętności ucznia. Podobnie jak na początku roku, może odbyć się to w formie zabawy lub gry dydaktycznej. Wynik sprawdzianu należy uzupełnić informacjami dotyczącymi zainteresowań muzycznych ucznia, jego systematyczności i efektów pracy w klasie. Te elementy powinno się porównać z wynikami

innych uczniów. Ocena taka może być podstawą do podejmowania trafnych decyzji dotyczących właściwego, indywidualnego doboru ćwiczeń i piosenek przeznaczonych dla konkretnego ucznia. Pozwala też na poprawną samoocenę nauczyciela.

Inaczej należy oceniać uczniów na koniec semestru, a inaczej na koniec roku szkolnego. Oceny z muzyki dotyczą poziomu wiedzy i umiejętności w kontekście indywidualnych zdolności i zainteresowań muzycznych ucznia, a także jego aktywności na lekcjach. Ocena nie powinna być obniżana z powodu niewielkich postępów dziecka w nauce, jeśli źródłem tych niepowodzeń jest brak uzdolnień muzycznych.

Ostateczny wybór sposobu i kryteriów oceniania należy do nauczyciela. Trzeba jednak pamiętać, że ocena może zarówno pomóc w budowaniu właściwej motywacji ucznia do pracy, jak i stać się powodem zniechęcenia i bezpodstawnego przekonania źle ocenionego ucznia o braku słuchu, zdolności muzycznych itp. Ocena w dzienniku nie może więc być rezultatem pomiaru, lecz powinna spełniać funkcje wychowawcze – przede wszystkim zachęcać do nauki muzyki.

Ocenianie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

Przy ocenianiu ucznia należy oddzielić jego postępy w **opanowywaniu wiedzy teoretycznej**, niewymagające aktywności muzycznej, od umiejętności śpiewu, gry na instrumentach i tworzenia muzyki. Znajomość elementów teorii i historii muzyki powinna być oceniana według jednakowych kryteriów dla całej klasy. Dotyczy to także umiejętności pisania nut (z wyłączeniem dzieci z dysgrafią). Oceniając umiejętności i wiedzę teoretyczną, można zachęcić do aktywnego muzykowania, na przykład podwyższając ocenę za poprawne zapisanie rytmu ćwiczenia, jeśli uczeń potrafi wykonać podane wartości rytmiczne.

W celu sprawdzenia wiedzy muzycznej nauczyciel może wykorzystać:

- **ćwiczenia utrwalające** – dają możliwość określenia stopnia opanowania przez uczniów wiedzy muzycznej;
- **ćwiczenia jako sprawdziany** – niektóre zadania (np. krzyżówki, quizy) nadają się do szybkiego sprawdzenia wiadomości. Uczniowie chętnie uczestniczą w tego rodzaju „sprawdzianach”. Nauczyciel natomiast nie traci cennego czasu przeznaczonego na zajęcia.

Umiejętności praktyczne muszą być oceniane w kontekście predyspozycji muzycznych dziecka. W tym przypadku ewaluacja nie może wynikać z bezwzględnej skali osiągnięć. Każdy uczeń powinien mieć możliwość uzyskania oceny bardzo dobrej, jeśli tylko będzie zaangażowany i staranny. Duże trudności sprawia ocena postępów w sytuacji, kiedy dziecko musi pokonywać bariery psychiczne utrudniające aktywne muzykowanie. Dotyczy to przede wszystkim śpiewu.

Przy ocenianiu umiejętności praktycznych należy pamiętać o indywidualizowaniu poszczególnych ocen – powinno się porównywać nie uczniów między sobą, lecz efekty pracy każdego z nich w stosunku do jego możliwości.

Najtrudniejszym rodzajem muzycznej aktywności dzieci jest **twórczość**, dlatego przy jej ocenie należy zwracać uwagę na zaangażowanie oraz staranność uczniów. Należy im umożliwić szybkie osiągnięcie satysfakcji z rezultatu własnych wysiłków twórczych. Nie można także skąpić pochwał. Nauczyciel często imponuje uczniom swoją wiedzą i umiejętnościami, toteż pochwała z jego ust jest dla nich szczególnie ważna.

System oceniania w programie nauczania

W programie nauczania muzyki w klasach 4–7 szkoły podstawowej autorstwa Moniki Gromek i Grażyny Kilbach została zamieszczona propozycja systemu oceniania. Chcąc wyjść naprzeciw oczekiwaniom nauczycieli (jak również rodziców i uczniów), proponujemy skorzystać z przedstawionych poniżej rozbudowanych kryteriów oceny.

Zgodnie z założeniami reformy programowej nowy system oceniania powinien zapewnić:

- pobudzenie rozwoju umysłowego ucznia,
- ukierunkowanie jego dalszej, samodzielnej pracy oraz wdrażanie do systematyczności, samokontroli i samooceny,
- nabywanie umiejętności rozróżniania zachowań pozytywnych i negatywnych,
- dostarczanie rodzicom bieżącej informacji o osiągnięciach dzieci, a nauczycielom wiedzy, w jakim stopniu założone cele kształcenia zostały zrealizowane.

Dobrze przemyślane ocenianie wewnątrzszkolne powinno chronić przed niesystematycznym uczeniem się, np. tylko do sprawdzianu, klasówki bądź egzaminu.

Tradycyjne ocenianie postrzegane jest powszechnie jako represyjne, czyli takie, które akcentuje przede wszystkim braki, a nie osiągnięcia. Przedstawiona w omawianym programie propozycja oceniania uwzględnia wiele ważnych aspektów edukacyjnych, w tym sprawdzanie wiedzy oraz umiejętność zastosowania jej w praktyce.

Nowy system oceniania określa wymagania edukacyjne dotyczące:

- poziomu i zakresu wiedzy,
- stopnia rozwoju umiejętności,
- przejawianych zachowań, szczególnie stosunku ucznia do zadań edukacyjnych.

Znalazło to odzwierciedlenie w programie Moniki Gromek i Grażyny Kilbach.

Relatywna, elastyczna i zindywidualizowana ocena z muzyki

Wystawianie ocen jest zadaniem trudnym, podlega bowiem wielu uwarunkowaniom. Ustalając wymagania na poszczególne oceny, należy brać pod uwagę, że za oceną kryje się informacja zarówno o poziomie osiągnięć, jak i o postępach ucznia. Dlatego kryteria ocen powinny być na tyle elastyczne, aby można było uwzględnić zdolności danego ucznia i odnieść ocenę do nich, a nie do średniego poziomu klasy. Zatem przy wystawianiu oceny z muzyki należy brać pod uwagę przede wszystkim wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki zajęć. Dlatego też zaleca się zindywidualizowanie skali ocen na podstawie dokładnego rozpoznania możliwości każdego z uczniów oraz obserwacji jego jednostkowego rozwoju.

Ocena powinna być więc relatywna, uzależniona od potencjału uczniów i prezentowanej przez nich postawy.

Wystawiając konkretną ocenę z muzyki, trzeba koniecznie pamiętać o tym, że jednym z podstawowych celów tego przedmiotu jest przygotowywanie uczniów do świadomego korzystania z dorobku rodzimej i światowej kultury muzycznej oraz aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu muzycznym kraju.

Przy ocenie powinno się uwzględniać przede wszystkim zaangażowanie i wkład pracy, znajomość literatury muzycznej i związaną z tym wiedzę, a także umiejętność śpiewania i gry na instrumentach. Głośne czytanie nut oraz podawanie wiadomości z zakresu teorii i historii muzyki nie mogą stanowić podstawy do oceny ucznia. Niedopuszczalne jest również odpytywanie uczniów i stawianie ocen wyłącznie ze znajomości tekstu piosenki.

Stosowanemu dotychczas systemowi oceniania zarzuca się niespójność wynikającą z dowolności doboru kryteriów. Brak ujednoliconych zasad oceniania prowadzi z kolei do wielu nieporozumień i zakłóca relacje między nauczycielami, uczniami oraz rodzicami. Dlatego ocenie powinny podlegać następujące elementy:

- śpiew,
- gra (na instrumencie melodycznym, np. na flecie, dzwonkach, fłażolecie, oraz na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych),
- wypowiedzi ucznia na temat utworów muzycznych,
- działania twórcze,
- znajomość terminów i wiedza muzyczna,
- aktywność na lekcjach,
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego.

Kryteria i zakres oceniania na lekcjach muzyki

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i całkowicie samodzielnie śpiewa piosenki z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- prawidłowo gra na różnych instrumentach melodycznych melodii z podręcznika oraz z repertuaru dodatkowego,
- samodzielnie odczytuje i wykonuje dowolny utwór,
- potrafi rozpoznać budowę utworu muzycznego,

- posiada wiedzę i umiejętności przekraczające poziom wymagań na ocenę bardzo dobrą,
- bierze czynny udział w pracach szkolnego zespołu muzycznego lub chóru,
- jest bardzo aktywny muzycznie,
- wykonuje różne zadania twórcze, np. układa melodię do wiersza, akompaniament perkusyjny do piosenki.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- prawidłowo i samodzielnie śpiewa większość piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- prawidłowo i samodzielnie gra na instrumentach melodycznych większość melodii przewidzianych w programie nauczania,
- umie bezbłędnie wykonywać rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych,
- potrafi rytmizować teksty,
- rozumie zapis nutowy i potrafi się nim posługiwać,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy,
- podaje nazwiska wybitnych kompozytorów z programu danej klasy.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela śpiewa pieśni i piosenki jednogłosowe,
- poprawnie i z niewielką pomocą nauczyciela gra kilka melodii oraz akompaniamentów do piosenek na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym,
- wykonuje proste rytmy – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- rytmizuje łatwe teksty,
- zna podstawowe terminy muzyczne z programu danej klasy i wie, co one oznaczają,
- prowadzi systematycznie i starannie zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela śpiewa niektóre piosenki przewidziane w programie nauczania,
- niezbyt poprawnie i z dużą pomocą nauczyciela gra na używanym na lekcjach instrumencie melodycznym niektóre melodie przewidziane w programie nauczania,
- wykonuje najprostsze ćwiczenia rytmiczne – gestodźwiękami i na instrumentach perkusyjnych niemelodycznych,
- zna tylko niektóre terminy i pojęcia muzyczne,
- prowadzi zeszyt niesystematycznie i niestarannie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- niedbale, nie starając się poprawić błędów, śpiewa kilka najprostszych piosenek przewidzianych w programie nauczania,
- niedbale, nie starając się poprawić błędów, gra na instrumencie melodycznym gamę i kilka najprostszych utworów przewidzianych w programie nauczania,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- myli terminy i pojęcia muzyczne,
- dysponuje tylko fragmentaryczną wiedzą,
- najprostsze polecenia – ćwiczenia rytmiczne – wykonuje z pomocą nauczyciela.

Ocenę niedostateczną uczeń otrzymuje tylko w sytuacjach wyjątkowych, np. gdy, mimo usilnych starań nauczyciela, wykazuje negatywny stosunek do przedmiotu oraz ma bardzo duże braki w zakresie podstawowych wymagań edukacyjnych dotyczących wiadomości i umie-

jętności przewidzianych dla danej klasy. Mimo pomocy nauczyciela nie potrafi i nie chce wykonać najprostszych poleceń wynikających z programu danej klasy. Nie prowadzi również zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ucznia.

Kryteria oceniania – co oceniamy

1. Podczas wystawiania oceny za śpiew należy wziąć pod uwagę: poprawność muzyczną, znajomość tekstu piosenki, ogólny wyraz artystyczny.
2. Przy wystawianiu oceny za grę na instrumencie trzeba uwzględnić: poprawność muzyczną, płynność i technikę gry, ogólny wyraz artystyczny.
3. Wystawiając ocenę za wypowiedzi na temat utworów muzycznych, połączoną ze znajomością podstawowych wiadomości i terminów muzycznych, należy wziąć pod uwagę:
 - zaangażowanie i postawę podczas słuchania,
 - rozpoznawanie brzmienia poznanych instrumentów i głosów,
 - rozpoznawanie w słuchanych utworach polskich tańców narodowych,
 - podstawową wiedzę na temat poznanych kompozytorów,
 - wyrażanie muzyki środkami pozamuzycznymi (np. na rysunku, w opowiadaniu, dramie).
4. Przy wystawianiu oceny za działania twórcze – wokalne i instrumentalne (zaleca się odpytywanie tylko ochotników) – należy wziąć pod uwagę:
 - rytmizację tekstów,
 - improwizację: rytmiczną, melodyczną (wokálną i instrumentalną) oraz ruchową,
 - umiejętność korzystania ze zdobytych wiadomości i umiejętności przy wykonywaniu zadań twórczych, np. wymagających korelacji działań muzyczno-plastycznych,
 - umiejętność przygotowywania ilustracji dźwiękowej do opowiadania, komiksu, grafiki itp. (dobieranie efektów dźwiękowych),
 - umiejętność tworzenia prostych akompaniamentów perkusyjnych.
5. Ocena aktywności na lekcji oraz za udział w muzycznych zajęciach pozalekcyjnych.
Za aktywną postawę na lekcji uczeń może otrzymać ocenę dobrą lub bardzo dobrą. Jeśli dodatkowo wykaże się wiedzą lub umiejętnościami wykraczającymi poza ustalone wymagania, otrzymuje ocenę celującą. Za systematyczną i bardzo dobrą pracę w szkolnym zespole muzycznym lub chórze oraz za udział w ich występach, należy podwyższyć uczniowi ocenę z muzyki o jeden stopień.
6. Przy wystawianiu oceny za zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń należy wziąć pod uwagę:
 - estetykę ogólną,
 - systematyczność,
 - prace domowe odrabiane przez ucznia samodzielnie.
 Uwaga! Ocena za zeszyt, w zależności od opinii nauczyciela, może, ale nie musi wpływać na końcową ocenę z muzyki.

WYMAGANIA EDUKACYJNE I KRYTERIA OCENIANIA Z

PLASTYKI Klasa V

Przedmiotowy system oceniania ma na celu wspieranie rozwoju intelektualnego i osobowościowego ucznia. Wymagania edukacyjne formułowane są w oparciu o podstawę programową oraz "Program nauczania plastyki w klasach 4-6 szkoły podstawowej "Do dzieła" autorstwa J. Lukas i K. Onak (NOWA ERA).

Podręcznik dla klas V-VI do plastyki „Do dzieła!” Jadwiga Lukas, Krystyna

Onak, wyd. Nowa Era

1. Kryteria ocen z plastyki.

Nauczyciel, dokonując oceny, zwraca uwagę przede wszystkim na:

- poziom uzdolnień i predyspozycji plastycznych ucznia,
- indywidualny wkład pracy potrzebny do realizacji określonych zadań plastycznych, • zaangażowanie w działania plastyczne i jego aktywny w nich udział,
- poziom wiedzy i umiejętności w zakresie różnych form aktywności plastycznej i wiadomości z teorii plastyki,
- podejmowanie przez ucznia dodatkowych zadań plastycznych, włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska,
- przygotowanie do zajęć.
- wysiłek wkładany przez ucznia i wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki przedmiotu.

2. Zasady oceniania uczniów.

Prace plastyczne oceniane są wg ustalonych zasad podanych przed rozpoczęciem pracy. Prace ucznia oceniane są za:

- zgodność z tematem, bogactwo treści, wartości formalne (kompozycja, kolorystyka, zastosowane materiały oraz technika),
- trafność obserwacji, pomysłowość (oryginalność),
- ocenie podlegają tylko prace wykonane samodzielnie przez ucznia,
- ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń wtedy, gdy nie odda pracy do oceny,
- każda aktywność twórcza jest oceniana pozytywnie,
- jeżeli uczeń nie skończył pracy na zajęciach to może to zrobić w domu i oddać pracę ciągu tygodnia od zakończenia tej pracy na lekcji,
- uczeń może poprawić oceny niedostateczne za nieterminowe oddanie pracy,
- raz w semestrze można być nieprzygotowanym do zajęć, zgłoszenie może dotyczyć braku zeszytu, podręcznika, materiałów plastycznych, zaległej pracy,
- jeżeli z braku materiałów uczeń nie wykonuje pracy na lekcji, nauczyciel wyznacza mu zadanie podobne, a w domu musi wykonać pracę wykonywaną na zajęciach planowych.

3. Szczegółowe kryteria ocen:

a/ocena celująca (6)

- czynny udział w zajęciach, kompletne, estetyczne i zgodne z tematem i określonymi zagadnieniami plastycznymi wykonanie ćwiczeń i prac plastycznych,
- pełne przyswojenie wiadomości objętych programem nauczania,
- poszerzanie wiedzy, uczestnictwo w konkursach plastycznych na terenie szkoły i poza nią,
- prawidłowa organizacja pracy, wykorzystywanie wiadomości i umiejętności w zadaniach nietypowych,
- wykonywanie prac dodatkowych (dekoracji, plakatów),
- wszystkie prace oddane w terminie, przygotowanie do zajęć;

b/ ocena bardzo dobra (5)

- czynny udział w zajęciach lekcyjnych, estetyczne wykonywanie prac, ćwiczeń w określonym czasie lub przed jego upływem,
- pełne przyswojenie wiadomości objętych programem nauczania,
- prawidłowa organizacja pracy,
- wykorzystywanie wiadomości i umiejętności w zadaniach nietypowych,
- wykonywanie prac dodatkowych,
- wszystkie prace oddane w terminie,
- przygotowywanie się do zajęć;

c/ ocena dobra (4)

- gotowość i zabieranie głosu w dyskusji na tematy zaproponowane przez nauczyciela lub wykonywanych przez siebie i kolegów dziełach plastycznych,
- przyswojenie wiedzy i umiejętności i wykorzystanie jej w sytuacjach typowych, wykonywanie ćwiczeń objętych programem nauczania,
- prace staranne i estetyczne;

d/ ocena dostateczna (3)

- podstawowe opanowanie materiału zawartego w programie nauczania, • trudności z zastosowaniem, wykorzystaniem wiedzy teoretycznej podczas wykonywania pracy,
- prace niestaranne i nieestetyczne;

e/ ocena dopuszczająca (2)

- spore luki w wiadomościach (minimum programowe),
- brak zaangażowania w pracę na lekcjach,
- zgodne z tematem, ale nieestetyczne wykonywanie prac,

- częste nieprzygotowanie do lekcji;

f/ ocena niedostateczna (1)

- nie opanowane wiadomości i umiejętności zawarte w programie nauczania,
- brak zaangażowania i chęci do pracy, notoryczne nieprzygotowanie do zajęć,
- nieterminowe oddanie prac do oceny.

4. Wymagania podstawowe i ponadpodstawowe:

KLASA V

a/ wymagania podstawowe:

- wyjaśnia, co to jest faktura ,
- określa rodzaj faktury w dziełach różnych dyscyplin plastycznych ,
- ukazuje fakturę w pracach plastycznych,
- wyjaśnia, co to jest forma,
- odróżnia formę płaską od formy przestrzennej,
- rozróżnia rodzaje form w otaczającym świecie,
- stosuje różnorodne formy w działaniach plastycznych,
- wyjaśnia, co to jest kompozycja,
- wymienia zasady harmonijnej kompozycji,
- podaje rodzaje kompozycji,
- określa rodzaj kompozycji w wybranych reprodukcjach,
- wykonuje pracę z wykorzystaniem wybranej kompozycji,
- tłumaczy, co to jest perspektywa,
- wymienia rodzaje perspektywy,
- wyjaśnia rolę perspektywy w dziele sztuki,
- określa formy twórczości,
- rozpoznaje najbardziej znane dzieła sztuki,
- wymienia charakterystyczne cechy rysunku jako dyscypliny plastycznej,
- podaje funkcje szkicu,
- używa właściwych przyborów rysunkowych do zadanego tematu,
- organizuje warsztat pracy przy wykonywaniu prac rysunkowych,

- posługuje się szkicem jako wstępnym etapem do właściwej pracy,
- charakteryzuje malarstwo jako dyscyplinę plastyczną,
- wyjaśnia, czym się różni malarstwo realistyczne od malarstwa abstrakcyjnego,
- określa sposób przedstawienia rzeczywistości na obrazie: płaski lub przestrzenny,
- używa właściwych przyborów malarskich do zadanego tematu,
- rozróżnia na przykładach tematyczne rodzaje malarstwa,
- organizuje warsztat pracy przy malowaniu prac,
- maluje pracę na określony temat;

b/ wymagania ponadpodstawowe:

- wyjaśnia funkcję faktury jako środka wyrazu plastycznego,
- twórczo stosuje fakturę w działaniach plastycznych,
- wykonuje dodatkową pracę plastyczną zgodnie z instrukcją „Potrafię to zrobić!”,
- wyjaśnia funkcję formy w sztuce,
- twórczo wykorzystuje formę jako środek wyrazu plastycznego,
- dobiera kompozycję do tematu pracy,
- odpowiednimi środkami plastycznymi wyraża określoną kompozycję,
- odróżnia dobrą kompozycję od złej,
- omawia rolę kompozycji jako środka wyrazu plastycznego
- przedstawia na płaszczyźnie trójwymiarowe przedmioty,
- stosuje w działaniach plastycznych dany rodzaj perspektywy,
- określa rodzaj perspektywy w wybranych reprodukcjach,
- świadomie posługuje się terminami: kustosz, eksponat, konserwator zabytków,
- opisuje wybrane reprodukcje dzieł,
- podaje nazwiska znanych twórców polskich i zagranicznych,
- wyraża własne zdanie na temat dzieł sztuki,
- świadomie i ekspresyjnie posługuje się punktem, linią, konturem, plamą walorową, światłocieniem,
- opisuje dzieło rysunkowe,

- porównuje dwa różne dzieła rysunkowe,
- wyraża własne zdanie na temat analizowanego rysunku,
- świadomie i ekspresyjnie posługuje się określoną techniką plastyczną, kompozycją oraz zestawem barw,
- opisuje dzieło malarskie.
- porównuje dwa różne dzieła malarskie,
- wyraża swoje zdanie na temat analizowanego dzieła malarskiego.

Wymagania na oceny do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 5

Wymagania na oceny uwzględniają zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	• pochodzenie człowieka • różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia • życie człowieka pierwotnego • epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza • początki rolnictwa i udomowienie zwierząt • dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza • terminy: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i> – opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym – potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt – wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych	– poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> – przedstawia, skąd wywodzą się praludzie – opisuje życie ludzi pierwotnych – charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza – wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszania ognia przez człowieka	– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym – wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna – przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza	– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia – wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej – wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty	– wyjaśnia pojęcie ewolucji – charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka – porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach

	<i>kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i>					
2. Miasta-państwa Mezopotamii	• Mezopotamia jako kolebka cywilizacji • znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji • osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii • powstanie pierwszych państw • zajęcia różnych grup społecznych • Kodeks Hammurabiego • terminy: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i> – wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka – wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii – wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i> – samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii	– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji – charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii – wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym	– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym – tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa	– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii – wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii

3. W Egipcie faraonów	- Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji - Egipt darem Nilu - osiągnięcia cywilizacji egipskiej - struktura społeczna - wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej - terminy: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i> – wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil – opisuje wygląd piramid – porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i> – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej – opisuje zakres władzy faraona	– wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej – przedstawia strukturę społeczną Egiptu – podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan	– wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny – opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy	– opisuje etapy pochówku faraonów – charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
4. W starożytnym Izraelu	- judaizm jako przykład religii monoteistycznej - biblijne dzieje Izraelitów - Dekalog i Tora - postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon - terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i> – wyjaśnia, o czym opowiada Biblia – wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów	– poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i> – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę – wyjaśnia różnicę pomiędzy politeizmem a monoteizmem	– opisuje główne etapy historii Izraelitów – charakteryzuje judaizm – porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela	– charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon) – wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem	– wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i> – podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce

5. Cywilizacje Indii i Chin	- osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu - system kastowy w Indiach - cywilizacja Doliny Indusu - terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i>	- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i> - wskazuje na mapie: Indie, Chiny - przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były poszukiwanymi na Zachodzie	- poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i> - wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu - wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej - wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie	- opisuje system kastowy w Indiach - charakteryzuje wierzenia hinduistyczne	- charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem - przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej - wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy	- charakteryzuje buddyzm - opowiada o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	- powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji - pismo a prehistoria i historia - terminy: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i>	- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i> - wyjaśnia, do czego służy pismo - charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego	- poprawnie posługuje się terminami: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> - wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka - porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne - wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią - omawia przyczyny wynalezienia pisma	- wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń - przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły - wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości	- wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe - przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego - wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego	- podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny - opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)

* Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan?	- wyprawa Napoleona do Egiptu - hieroglify – litery czy słowa? - postaci: Jean F. Champollion - terminy: <i>Kamień z Rosetty</i>	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów	– wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów	– charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty – wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify	– przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona	– wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii
Rozdział 2. Starożytna Grecja						
1. Demokratyczne Ateny	- warunki naturalne Grecji - życie w greckiej polis - cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej - Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten - terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> - postaci historyczne: Perykles	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis i życie w nim na przykładzie Aten	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> – wskazuje na mapie: Grecję, Ateny – wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską	– wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) – wyjaśnia, kim był Perykles – opisuje, kto posiadał prawa polityczne w Atenach	– wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną	– wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego
2. Sparta i wojny z Persami	- powstanie i rozwój imperium perskiego - wojny grecko-perskie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i>	– wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich – wskazuje na mapie: Maraton, Termopile,	– opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy – wyjaśnia genezę biegów maratońskich	– opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidasa

	- terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i> - wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą - postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas		– wskazuje na mapie: Spartę, Persję – wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas	Salaminę – zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e.		
3. Bogowie i mity	- wierzenia starożytnych Greków - mit grecki - najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes - Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> - terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i> - postać historyczna: Homer	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i> – przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i> – przedstawia wierzenia starożytnych Greków – wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję – wyjaśnia, kim był Homer	– charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali – omawia różne mity greckie – przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> – wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i>	– opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków – omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków	– wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazelogizmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantalosa, nić Ariadny</i> – opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi

4. Kultura starożytnej Grecji	• wspólne elementy w kulturze greckich polis • najważniejsze dokonania sztuki greckiej • narodziny teatru greckiego • znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie • grecka matematyka i medycyna • rola sportu w życiu starożytnych Greków • terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> • postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i> – opisuje rolę sportu w codziennym życiu – przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> – wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji – opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych	– opisuje charakter i cele antycznego teatru – przedstawia dokonania nauki greckiej – objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli – wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles – zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.	– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich – porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi	– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym – przybliża postać i dokonania Archimedesesa – podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę
--------------------------------------	---	---	--	--	--	---

*5. Imperium Aleksandra Wielkiego	• podboje Aleksandra Wielkiego • wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) • wyprawa Aleksandra do Indii • kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego • terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> • postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki)	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i> – uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim” – określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia	– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja</i> – wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie – opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego – opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)	– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej – przedstawia skutki podbojów Aleksandra – zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e. – posługuje się terminami: <i>falanga macedońska, kultura hellenistyczna</i>	– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej – charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego	– przedstawia siedem cudów świata – wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego
* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	• siedem cudów świata • konstrukcja latarni morskiej na Faros	– wyjaśnia, dlaczego w przeszłości ludzie mieli problem ze wznoszeniem wysokich budowli	– przedstawia, w jaki sposób działała latarnia w starożytności	– opisuje losy latarni na Faros	– charakteryzuje siedem cudów świata	– omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego
Rozdział III. Starożytny Rzym						
1. Ustrój starożytnego Rzymu	• legendarne początki państwa rzymskiego • zasady ustrojowe republiki rzymskiej • społeczeństwo starożytnego Rzymu	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator, cesarz</i> – wskazuje na mapie: Rzym	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze,</i>	– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy – przedstawia kompetencje	– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej	– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie

	• dokonania Gajusza Juliusza Cezara • upadek republiki • powstanie cesarstwa rzymskiego • terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> • postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August	– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca	<i>konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – przedstawia legendarne początki Rzymu – wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński – omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta	najważniejszych urzędów republikańskich – opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami – zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.	– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej	– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski
2. Imperium Rzymskie	• podboje rzymskie • Imperium Rzymskie i jego prowincje • organizacja armii rzymskiej • podział cesarstwa • upadek cesarstwa zachodniorzymskiego • terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy,</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i> – przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty	– poprawnie posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> – wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego – wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego	– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie – opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego – zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e. – zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego	– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium – wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy	– przedstawia postać Hannibala i wojny puniczne – pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie – przybliża postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera

	<i>Germanie, Konstantynopol, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i>		w II w. n.e., Konstantynopol – omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego			
3. Życie w Wiecznym Mieście	• Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto • życie codzienne i rozrywki w Rzymie • podział społeczeństwa rzymskiego • wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa • terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i> – przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu – omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków	– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> – wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały – charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego	– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem – opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum – wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw	– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i>	– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności
4. Dokonania starożytnych Rzymian	• Rzymianie jako wielcy budowniczowie • kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków • prawo rzymskie i jego znaczenie dla	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i>	– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów – omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej	– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa	– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie – ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź

	funkcjonowania państwa • najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie • terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i> • postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy		– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>	– wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu – omawia dokonania Wergiliusza i Horacego		
5. Początki chrześcijaństwa	• Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej • przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie • rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa • Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie • terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> – charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa – wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan – omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra,	– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu – wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa – wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa – zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.	– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie – wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem	– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)

	<i>i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> • postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki		świętego Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego			
* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak	• rola szlaków handlowych w starożytności • bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian • kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku	– wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska) – wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje	– wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian	– wyjaśnia rolę szlaków handlowych	– podaje argumenty za twierdzeniem i przeciw niemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności	– opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku
Rozdział IV. Początki średniowiecza						
I. Bizancjum w czasach świetności	• cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego • dokonania Justyniana I Wielkiego • Konstantynopol jako Nowy Rzym • tradycja grecka w Bizancjum • osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków • upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol	– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu datę upadku	– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla	– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów

	- terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> - postaci historyczne: Justynian I Wielki		zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i>	Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego	państwa ma kodyfikacja praw	
2. Arabowie i początki islamu	- pochodzenie Arabów - działalność Mahometa i narodziny islamu - religia muzułmańska i jej zasady - dżihad i podboje Arabów - kultura i nauka arabska - terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> - postaci historyczne: Mahomet	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i> – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> – omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów – wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności	– przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	– wyjaśnia, jak zmieniano się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i odmierzania czasu między chrześcijaństwem a islamem

3. Nowe państwa w Europie	• powstanie państwa Franków • cesarstwo Karola Wielkiego • rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego • traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie • Rzesza Niemiecka • terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> • postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i>	– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów – charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego – przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki – zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r. – omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I	– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej – tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy	– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”
4. Konflikt papieża z cesarstwem	• wielka schizma wschodnia i jej skutki • spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w. • Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV • konkordat wormacki i jego postanowienia	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i> – wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza	– wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej – wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne – przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.	– wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę – omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym	– przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego

	- terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i> - postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV		i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie – przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV	– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji – zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.		
5. Wyprawy krzyżowe	• powstanie zakonu Krzyżaków			– przedstawia zakon Krzyżaków		
* Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy	- zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat - wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy - przyczyny kasacji zakonu - polskie posiadłości templariuszy	– wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy	– przedstawia genezę bogactwa templariuszy – opisuje mit skarbu templariuszy	– przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego – opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay	– przedstawia legendę o św. Graalu	– wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski
Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza						

I. System feudalny	• podział na seniorów i wasali • społeczna drabina feudalna • podział społeczeństwa średniowiecznego na stany • terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hołd lenny, przywilej</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	– poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	– omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie
2. Epoka rycerzy	• ideał rycerza i jego obowiązki • od paza do rycerza • życie codzienne rycerzy • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • kultura rycerska • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i> – opisuje uzbrojenie rycerzy	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie	– opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza	– przedstawia historię najśłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa	– przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu

	<i>pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i>					
* Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach?	• rola turniejów rycerskich • przebieg turniejów • konsekwencje zwycięstwa i porażki w turnieju • obyczajowość turniejowa	– przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka w turnieju	– przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów	– wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach	– opisuje przebieg turniejów rycerskich	– wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa
3. Średniowieczne miasto i wieś	• powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich • lokacje miast i wsi • samorząd miejski i jego organy • społeczeństwo miejskie • organa samorządu wiejskiego • wygląd średniowiecznego miasta • zajęcia ludności wiejskiej • terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy,</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i> – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpółówka, pług, radło, brona</i> – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta	– wyjaśnia, na czym polegały lokacje miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpółówka	– opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczkański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości	– przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie

	<i>rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpółówka, pług, radło, brona</i>		– charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast – opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej			
4. Kościół w średniowieczu	• duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki • religijność doby średniowiecza • średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie • życie w średniowiecznym klasztorze • średniowieczne szkolnictwo • terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> • postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i> – przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację – wyjaśnia, czym zajmowali się kopiści	– poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> – charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu – opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym	– przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i> – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne – przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu	– porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapituła	– znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia

5. Sztuka średniowiecza	• rola sztuki w średniowieczu • znaczenie <i>biblia pauperum</i> • styl romański i jego cechy • styl gotycki i jego charakterystyczne elementy • rzeźba i malarstwo średniowieczne • pismo i miniatury w rękopisach • zabytki średniowieczne w Polsce • terminy: <i>biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, katedra, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i> – przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i>	– charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego	– porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów						
I. Zanim powstała Polska	• najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych • gród w Biskupinie • Słowianie w Europie	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg,</i>	– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie – wymienia państwa słowiańskie, które przyjął chrześcijaństwo w obrządku łacińskim,	– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych	– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich – przedstawia współczesne

	i ich kultura • wierzenia dawnych Słowian • pierwsze państwa słowiańskie • plemiona słowiańskie na ziemiach polskich • terminy: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> • postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody	wygląd osady w Biskupinie	<i>Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> – przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – charakteryzuje wierzenia Słowian – wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich	oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody	– wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim
2. Mieszko I i początki Polski	• rozwój państwa Polan • dynastia Piastów • panowanie Mieszka I • małżeństwo Mieszka z Dobrawą • chrzest Polski i jego skutki • konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią • terminy: <i>książę,</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książę, dynastia</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”	– poprawnie posługuje się terminami: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> – wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego	– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I – wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I – opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami	– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski	– omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego – przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich

	<i>dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> • postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa		historycznego władcę Polski – opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy – zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r. – wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I			
3. Polska Bolesława Chrobrego	• misja biskupa Wojciecha i jej skutki • zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje • powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich • stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami • koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie • terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i> • postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, koronacja</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego	– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Milsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i> – opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów – wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite – omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław	– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie – opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami	– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim – opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski	– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego

			Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III – zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.			
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	• kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego • panowanie Mieszka II • reformy Kazimierza Odnowiciela • Kraków stolicą państwa • polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego • koronacja Bolesława Śmiałego • konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki • terminy: <i>insygnia królewskie</i> • postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”	– poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i> – wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem” – wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela – omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława – zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.	– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – ocenia postawę Bezpryma – przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego – charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego	– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego – wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem	– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego – ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	• testament Krzywoustego i jego założenia	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior</i>	– poprawnie posługuje się terminami:	– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego	– wyjaśnia zasadę senioratu	– ocenia szanse i zagrożenia wynikające

	- terminy: <i>testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> - postać historyczna: Bolesław Krzywousty	<i>i juniorzy, zasada senioratu</i>	<i>testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> – wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego – opisuje postać Bolesława Krzywoustego – zaznacza na osi czasu datę 1138 r.		– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron	z wprowadzenia zasady senioratu
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	- grody i ich funkcje - życie w grodzie i na podgrodziu - sposoby uprawy roli na ziemiach polskich - podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów - zakres władzy panującego - powinności poddanych wobec władcy - powstanie rycerstwa w Polsce - terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada</i>	– posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, posługi</i> – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania	– poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna</i> – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów	– przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy	– wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza	– wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych

	<i>służebna, wojowie, drużyna książęca</i>					
* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	• źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego • obiektywizm i prawda historyczna	– wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów – tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych	– przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka	– omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima – wymienia przyczyny powstania kronik	– określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka	– przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej
Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku						
I. Rozbicie dzielnicowe	• walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce • utrwalenie rozbicia dzielnicowego • osłabienie Polski na arenie międzynarodowej • sprowadzenie Krzyżaków do Polski • najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi	– poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i> – charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na	– opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich	– przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemie rycerstwu i duchowieństwu	– charakteryzuje sposób walki Mongołów – przedstawia dynastie panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego

	• przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego • terminy: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółowka</i> • postaci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny		różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia dzielnicowego – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r.			
2. Zjednoczenie Polski	• koronacja i śmierć Przemysła II • panowanie Wacława II • rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich • przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja • rządy Władysława Łokietka	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Wacława II, Władysława Łokietka	– przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami	– wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki	– przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju

	• konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami • terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i> • postaci historyczne: Przemysław II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek		– zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r.			
3. Czasy Kazimierza Wielkiego	• polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego • pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu • przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego • reformy Kazimierza Wielkiego • umocnienie granic polskiego państwa • utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji • zjazd monarchów w Krakowie • ucztą u Wierzyńka • terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> • postać historyczna: Kazimierz Wielki	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r.	– przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa	– wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczt u Wierzyńka	– przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego

4. Unia polsko-litewska	• koniec dynastii Piastów na polskim tronie • rządy Andegawenów w Polsce • unia polsko-litewska w Krewie • wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem • I pokój w Toruniu • unia w Horodle • terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> • postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i> – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń – opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r.	– przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle	– charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na soborze w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński	– uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj
-------------------------	--	--	---	--	--	--

* Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?	• okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> • Jan Matejko jako malarz dziejów Polski • obrazy jako źródło wiedzy historycznej • znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i>	– przedstawia, kim był Jan Matejko	– wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu	– wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła	– wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> – omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i>	– wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne – omawia inne dzieło Jana Matejki
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	• wojna trzynastoletnia • II pokój toruński i jego postanowienia • terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> • postać historyczna: Kazimierz Jagiellończyk	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żołąd</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> – wskazuje na mapie: <i>Prusy Królewskie, Prusy Zakonne</i> – omawia dokonania Kazimierza Jagiellończyka – zaznacza na osi czasu daty: 1454 r., 1466 r.	– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej – przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego	– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiązania Związku Pruskiego – porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego – uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki	– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo
6. Monarchia stanowa w Polsce	• monarchia patrymonialna i stanowa • wpływ przywilejów nadawanych przez	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa,</i>	– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę – wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ	– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce – tłumaczy różnice między monarchią	– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę

	władcę na osłabienie władzy królewskiej • przekształcenie się rycerstwa w szlachtę • przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej • ukształtowanie się sejmu walnego • konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej • terminy: <i>monarchia patrymonialna</i>, <i>monarchia stanowa</i>, <i>przywileje</i>, <i>szlachta</i>, <i>pańszczyzna</i>, <i>konstytucja sejmowa</i>, <i>sejm walny</i>, <i>izba poselska</i>, <i>senat</i>		<i>przywileje</i>, <i>szlachta</i>, <i>pańszczyzna</i>, <i>konstytucja sejmowa</i>, <i>sejm walny</i>, <i>izba poselska</i>, <i>senat</i> – przedstawia sejm walny oraz jego skład – zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.	na sprawowanie rządów w Polsce – przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie – wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i>	patrymonialną a stanową – wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejmu walnego: izby poselskiej oraz senatu	
--	---	--	--	---	--	--

Wymagania edukacyjne z biologii dla klasy 5 szkoły podstawowej 2024

oparte na Programie nauczania biologii „Puls życia” autorstwa Anny Zdziennickiej

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
I. Biologia jako nauka	1. Biologia jako nauka	Uczeń: - wskazuje biologię jako naukę o organizmach - wymienia czynności życiowe organizmów - podaje przykłady dziedzin biologii	Uczeń: - określa przedmiot badań biologii jako nauki - opisuje wskazane cechy organizmów - wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii	Uczeń: - wykazuje cechy wspólne organizmów - opisuje czynności życiowe organizmów	Uczeń: - charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów - wymienia hierarchicznie poziomy budowy organizmu roślinnego i organizmu zwierzęcego - charakteryzuje wybrane dziedziny biologii	Uczeń: - wykazuje jedność budowy organizmów - porównuje poziomy organizacji organizmów u roślin i zwierząt - wymienia inne niż podane w podręczniku dziedziny biologii
	2. Jak poznawać biologię?	- wskazuje obserwacje i doświadczenia jako źródła wiedzy biologicznej - wymienia źródła wiedzy biologicznej - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową	- porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej - korzysta ze źródeł wiedzy wskazanych przez nauczyciela - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie metodą naukową	- na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie metodą naukową - rozdziela próbę kontrolną i próbę badawczą - opisuje źródła wiedzy biologicznej - wymienia cechy dobrego badacza	- wykazuje zalety metody naukowej - samodzielnie przeprowadza doświadczenie metodą naukową - posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów - charakteryzuje cechy dobrego badacza	- planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową - krytycznie analizuje informacje pochodzące z różnych źródeł wiedzy biologicznej - analizuje swoją postawę w odniesieniu do cech dobrego badacza
	3. Obserwacje mikroskopowe	- z pomocą nauczyciela nazywa części mikroskopu optycznego - obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela	- nazywa wskazane przez nauczyciela części mikroskopu optycznego - z pomocą nauczyciela wykonuje proste preparaty mikroskopowe - oblicza powiększenie obrazu mikroskopu spod optycznego	- samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego - samodzielnie wykonuje preparaty mikroskopowe - z niewielką pomocą nauczyciela nastawia ostrość mikroskopu i wyszukuje obserwowane elementy	- charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu obiektu - wykonuje preparaty mikroskopowe, nastawia ostrość mikroskopu, rysuje obraz widziany pod mikroskopem	- sprawnie posługuje się mikroskopem optycznym, samodzielnie wykonuje preparaty, rysuje dokładny obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem - wskazuje zalety mikroskopu elektronowego*

	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Dział	4. Hierarchiczna budowa organizmów	wskazuje komórki jako podstawowej jednostki życia	wymienia elementy stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego lub zwierzęcego	wymienia elementy stopniowego komplikowania się organizmu roślinnego i zwierzęcego	omawia na ilustracji stopniowe komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych, zwracając uwagę na różnicę organizmu roślinnego i zwierzęcego	analizuje na ilustracji stopniowe komplikowania się budowy organizmów zwierzęcych i roślinnych
	5. Budowa komórki zwierzęcej	- wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia - podaje przykłady organizmów jedno- i wielokomórkowych - obserwuje preparat nabłonka przygotowany przez nauczyciela	- wyjaśnia, dlaczego komórkę nazywamy podstawową jednostką organizmu - wymienia organelle komórki zwierzęcej - z pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka	- opisuje kształty komórek zwierzęcych - opisuje budowę komórki zwierzęcej na podstawie ilustracji - z niewielką pomocą nauczyciela wykonuje preparat nabłonka	- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej i omawia ich funkcje - wykonuje preparat nabłonka - rozpoznaje organelle komórki zwierzęcej i rysuje jej obraz mikroskopowy	- z dowolnego materiału tworzy model komórki, zachowując cechy organeli - sprawnie posługuje się mikroskopem - samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem, z zaznaczeniem widocznych elementów komórki
	6. Komórka roślinna. Inne rodzaje komórek	- na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów - wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i grzybowej - obserwuje pod mikroskopem preparat moczarki kanadyjskiej przygotowany przez nauczyciela - pod opieką nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem	- podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej - wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i grzybowej - z pomocą nauczyciela wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej - obserwuje pod mikroskopem organelle wskazane przez nauczyciela	- wyjaśnia, czym są komórki jądrowej bezjądrowe oraz podaje ich przykłady - samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej - odróżnia pod mikroskopem elementy budowy komórki - wyjaśnia rolę poszczególnych elementów komórki - z niewielką pomocą nauczyciela rysuje obraz obiektu obserwowanego pod mikroskopem	- omawia elementy i funkcje budowy komórki - na podstawie ilustracji analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek, wskazuje cechy umożliwiające rozróżnienie komórek - samodzielnie wykonuje preparat moczarki kanadyjskiej, rozpoznaje elementy budowy komórki roślinnej i rysuje jej obraz mikroskopowy	- analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek i wykazuje ich związek z pełnionymi funkcjami - sprawnie posługuje się mikroskopem, samodzielnie wykonuje preparat nabłonka i rysuje dokładny obraz widziany pod mikroskopem

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
II. Budowa i czynności życiowe organizmów	7. Samożywność	• wyjaśnia, czym jest odżywianie się • wyjaśnia, czym jest samożywność • podaje przykłady organizmów samożywnych	• wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się • wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy • z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność przebiegu fotosyntezy	• wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzania fotosyntezy • wskazuje substraty i produkty fotosyntezy • <i>omawia sposoby wykorzystania przez roślinę produktów fotosyntezy</i> • z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy	• wyjaśnia, na czym polega fotosynteza • omawia zależność przebiegu fotosyntezy od obecności wody, dwutlenku węgla i światła • schematycznie zapisuje i omawia przebieg fotosyntezy • na podstawie opisu przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy	• analizuje przystosowanie roślin do przeprowadzania fotosyntezy • planuje i samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ dwutlenku węgla na intensywność fotosyntezy • na podstawie zdobytej wcześniej wiedzy wskazuje w różnych warzywach i owocach materiały zapasowe jako produkty fotosyntezy
	8. Cudzożywność	• wyjaśnia, czym jest cudzożywność • podaje przykłady organizmów cudzożywnych • wymienia rodzaje cudzożywności	• krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt • wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm	• omawia wybrane sposoby cudzożywności • podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych	• charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów • wykazuje przystosowania do pobierania pokarmów występujące u różnych grup organizmów cudzożywnych	• wyjaśnia znaczenie organizmów odżywiających się martwą substancją organiczną • <i>wyjaśnia, na czym polega cudzożywność roślin pasożytniczych i półpasożytniczych</i>
	9. Sposoby oddychania organizmów	• określa, czym jest oddychanie • wymienia sposoby oddychania • wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację	• wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację • wskazuje organizmy uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji • wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla • wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie	• wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego • wskazuje różnice w miejscu przebiegu utleniania i fermentacji w komórce • wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych • omawia doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże	• zapisuje schematycznie przebieg oddychania • określa warunki przebiegu oddychania i fermentacji • charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt • z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże	• porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z zapisem przebiegu fermentacji • analizuje związek budowy narządów wymiany gazowej ze środowiskiem życia organizmów • samodzielnie przeprowadza doświadczenie wykazujące wydzielanie dwutlenku węgla przez drożdże

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Wirusy, bakterie, protisty i grzyby	10. Klasyfikacja organizmów	- wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej - wymienia nazwy królestw organizmów	- wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka - podaje definicję gatunku - wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa	- wykazuje hierarchiczną strukturę jednostek klasyfikacji biologicznej - charakteryzuje wskazane królestwo - na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa	- porównuje wcześniejsze i współczesne zasady klasyfikacji organizmów - wyjaśnia zasady nadawania nazw gatunkom - przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa	- uzasadnia konieczność klasyfikacji organizmów - porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt z jednostkami klasyfikacji roślin - z pomocą nauczyciela korzysta z różnych kluczy do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy
	11. Wirusy	- wyjaśnia krótko, dlaczego wirusy nie są organizmami - wymienia miejsca występowania wirusów	- opisuje cechy budowy wirusów - wymienia cechy, którymi wirusy różnią się od organizmów - podaje przykłady chorób wirusowych	- wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami - omawia wybrane choroby wirusowe	- wskazuje drogi wnikania wirusów do organizmu - omawia wdrażanie zasad profilaktyki chorób wirusowych	wyszukuje informacji w materiałach edukacji zdrowotnej o zasadach profilaktyki chorób wywołanych przez wirusy (grypa, różyczka, świnka, odra, AIDS)
	12. Bakterie	- wskazuje miejsca występowania bakterii - wymienia czynności życiowe	- opisuje cechy budowy bakterii - wymienia przykłady bakterii	- omawia wybrane czynności życiowe bakterii - wyjaśnia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka	- omawia wpływ bakterii na organizm człowieka - wskazuje drogi wnikania bakterii do organizmu - prezentuje wszystkie czynności życiowe bakterii - ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka	- omawia choroby bakteryjne, - wskazuje drogi ich przenoszenia - przedstawia zasady zapobiegania tym chorobom - ocenia znaczenie bakterii w przyrodzie i dla człowieka

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
III. Wirusy, bakterie i grzyby	13. Budowa i różnorodność grzybów. Porosty	- wymienia środowiska życia grzybów i porostów - podaje przykłady grzybów i porostów - na podstawie okazu naturalnego lub ilustracji opisuje budowę grzybów - wymienia sposoby rozmnażania się grzybów - rozpoznaje porosty wśród innych organizmów	- wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizm do grzybów - omawia wskazaną czynność życiową grzybów - podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka	- wykazuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka - analizuje różnorodność budowy grzybów - wyjaśnia sposoby oddychania i odżywiania się grzybów - wykazuje, że porosty są zbudowane z grzybni i glonu	- określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu - rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy - opisuje czynności życiowe grzybów – odżywianie, oddychanie i rozmnażanie się	- analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka - proponuje sposób badania czystości powietrza na podstawie informacji o wrażliwości porostów na zanieczyszczenia - wyjaśnia, dlaczego porosty określa się mianem organizmów pionierskich
	15. Korzeń – organ podziemny rośliny	- wymienia podstawowe funkcje korzenia - rozpoznaje systemy korzeniowe	- omawia budowę zewnętrzną korzenia - wskazuje poszczególne strefy	- wykazuje związek korzenia z adaptacją do środowiska zajmowanego przez roślinę - opisuje przyrost korzenia na długość	- wykazuje przystosowania korzenia do pobierania wody przez roślin - omawia teoretycznie doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny	projektuje doświadczenie świadczące o przewodzeniu wody z korzenia w górę rośliny

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
IV. Tkanki i organy roślinne	16. Pęd. Budowa i funkcje łodygi	- wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej łodygi - wymienia funkcje łodygi	- wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą - wskazuje części pędu roślin zielnych	omawia funkcje poszczególnych elementów pędu	- na żywym okazie lub ilustracji wskazuje i omawia części łodygi - omawia budowę zewnętrzną łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew)	na żywych okazach lub ilustracji wykazuje podobieństwa i różnice przystosowania łodygi różnych form morfologicznych (roślin zielnych, krzewów, drzew) do pełnionych funkcji
	17. Liść – wytwórnia pokarmu	rozpoznaje elementy budowy liścia	wymienia funkcje liści	rozpoznaje liście pojedyncze i liście złożone	wykazuje związek budowy z funkcjami liści	na materiale zielnikowym lub ilustracji wykazuje różnorodność budowy liści
V. Różnorodność i jedność roślin	18. Mchy	- na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin - wymienia miejsca występowania mchów	- wskazuje nazwy elementów budowy mchów - z pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy	- na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje - z niewielką pomocą nauczyciela przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy	- wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe - przeprowadza według opisu doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy	samodzielnie planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące zdolność wchłaniania wody przez mchy
	19. Paprociowe	na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje paprocie wśród innych roślin	- podaje nazwy organów paproci - wymienia miejsca występowania paprociowych	- wyjaśnia rolę poszczególnych organów paproci - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku jedną paproć	- wyjaśnia znaczenie paprociowych w przyrodzie i dla człowieka - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku dwie paprocie	- wykazuje na podstawie ilustracji lub żywych okazów różnorodność paprociowych - rozpoznaje na ilustracji w podręczniku trzy paprocie

Dział	Temat	Poziom wymagań				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
V. Różnorodność roślin	20. Nagonasienne	- wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych - rozpoznaje na podstawie ilustracji lub żywych okazów rośliny nagonasienne wśród innych roślin	- wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion - omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny	wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia	- wykazuje przystosowania roślin nagonasiennych do środowiska - omawia znaczenie roślin nagonasiennych w przyrodzie i dla człowieka	- rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych - określa, z jakiego gatunku drzewa lub krzewu pochodzi wskazana szyszka
	21. Okrytonasienne	- wymienia miejsca występowania roślin okrytonasiennych - na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje rośliny okrytonasienne wśród innych roślin	- na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazu roślinnego wykazuje różnorodność form roślin okrytonasiennych - podaje nazwy elementów budowy kwiatu - na ilustracji lub żywym okazy rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje	- rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych - odróżnia kwiat od kwiatostanu	- omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu - wyjaśnia, dlaczego kwiatostany ułatwiają zapylenie	- wyjaśnia rolę elementów kwiatu w rozmnażaniu roślin - wykazuje związek budowy kwiatu ze sposobem zapylenia
	22. Owoc. Rozprzestrzenianie się roślin okrytonasiennych	- wymienia rodzaje owoców - przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców	- na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców - wymienia rodzaje owoców	- wykazuje zmiany zachodzące w kwiecie po zapyleniu - określa rolę owocni w klasyfikacji owoców	wykazuje adaptacje budowy owoców do sposobów ich rozprzestrzeniania się	- wyjaśnia wpływ różnych czynników na kiełkowanie nasion - planuje i przeprowadza doświadczenie wykazujące wpływ wody na kiełkowanie nasion
	23. Znaczenie i przegląd roślin okrytonasiennych	- wymienia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie - z pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy	- podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowieka - z niewielką pomocą nauczyciela klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy	- ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych w przyrodzie - klasyfikuje nieznaną roślinę do odpowiedniej grupy	- ocenia znaczenie roślin okrytonasiennych dla człowieka - przy pomocy nauczyciela korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy	- sprawnie korzysta z prostego klucza lub aplikacji mobilnej do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy - wykazuje na dowolnych przykładach różnorodność roślin okrytonasiennych i ich znaczenie

* Zagadnienia spoza podstawy programowej oznaczono kursywą.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 5

oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic;

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
1. Mapa Polski				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta	Uczeń: • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta	Uczeń: • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie	Uczeń: • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	Uczeń: • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski				
Uczeń: • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu	Uczeń: • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym	Uczeń: • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce	Uczeń: • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego ładu i estetyki zagospodarowania	Uczeń: • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy

•wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy •wymienia pasy rzeźby terenu Polski •wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie •wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego •wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim •wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego •wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie •odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim •wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej	•określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski •przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji •omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego •wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego •przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej •wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej •opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego •wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej •przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej •omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr	•opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu •opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz •przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim •przedstawia wpływ łądolołu na krajobraz pojezierzy •omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej •przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej •omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach	•porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach •wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne •wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim •charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej •opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy •omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki •opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr	•prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły •przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego •przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej •planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie •przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka •analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej •przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd •wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
---	--	--	---	--

•wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską •wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie				
3. Łądy i oceany				
Uczeń: •wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, pótkule, zwrotniki i koła podbiegunowe •wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie •wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych	Uczeń: •wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna •wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie •porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów •wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych	Uczeń: •podaje przyczyny odkryć geograficznych •wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo •opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba	Uczeń: •określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej •opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w.	Uczeń: •oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach •przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
4. Krajobrazy świata				
Uczeń: •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> •wymienia składniki pogody •wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i>	Uczeń: •wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem	Uczeń: •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej	Uczeń: •oblicza średnią roczną temperaturę powietrza	Uczeń: •przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów

•wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi •wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi •wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej •podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji •rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> •wskazuje na mapie strefy sawann i stepów •wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów •wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> •wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych •rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych •wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich •wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym	• odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu •wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej •omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych •omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> •omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów •opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych •wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego •wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego •wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry •wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje •charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach •opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach	średniej rocznej temperaturze powietrza •wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów •porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym •wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych •przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej •charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego •charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów •omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych •omawia rzeźbę terenu pustyni gorących •omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego •charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry •charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach	•oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku •oblicza roczną sumę opadów •prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych •porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów •omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyni gorących i pustyni lodowych •prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej •porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry •analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności	atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych •omawia wpływ człowieka na krajobrazu Ziemi •porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt •analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu •przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych •opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej •porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
---	--	---	---	--

• rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt				
---	--	--	--	--

Matematyka z kluczem

Szkoła podstawowa, klasy 4–8

Przedmiotowe zasady oceniania

Klasa 5

Wymagania na poszczególne oceny

Dział I – Liczby naturalne

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	dodaje i odejmuje liczby naturalne w zakresie 200
2.	mnoży i dzieli liczby naturalne w zakresie 100
3.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnożenia i dzielenia liczb naturalnych
4.	odczytuje kwadraty i sześciiany liczb
5.	zapisuje iloczyn dwóch lub trzech tych samych czynników w postaci potęgi
6.	stosuje właściwą kolejność wykonywania działań w wyrażeniach dwudziałaniowych
7.	zna cyfry rzymskie (I, V, X, L, C, D, M)
8.	zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 39)
9.	dodaje i odejmuje pisemnie liczby trzy- i czterocyfrowe
10.	sprawdza wynik odejmowania za pomocą dodawania
11.	mnoży pisemnie liczby dwu- i trzycyfrowe przez liczbę jedno- i dwucyfrową
12.	podaje wielokrotności liczby jednocyfrowej
13.	zna cechy podzielności przez 2, 3, 4, 5, 10 i 100
14.	stosuje cechy podzielności przez 2, 5, 10 i 100
15.	wykonuje dzielenie z resztą (proste przykłady)
16.	dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby jednocyfrowe

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	stosuje w obliczeniach przemienność i łączność dodawania i mnożenia
----	---

2.	stosuje rozdzielnosc mnozenia wzgledem dodawania i odejmowania przy mnozeniu liczb dwucyfrowych przez jednocyfrowe
3.	mnozy liczby zakonczone zerami, pomijajac zera przy mnozeniu i dopisujac je w wyniku
4.	dzieli liczby zakonczone zerami, pomijajac tyle samo zer w dzielnej i dzielniku
5.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania, odejmowania, mnozenia i dzielenia liczb naturalnych
6.	odczytuje potegi o dowolnym naturalnym wykladniku
7.	zapisuje potege w postaci iloczynu
8.	zapisuje iloczyn tych samych czynnikow w postaci potegi
9.	oblicza potegi liczb, takze z wykorzystaniem kalkulatora
10.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem potegowania
11.	oblicza wartosc trójdzialaniowego wyrazenia arytmetycznego
12.	dopasowuje zapis rozwiązania do treści zadania tekstowego
13.	zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 39)
14.	szacuje wynik pojedynczego dzialania: dodawania lub odejmowania
15.	stosuje szacowanie w sytuacjach praktycznych (czy starczy pieniedzy na zakup, ile pieniedzy zostanie)
16.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego
17.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnozenia pisemnego przez liczby dwu- i trzycyfrowe
18.	stosuje cechy podzielności przez 3, 9 i 4
19.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia z reszta i interpretuje wynik dzialania stosownie do treści zadania
20.	rozpoznaje liczby pierwsze
21.	rozpoznaje liczby złożone na podstawie cech podzielności przez 2, 3, 4, 5, 9, 10 i 100
22.	zapisuje liczbe dwucyfrowa w postaci iloczynu czynnikow pierwszych
23.	znajduje brakujacy czynnik w iloczynie, dzielnik lub dzielną w ilorazie
24.	rozwiazuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia pisemnego

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	stosuje rozdzielnosc mnozenia i dzielenia wzgledem dodawania i odejmowania przy mnozeniu i dzieleniu liczb kilkucyfrowych przez jednocyfrowe
2.	zapisuje bez użycia potegi liczbe podana w postaci 10^n
3.	rozwiazuje typowe zadania z zastosowaniem potegowania
4.	uklada zadanie tekstowe do prostego wyrazenia arytmetycznego
5.	zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego w postaci jednego kilkudzialaniowego wyrazenia
6.	zapisuje cyframi rzymskimi liczby zapisane cyframi arabskimi (w zakresie do 3000)
7.	dodaje i odejmuje pisemnie liczby wielocyfrowe
8.	mnozy pisemnie liczby wielocyfrowe
9.	dzieli pisemnie liczby wielocyfrowe przez liczby dwu- i trzycyfrowe
10.	rozwiazuje typowe zadania z zastosowaniem dzialan pisemnych

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiazuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzialan na liczbach naturalnych
2.	rozwiazuje nietypowe zadania z zastosowaniem potegowania
3.	oblicza wartosci wielodzialaniowych wyrazen arytmetycznych (takze z potegowaniem)
4.	zapisuje rozwiązanie zadania tekstowego z zastosowaniem porownywania różnicowego i ilorazowego w postaci jednego kilkudzialaniowego wyrazenia
5.	rozwiazuje nietypowe zadania dotyczące kolejności wykonywania dzialan
6.	uzupełnia wyrażenie arytmetyczne tak, aby dawalo podany wynik
7.	zapisuje cyframi arabskimi liczby zapisane cyframi rzymskimi (w zakresie do 3000)
8.	szacuje wartosc wyrazenia zawierajacego więcej niż jedno dzialanie
9.	rozwiazuje nietypowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania pisemnego
10.	rozwiazuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnozenia pisemnego
11.	rozwiazuje nietypowe zadania z zastosowaniem cech podzielności i wielokrotności liczb
12.	rozkłada na czynniki pierwsze liczby kilkucyfrowe
13.	rozwiazuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem cech podzielności, dzielenia pisemnego oraz porownywania ilorazowego

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	stosuje metodę mnożenia „po kawałku” do liczb dwucyfrowych i trzycyfrowych
2.	zapisuje w postaci jednej potęgi iloczyny potęg o takich samych podstawach
3.	zapisuje treść zadania o podwyższonym stopniu trudności w postaci jednego wyrażenia arytmetycznego
4.	szacuje wynik złożonych działań dodawania i odejmowania również w sytuacjach praktycznych
5.	analizuje i rozumie inne sposoby pamięciowych i pisemnych działań w tym na liczbach rzymskich
6.	uzasadnia cechy podzielności liczb

Dział II – Figury geometryczne

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	rozumie pojęcia: <i>prosta, półprosta, odcinek</i>
2.	rysuje i oznacza prostą, półprostą i odcinek
3.	określa wzajemne położenia dwóch prostych na płaszczyźnie
4.	wskazuje proste (odcinki) równoległe i prostopadłe
5.	rozwiązuje proste zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów
6.	wskazuje w kącie wierzchołek, ramiona i wnętrze
7.	rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty ostre, proste, rozwarte
8.	porównuje kąty
9.	posługuje się kątomierzem do mierzenia kątów
10.	rozpoznaje trójkąt ostrokątny, prostokątny i rozwartokątny
11.	zna twierdzenie o sumie kątów w trójkącie
12.	rozpoznaje trójkąt równoboczny, równoramienny i różnoboczny
13.	wskazuje ramiona i podstawę w trójkącie równobocznym
14.	oblicza obwód trójkąta
15.	oblicza długość boku trójkąta równobocznego przy danym obwodzie
16.	rozpoznaje odcinki, które są wysokościami trójkąta
17.	wskazuje wierzchołek, z którego wychodzi wysokość, i bok, na który jest opuszczona
18.	rysuje wysokości trójkąta ostrokątnego
19.	rozpoznaje i rysuje kwadrat i prostokąt
20.	rozpoznaje równoległobok, romb, trapez
21.	wskazuje boki prostopadłe, boki równoległe, przekątne w prostokątach i równoległobokach
22.	rysuje równoległobok
23.	oblicza obwód równoległoboku
24.	wskazuje wysokości równoległoboku
25.	rysuje co najmniej jedną wysokość równoległoboku
26.	rysuje trapezy o danych długościach podstaw
27.	wskazuje poznane czworokąty jako części innych figur

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów
2.	rysuje proste (odcinki) prostopadłe i równoległe
3.	rozpoznaje, wskazuje i rysuje kąty pełne, półpełne, wklęsłe
4.	rozpoznaje kąty przyległe i wierzchołkowe
5.	rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem różnych rodzajów kątów
6.	szacuje miary kątów przedstawionych na rysunku
7.	rysuje kąty o mierze mniejszej niż 180°
8.	rozwiązuje proste zadania dotyczące obliczania miar kątów
9.	stosuje nierówność trójkąta
10.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów trójkąta
11.	oblicza obwód trójkąta, mając dane zależności (różnicowe i ilorazowe) między długościami boków
12.	wskazuje różne rodzaje trójkątów jako części innych wielokątów
13.	rysuje różne rodzaje trójkątów
14.	rysuje wysokości trójkąta prostokątnego
15.	rozwiązuje proste zadania dotyczące wysokości trójkąta
16.	rysuje kwadrat o danym obwodzie, prostokąt o danym obwodzie i danym jednym boku
17.	oblicza długość boku rombu przy danym obwodzie
18.	rysuje dwie różne wysokości równoległoboku
19.	rozpoznaje rodzaje trapezów

20.	rysuje trapez o danych długościach podstaw i wysokości
21.	oblicza długości odcinków w trapezie
22.	wykorzystuje twierdzenie o sumie kątów w czworokącie do obliczania miary kątów czworokąta

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje typowe zadania związane z mierzeniem kątów
2.	korzysta z własności kątów przyległych i wierzchołkowych
3.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące obliczania miar kątów
4.	oblicza miary kątów w trójkącie na podstawie podanych zależności między kątami
5.	rysuje trójkąt o danych dwóch bokach i danym kącie między nimi
6.	w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym jednym kącie miary pozostałych kątów
7.	w trójkącie równoramiennym wyznacza przy danym obwodzie i danej długości jednego boku długości pozostałych boków
8.	wskazuje osie symetrii trójkąta
9.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące własności trójkątów
10.	rysuje wysokości trójkąta rozwartokątnego
11.	rozwiązuje typowe zadania związane z rysowaniem, mierzeniem i obliczaniem długości odpowiednich odcinków w równoległobokach, trapezach
12.	rysuje trapez o danych długościach boków i danych kątach

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące prostych, półprostych, odcinków i punktów
2.	wskazuje różne rodzaje kątów na bardziej złożonych rysunkach
3.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów kątów
4.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące rodzajów i własności trójkątów, a także ich wysokości
5.	rysuje równoległobok spełniający określone warunki
6.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem własności różnych rodzajów czworokątów

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	podaje liczbę punktów przecięcia kilku prostych, z których żadna z nich nie jest równoległa
2.	uzasadnia własności kątów powstałych w wyniku przecięcia prostą dwóch prostych równoległych
3.	stosuje nierówność trójkąta do wykazania istnienia danego czworokąta
4.	konstruuje trójkąty o zadanych bokach
5.	wyznacza punkt przecięcia wysokości w trójkącie i podaje jego położenie w zależności od trójkąta
6.	konstruuje równoległoboki o zadanych bokach
7.	określa własności czworokątów złożonych z trójkątów równoramiennych

Dział III – Ułamki zwykłe

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	zapisuje ułamek w postaci dzielenia
2.	zamienia liczby mieszane na ułamki niewłaściwe i ułamki niewłaściwe na liczby mieszane
3.	porównuje ułamki o takich samych mianownikach
4.	rozszerza ułamki do wskazanego mianownika
5.	skraca ułamki (proste przypadki)
6.	dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o takich samych mianownikach
7.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach
8.	dodaje i odejmuje ułamki ze sprowadzeniem do wspólnego mianownika jednego z ułamków
9.	mnoży ułamek i liczbę mieszaną przez liczbę naturalną, z wykorzystaniem skracania przy mnożeniu
10.	mnoży ułamki, stosując przy tym skracanie
11.	znajduje odwrotności ułamków, liczb naturalnych i liczb mieszanych
12.	dzieli ułamki, stosując przy tym skracanie

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	zapisuje w postaci ułamka rozwiązania prostych zadań tekstowych
2.	porównuje ułamki o takich samych licznikach

3.	rozszerza ułamki do wskazanego licznika
4.	skraca ułamki
5.	wskazuje ułamki nieskracalne
6.	doprowadza ułamki właściwe do postaci nieskracalnej, a ułamki niewłaściwe i liczby mieszane do najprostszej postaci
7.	znajduje licznik lub mianownik ułamka równego danemu po skróceniu lub rozszerzeniu
8.	sprowadza ułamki do wspólnego mianownika
9.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach
10.	dodaje i odejmuje ułamki lub liczby mieszane o różnych mianownikach
11.	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o różnych mianownikach
12.	porównuje ułamki z wykorzystaniem ich różnicy
13.	oblicza ułamek liczby naturalnej
14.	mnoży liczby mieszane, stosując przy tym skracanie
15.	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków, liczb mieszanych
16.	dzieli liczby mieszane, stosując przy tym skracanie
17.	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków
18.	oblicza kwadraty i sześciany ułamków
19.	oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń na ułamkach zwykłych, stosując przy tym ułatwienia (przemienność, skracanie)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	porównuje dowolne ułamki
2.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków o takich samych mianownikach
3.	oblicza składnik w sumie lub odjemnik w różnicy ułamków o różnych mianownikach
4.	rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków zwykłych o różnych mianownikach oraz porównywania różnicowego
5.	oblicza ułamek liczby mieszanej i ułamek ułamka
6.	oblicza brakujący czynnik w iloczynie
7.	mnoży liczby mieszane i wyniki doprowadza do najprostszej postaci
8.	oblicza dzielnik lub dzielną przy danym ilorazie
9.	rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych
10.	rozwiązuje typowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych
11.	oblicza potęgi ułamków i liczb mieszanych
12.	oblicza wartości wyrażeń zawierających trzy i więcej działań na ułamkach zwykłych i liczbach mieszanych

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków
2.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków i liczb mieszanych
3.	rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka liczby
4.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków i liczb mieszanych
5.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem działań na ułamkach

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	rozwiązuje złożone zadania tekstowe z zastosowaniem obliczania ułamka danej wielkości
2.	przeprowadza proste rozumowania pozwalające porównać ułamki
3.	oblicza wielodziałaniowe wyrażenia arytmetyczne zawierające skończone ciągi ułamków zwykłych
4.	przedstawia dane ułamki w postaci sumy różnych ułamków o liczniku równym 1
5.	stosuje prawa działań do obliczania wartości wyrażeń arytmetycznych zawierających ułamki
6.	analizuje i rozumie inne sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach zwykłych

Dział IV – Ułamki dziesiętne

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	zapisuje ułamek dziesiętny w postaci ułamka zwykłego
2.	zamienia ułamek zwykły na dziesiętny poprzez rozszerzanie ułamka
3.	odczytuje i zapisuje słownie ułamki dziesiętne
4.	zapisuje cyframi ułamki dziesiętne zapisane słownie (proste przypadki)
5.	odczytuje ułamki dziesiętne zaznaczone na osi liczbowej
6.	dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne sposobem pisemnym
7.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych
8.	mnoży i dzieli w pamięci ułamki dziesiętne przez 10, 100, 1000...
9.	mnoży pisemnie ułamki dziesiętne
10.	dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez jednocyfrową liczbę naturalną
11.	zna podstawowe jednostki masy, monetarne (polskie), długości i zależności między nimi
12.	zamienia większe jednostki na mniejsze

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	słownie zapisane ułamki dziesiętne zapisuje przy pomocy cyfr (trudniejsze sytuacje, np. trzy i cztery setne)
2.	zaznacza ułamki dziesiętne na osi liczbowej
3.	porównuje ułamki dziesiętne
4.	dodaje i odejmuje ułamki dziesiętne w pamięci
5.	porównuje ułamki dziesiętne z wykorzystaniem ich różnicy
6.	znajduje dopełnienie ułamka dziesiętnego do całości
7.	oblicza składnik sumy w dodawaniu, odjemną lub odjemnik w odejmowaniu ułamków dziesiętnych
8.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych
9.	mnoży w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki)
10.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych
11.	dzieli w pamięci ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną (proste przypadki)
12.	dzieli pisemnie ułamek dziesiętny przez liczbę naturalną
13.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych i porównywania ilorazowego
14.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem jednostek (np. koszt zakupu przy danej cenie za kg)

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	porównuje ułamki dziesiętne z uławkami zwykłymi o mianownikach 2, 4 lub 5
2.	oblicza wartości dwudziałaniowych wyrażeń zawierających dodawanie i odejmowanie ułamków dziesiętnych
3.	zapisuje i odczytuje duże liczby za pomocą skrótów (np. 2,5 tys.)
4.	dzieli w pamięci ułamki dziesiętne (proste przypadki)
5.	dzieli ułamki dziesiętne sposobem pisemnym
6.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem działań na ułamkach dziesiętnych
7.	oblicza dzielną lub dzielnik w ilorazie ułamków dziesiętnych
8.	zapisuje wyrażenie dwumianowane w postaci ułamka dziesiętnego
9.	zapisuje wielkość podaną za pomocą ułamka dziesiętnego w postaci wyrażenia dwumianowanego
10.	porównuje wielkości podane w różnych jednostkach

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	porównuje ułamek dziesiętny z ułamkiem zwykłym o mianowniku 8
2.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania ułamków dziesiętnych
3.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem dodawania i odejmowania ułamków dziesiętnych
4.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem mnożenia ułamków dziesiętnych
5.	rozwiązuje nietypowe zadania z zastosowaniem dzielenia ułamków dziesiętnych
6.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe z zastosowaniem zamiany jednostek
7.	rozwiązuje zadania wymagające działań na ułamkach zwykłych i dziesiętnych

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	rozpoznaje po mianowniku nieskracalnego ułamka, że jego rozwinięcie dziesiętne jest skończone
2.	znajduje na osi liczbowej przybliżone położenie ułamków dziesiętnych z dużą liczbą cyfr po przecinku
3.	stosuje nietypowe sposoby obliczania wartości niektórych działań na ułamkach dziesiętnych

Dział V – Pola figur

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	rozumie pojęcie pola figury jako liczby kwadratów jednostkowych
2.	oblicza pole prostokąta
3.	oblicza pole równoległoboku
4.	oblicza pole trójkąta przy danym boku i odpowiadającej mu wysokości
5.	zna wzór na pole trapezu

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	oblicza pola figur narysowanych na kratownicy
2.	oblicza pole prostokąta przy danym jednym boku i zależności ilorazowej lub różnicowej drugiego boku
3.	oblicza długość boku prostokąta przy danym polu i drugim boku
4.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z zastosowaniem pola prostokąta
5.	oblicza pole rombu z wykorzystaniem długości przekątnych
6.	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem pól równoległoboku i rombu
7.	oblicza pole trójkąta
8.	oblicza pole trójkąta prostokątnego o danych przyprostokątnych
9.	oblicza pole trapezu o danych podstawach i danej wysokości

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta
2.	oblicza długość boku równoległoboku przy danym polu i danej wysokości
3.	oblicza wysokość równoległoboku przy danym polu i danej długości boku
4.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące pól równoległoboku i rombu
5.	oblicza długość podstawy trójkąta przy danym polu i danej wysokości
6.	oblicza pole trapezu o danej sumie długości podstaw i wysokości
7.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem pola trapezu
8.	wyraża pole powierzchni figury o danych wymiarach w różnych jednostkach (bez zamiany jednostek pola)
9.	rozwiązuje proste zadania tekstowe z wykorzystaniem jednostek pola

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące pola prostokąta, równoległoboku, trapezu, trójkąta
2.	oblicza pola figur złożonych z prostokątów, równoległoboków i trójkątów
3.	oblicza wysokości trójkąta prostokątnego opuszczoną na przeciwprostokątną przy danych trzech bokach
4.	oblicza wysokość trapezu przy danych podstawach i polu
5.	oblicza długość podstawy trapezu przy danej wysokości, drugiej podstawie i danym polu
6.	oblicza pola figur, które można podzielić na prostokąty, równoległoboki, trójkąty, trapezy
7.	rozwiązuje zadania tekstowe z wykorzystaniem różnych jednostek pola
8.	zamienia jednostki pola
9.	porównuje powierzchnie wyrażone w różnych jednostkach

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	oblicza, jak zmienia się pole i obwód prostokąta, którego wszystkie boki zostały wydłużone lub skrócone
2.	uzupełnia wielokąty narysowane na kracie do większych wielokątów, aby obliczyć ich pole
3.	dokonuje podziału wielokątów narysowanych na kracie na mniejsze wielokąty o bokach, których wierzchołki są w punktach kratowych
4.	przelicza jednostki pola nie należące do układu SI

Dział VI – Matematyka i my

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniem zegara bez przekraczania godziny
2.	oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny bez przekraczania godziny
3.	zamienia jednostki masy
4.	oblicza średnią arytmetyczną dwóch liczb naturalnych
5.	odczytuje liczby całkowite zaznaczone na osi liczbowej
6.	zaznacza na osi liczbowej podane liczby całkowite
7.	odczytuje temperaturę z termometru
8.	dodaje dwie liczby całkowite jedno- i dwucyfrowe

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	oblicza upływ czasu pomiędzy wskazaniami zegara z przekraczaniem godziny
2.	oblicza godzinę po upływie podanego czasu od podanej godziny z przekraczaniem godziny (bez przekraczania doby)
3.	oblicza datę po upływie podanej liczby dni od podanego dnia
4.	rozwiązuje proste zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu
5.	oblicza koszt zakupu przy podanej cenie za kilogram lub metr
6.	oblicza średnią arytmetyczną kilku liczb naturalnych
7.	rozwiązuje proste zadania tekstowe dotyczące obliczania średniej arytmetycznej (np. średnia odległość)
8.	wyznacza liczbę przeciwną do danej
9.	porównuje dwie liczby całkowite
10.	oblicza sumę kilku liczb całkowitych jedno- lub dwucyfrowych
11.	rozwiązuje proste zadania z zastosowaniem dodawania liczb całkowitych
12.	korzystając z osi liczbowej, oblicza o ile różnią się liczby całkowite
13.	oblicza różnicę między temperaturami wyrażonymi za pomocą liczb całkowitych

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje typowe zadania dotyczące czasu, także z wykorzystaniem informacji podanych w tabelach i kalendarzu
2.	oblicza na jaką ilość towaru wystarczy pieniędzy przy podanej cenie jednostkowej
3.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe z zastosowaniem średniej arytmetycznej
4.	porządkuje liczby całkowite w kolejności rosnącej lub malejącej
5.	oblicza temperaturę po spadku (wzroście) o podaną liczbę stopni
6.	wskazuje liczbę całkowitą różniącą się od danej o podaną liczbę naturalną

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje nietypowe zadania tekstowe dotyczące czasu i kalendarza
2.	rozwiązuje zadania, w których szacuje i oblicza łączny koszt zakupu przy danych cenach jednostkowych oraz wielkość reszty
3.	rozwiązuje zadania z zastosowaniem obliczania średniej wielkości wyrażonych w różnych jednostkach (np. długości)
4.	oblicza sumę liczb na podstawie podanej średniej
5.	oblicza jedną z wartości przy danej średniej i pozostałych wartościach
6.	oblicza średnią arytmetyczną liczb całkowitych
7.	rozwiązuje zadania tekstowe z zastosowaniem porównywania różnicowego i dodawania liczb całkowitych

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	oblicza liczbę minut i sekund po upływie podanego dłuższego czasu
2.	porównuje ceny tego samego towaru zapakowanego w opakowania o różnej masie lub objętości
3.	znajduje na osi liczbowej położenie podstawowych ułamków ujemnych
4.	zamienia kolejność liczb w odejmowaniu, przedstawiając liczby razem ze stojącymi przed nimi znakami
5.	oblicza różnicę dwóch liczb całkowitych jedno- lub dwucyfrowych

Dział VII – Figury przestrzenne

Uczeń otrzymuje ocenę **dopuszczającą**, jeśli:

1.	rozdziela graniastosłupy, ostrosłupy, prostopadłości, kule, walce i stożki
2.	rozdziela i wskazuje krawędzie, wierzchołki, ściany boczne, podstawy brył
3.	podaje liczbę krawędzi, wierzchołków i ścian graniastosłupów i ostrosłupów
4.	oblicza objętości brył zbudowanych z sześciątów jednostkowych
5.	stosuje jednostki objętości
6.	dobiera jednostkę do pomiaru objętości danego przedmiotu
7.	rozpoznaje siatki prostopadłości i graniastosłupów

Uczeń otrzymuje ocenę **dostateczną**, jeśli:

1.	rysuje rzuty prostopadłościanów, graniastosłupów i ostrosłupów
2.	oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w tych samych jednostkach
3.	oblicza objętość sześcianu o podanej długości krawędzi
4.	rozumie pojęcie siatki prostopadłościanu
5.	rysuje siatkę sześcianu o podanej długości krawędzi
6.	rysuje siatkę prostopadłościanu o danych długościach krawędzi

Uczeń otrzymuje ocenę **dobrą**, jeśli:

1.	podaje przykłady brył o danej liczbie wierzchołków
2.	podaje przykłady brył, których ściany spełniają dany warunek
3.	oblicza objętości prostopadłościanu o wymiarach podanych w różnych jednostkach
4.	rozwiązuje typowe zadania tekstowe dotyczące objętości prostopadłościanu
5.	dobiera siatkę do modelu prostopadłościanu
6.	oblicza objętość prostopadłościanu, korzystając z jego siatki
7.	rysuje siatki graniastosłupów przy podanym kształcie podstawy i podanych długościach krawędzi
8.	dobiera siatkę do modelu graniastosłupa

Uczeń otrzymuje ocenę **bardzo dobrą**, jeśli:

1.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące graniastosłupów i ostrosłupów
2.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości
3.	oblicza wysokość prostopadłościanu przy danej objętości i danych długościach dwóch krawędzi
4.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące objętości prostopadłościanu
5.	rozwiązuje nietypowe zadania dotyczące siatek graniastosłupów

Uczeń otrzymuje ocenę **celującą**, jeśli:

1.	podaje liczbę sześcianów jednostkowych o krawędzi 1 cm, z których składa się sześcian o krawędzi 1 dm i sześcian o krawędzi 1 m
2.	rozwiązuje nietypowe zadania z treścią dotyczące prostopadłościanów i sześcianów w kontekście praktycznym
3.	rozpoznaje i projektuje różnorodne siatki brył

Wymagania edukacyjne

KLASA 5

Podstawa programowa określa cele kształcenia, a także obowiązkowy zakres treści programowych i oczekiwanych umiejętności, które uczeń o przeciętnych uzdolnieniach powinien przyswoić na danym etapie kształcenia. Opisane w niej wymagania szczegółowe można przypisać do pięciu kategorii.

1. Analizowanie i rozwiązywanie problemów – problemy powinny być raczej proste i dotyczyć zagadnień, z którymi uczniowie spotykają się w szkole (np. na matematyce) lub na co dzień; rozwiązania mogą przyjmować postać planu działania, algorytmu lub programu (nie należy wymagać od uczniów biegłości w programowaniu w jakimkolwiek języku).
2. Posługiwanie się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi – uczniowie powinni w trakcie lekcji bez większych problemów wykonywać konkretne zadania za pomocą dostępnego oprogramowania, w tym sprawnie korzystać z menu, pasków narzędzi i pomocy programów użytkowych i narzędziowych, oraz tworzyć dokumenty i przedstawiać efekty swojej pracy np. w postaci dokumentu tekstowego lub graficznego, arkusza, prezentacji, programu, baz danych czy wydruku.
3. Zarządzanie informacjami oraz dokumentami – uczniowie powinni umieć wyszukiwać informacje, porządkować je, analizować, przedstawiać w syntetycznej formie i udostępniać, a także gromadzić i organizować pliki w sieci lokalnej lub w chmurze.
4. Przestrzeganie zasad bezpiecznej pracy z komputerem – uczniowie powinni przestrzegać regulaminu pracowni komputerowej oraz zasad korzystania z sieci lokalnej i rozległej, a także rozumieć zagrożenia związane z szybkim rozwojem technologii informacyjnej.
5. Przestrzeganie prawa i zasad współżycia – uczniowie powinni przestrzegać praw autorskich dotyczących korzystania z oprogramowania i innych utworów, a podczas korzystania z sieci i pracy w chmurze stosować się do zasad netykiety.

Ocenianie uczniów na lekcjach informatyki powinno być zgodne z założeniami szkolnego systemu oceniania. Uczniom i rodzicom powinny być znane wymagania stawiane przez nauczycieli i sposoby oceniania. Niniejszy dokument zawiera najważniejsze informacje, które można zaprezentować na początku roku szkolnego. Ważne jest, aby standardowej ocenie towarzyszył opis osiągnięć ucznia – szczegółowe uwagi dotyczące sposobu rozumowania, podejścia do zagadnienia. Trzeba pamiętać, że treści programowe są różnorodne. Obejmują zarówno operowanie elementami algorytmiki, jak i posługiwanie się narzędziami informatycznymi, czyli technologią informacyjną. Umiejętności te należy oceniać w sposób równorzędny, ponieważ zdarza się, że uczniowie, którzy świetnie radzą sobie z programami użytkowymi, mają duże trudności z rozwiązywaniem problemów w postaci algorytmicznej, i odwrotnie – uczniowie rozwiązujący trudne problemy algorytmiczne i potrafiący sprawnie programować słabo posługują się programami użytkowymi. Należy uświadamiać uczniom ich braki, ale wystawiając ocenę, przykładać większą wagę do mocnych stron.

Sprawdzając wiadomości i umiejętności uczniów, należy brać pod uwagę osiem form aktywności.

Forma aktywności	Częstość formy aktywności	Uwagi
zadania i ćwiczenia wykonywane podczas lekcji	na każdej lekcji	oceniać należy przede wszystkim zgodność efektu pracy ucznia nad zadaniami i ćwiczeniami z postawionym problemem (np. czy funkcja utworzona przez ucznia daje właściwy wynik), mniejsze znaczenie ma sposób rozwiązania
praca na lekcji	na każdej lekcji	oceniać należy sposób pracy, aktywność, przestrzeganie regulaminu pracowni
odpowiedzi ustne, udział w dyskusjach	czasami	
sprawdziany	po każdym dziale	mogą mieć formę testu
prace domowe	czasami	jeśli praca domowa wymaga użycia komputera, należy przypomnieć uczniom, że w razie potrzeby mogą skorzystać z komputera np. w bibliotece lub w pracowni komputerowej – w trakcie zajęć dodatkowych
referaty, opracowania, projekty	czasami	
przygotowanie do lekcji	w razie potrzeby	oceniać należy pomysły i materiały przygotowane do pracy na lekcji
udział w konkursach		nieobowiązkowa forma aktywności; przejście do kolejnych etapów powinno odpowiednio podwyższyć ocenę końcową

Opis wymagań ogólnych, które uczeń musi spełnić, aby uzyskać daną ocenę

Ocena celująca (6) – uczeń wykonuje samodzielnie i bezbłędnie wszystkie zadania z lekcji oraz dostarczone przez nauczyciela trudniejsze zadania dodatkowe; jest aktywny i pracuje systematycznie; posiada wiadomości i umiejętności wykraczające poza te, które są wymienione w planie wynikowym; w konkursach informatycznych przechodzi poza etap szkolny; w razie potrzeby pomaga nauczycielowi (np. przygotowuje potrzebne na lekcję materiały pomocnicze, pomaga innym uczniom w pracy); pomaga nauczycielom innych przedmiotów w wykorzystaniu komputera na ich lekcjach.

Ocena bardzo dobra (5) – uczeń wykonuje samodzielnie i bezbłędnie wszystkie zadania z lekcji; jest aktywny i pracuje systematycznie; posiada wiadomości i umiejętności wymienione w planie wynikowym; w razie potrzeby pomaga nauczycielowi (pomaga innym uczniom w pracy).

Ocena dobra (4) – uczeń wykonuje samodzielnie i niemal bezbłędnie łatwiejsze oraz niektóre trudniejsze zadania z lekcji; pracuje systematycznie i wykazuje postępy; posiada wiadomości i umiejętności wymienione w planie wynikowym.

Ocena dostateczna (3) – uczeń wykonuje łatwe zadania z lekcji, czasem z niewielką pomocą, przeważnie je kończy; stara się pracować systematycznie i wykazuje postępy; posiada większą część wiadomości i umiejętności wymienionych w planie wynikowym.

Ocena dopuszczająca (2) – uczeń czasami wykonuje łatwe zadania z lekcji, niektórych zadań nie kończy; posiada tylko część wiadomości i umiejętności wymienionych w planie wynikowym, jednak brak systematyczności nie przekreśla możliwości uzyskania przez niego podstawowej wiedzy informatycznej oraz odpowiednich umiejętności w toku dalszej nauki.

Uwagi dodatkowe

- Jeśli przyjęte w szkole zasady na to pozwalają, nie trzeba wymagać od uczniów prowadzenia zeszytu (należy wówczas poprosić o gromadzenie wydruków oraz notatek wykonywanych podczas lekcji w teczce lub segregatorze). Konieczne jest natomiast systematyczne zapisywanie wykonanych w pracowni ćwiczeń w określonym miejscu w sieci lokalnej lub w chmurze. Można też poprosić uczniów o przynoszenie na lekcje pamięci USB – w celu prowadzenia własnego archiwum plików.
- Warto zachęcać uczniów do samodzielnego oceniania swojej pracy – powinni umieć stwierdzić, czy ich rozwiązanie jest poprawne. W miarę możliwości należy uzasadniać oceny i dyskutować je z uczniami.
- Aby poprawić ocenę, uczeń powinien wykonać powtórnie najgorzej ocenione zadania (lub zadania podobnego typu) w trakcie prowadzonych w pracowni zajęć dodatkowych albo w domu, jeśli jest taka możliwość i można wierzyć, że dziecko będzie pracować samodzielnie.
- Uczeń powinien mieć możliwość zgłoszenia nieprzygotowania dwa razy w semestrze. Nieprzygotowanie powinno zostać zgłoszone przed rozpoczęciem lekcji (np. podczas sprawdzania obecności). Nie zwalnia ono ucznia z udziału w lekcji – jeśli to konieczne, uczniowi powinni podczas zajęć pomagać nauczyciel i koledzy.
- Uczeń, który był dłużej nieobecny, powinien w miarę możliwości nadrobić istotne ćwiczenia i zadania wykonane na opuszczonych lekcjach. Można określić, że jeśli np. liczba niewykonanych ćwiczeń przekroczy 20% wszystkich prac z danego działu, uczeń powinien to nadrobić.

Katalog wymagań programowych na poszczególne oceny szkolne

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
1. Lekcje z aplikacjami				
1	Zaczynamy!	Przypomnienie zasad BHP. Zachowanie prawidłowej postawy przed komputerem. Elementy jednostki centralnej komputera i urządzenia zewnętrzne. Ochrona przed wirusami.	2	• stosuje się do zasad BHP • wymienia zasady bezpiecznej pracy z komputerem • przyjmuje poprawną postawę podczas pracy z komputerem
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wymienia konsekwencje niestosowania programów antywirusowych
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wymienia podstawowe rodzaje złośliwego oprogramowania • wymienia podstawowe elementy jednostki centralnej
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • opisuje sposoby ochrony danych i komputera przed złośliwym oprogramowaniem i nieautoryzowanym dostępem • opisuje funkcje podstawowych elementów jednostki centralnej
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wymienia przykłady wirusów komputerowych i omawia sposób ich działania
2	Biblioteka z obrazkami	Wprowadzenie do grafiki wektorowej. Biblioteka klipartów.	2	• uruchamia bibliotekę klipartów
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • zapisuje na dysku obrazek z biblioteki grafiki wektorowej
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wymienia różnice między grafiką rastrową i wektorową
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wyszukuje obrazki w bibliotece grafiki wektorowej i zapisuje je w postaci pliku SVG
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykorzystuje i przekształca pobrane obrazki w edytorze tekstu

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
3	W świecie komiksów	Tworzenie historyjki obrazkowej w edytorze tekstu. Wstawianie i formatowanie obrazków wektorowych oraz obiektów typu objaśnienia i pola tekstowe.	2	- z pomocą nauczyciela uruchamia edytor tekstu - wypełnia treścią pola tekstowe i objaśnienia wstawione do dokumentu przez nauczyciela
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - samodzielnie uruchamia edytor tekstu - wstawia do dokumentu rysunki
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - wstawia do dokumentu pola tekstowe i objaśnienia - formatuje osadzone obiekty
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - dba o estetyczny wygląd dokumentu oraz rozplanowanie poszczególnych elementów (rysunków, pól tekstowych, objaśnień) na stronie
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - tworzy autorski komiks z własnoręcznie przygotowanymi ilustracjami
4	Fotografia mobilna	Zasady dobrej kompozycji obrazu. Wykonywanie zdjęć standardowych i panoramicznych za pomocą urządzenia mobilnego z systemem Android. Modyfikowanie zdjęć w systemie Android.	2	wykonuje zdjęcia urządzeniem mobilnym (smartfon, tablet), stosując podstawowe funkcje
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - świadomie wybiera odpowiedni kadr fotografowanej sceny
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - wykonuje zdjęcia z wykorzystaniem funkcji panoramy
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - stosuje zasadę trójkątności na etapie wykonywania zdjęcia
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - modyfikuje zdjęcia w celu uzyskania pożądanego efektu, wykorzystując dostępne funkcje aparatu

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
5	Modyfikowanie obrazu	Dobór poprawnego kadru obrazu. Modyfikowanie podstawowych parametrów (jasność, kontrast, nasycenie barw). Usuwanie niepotrzebnych szczegółów obrazu przez klonowanie. Zmiana charakteru obrazu przez stosowanie filtrów.	2	- uruchamia Photopeę – program graficzny działający w trybie online - otwiera obrazy do edycji w programie Photopea
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - zna i stosuje funkcje podstawowych narzędzi programu Photopea
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - poprawia kadr obrazu, stosując odpowiednie narzędzia programu
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - koryguje parametry obrazu (jasność, kontrast oraz intensywność barw) - usuwa zbędne elementy obrazu przez klonowanie
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - modyfikuje obrazy, stosując filtry dostępne w programie
2. Lekcje w sieci				
6	Kiedy do mnie piszesz	Poczta elektroniczna. Zasady tworzenia bezpiecznego hasła. Wysyłanie i odbieranie listów elektronicznych. Dołączanie plików do wysyłanych e-maili. Zapisywanie załączników. Zasady netykiety dotyczące prowadzenia korespondencji elektronicznej.	2	zna zasady tworzenia bezpiecznego hasła
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wyjaśnia znaczenie elementów adresu e-mail
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - wysyła i odbiera wiadomości e-mail
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - stosuje „mailową etykietę” - wysyła i odbiera wiadomości e-mail z załącznikami
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - potrafi wyodrębnić pliki z archiwum zawierającego kilka załączników - wymienia zalety i wady korzystania z poczty elektronicznej

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
7	Szkola w sieci	Zasady dzialania sieci komputerowych. Serwer i ruter. Podzial sieci na lokalne i rozlegle. Zasady korzystania z sieci podczas nauki z uwzglednieniem nauczania w trybie zdalnym.	2	• wyjasnia znaczenie pojecia lokalna siec komputerowa • wyjasnia znaczenie pojecia rozlegla siec komputerowa
			3	• speinia kryteria oceny dopuszczajacej • wyjasnia znaczenie i przeznaczenie urzadzen sieciowych (ruter, serwer)
			4	• speinia kryteria oceny dostatecznej • zna zasady logowania sie na platformie Classroom lub innej o podobnej funkcjonalnosci
			5	• speinia kryteria oceny dobrej • sprawnie korzysta z platformy Classroom lub innej o podobnej funkcjonalnosci
			6	• speinia kryteria oceny bardzo dobrej • wyjasnia, jakie strony internetowe mozna uznac za godne zaufania
8	Praca zdalna	Tworzenie listy kontaktow i korzystanie z niej. Porozumiewanie sie za posrednictwem czatu. Korzystanie z programow do wideokonferencji.	2	• z pomoca nauczyciela tworzy ksiazke kontaktow na swoim koncie poczty e-mail
			3	• samodzielnie tworzy liste kontaktow na swoim koncie pocztowym • tworzy grupy odbiorcow
			4	• speinia kryteria oceny dostatecznej • korzysta z listy kontaktow podczas wysylania korespondencji e-mail • potrafi dolaczyc do rozmowy w ramach uslugi Czat • potrafi dolaczyc do wideokonferencji
			5	• speinia kryteria oceny dobrej • potrafi zainicjowac i prowadzic rozmowe w ramach uslugi Czat • potrafi zainicjowac wideokonferencje
			6	• speinia kryteria oceny bardzo dobrej • sprawnie koordynuje prace grupy w czasie zespolowej pracy zdalnej

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
9	Co kraj, to obyczaj	Zasady netykiety. Zachowanie podczas lekcji zdalnych.	2	- wymienia najprostsze zagrożenia i pozytywne cechy działania i pracy w sieci - bierze udział w ewentualnych zajęciach online
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wymienia zasady odpowiedniego zachowywania się w społeczności internetowej - wymienia najważniejsze zasady netykiety, których należy przestrzegać na co dzień - w czasie ewentualnych zajęć online prezentuje odpowiednie zachowanie
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - wymienia największe zagrożenia związane z korzystaniem z internetu - wymienia ograniczenia prawne związane z korzystaniem z internetu - w czasie ewentualnych zajęć online pomaga innym i stosuje się do obowiązujących zasad
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - wymienia zalety korzystania z internetu w wybranych obszarach zagadnień - wyszukuje negatywne i pozytywne zjawiska związane z działaniami w sieci - uczestniczy aktywnie i kulturalnie w sieciowych zajęciach
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - aktywnie uczestniczy w dyskusji - przygotowuje prezentację lub referat, rozwijając wybrane zagadnienie - stosuje techniki pracy ułatwiające innym wspólne działania online
10	Zróbmy to razem	Praca w chmurze z wykorzystaniem aplikacji Dokumenty Google. Przechowywanie dokumentów w chmurze.	2	objaśnia, czym są Dokumenty Google
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - korzysta w podstawowym zakresie z Dokumentów Google
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - potrafi pracować w chmurze i umieszczać w niej dokumenty - samodzielnie wykonuje zadania i ćwiczenia
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - sprawnie posługuje się aplikacjami online podczas wspólnej pracy
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - biegle posługuje się aplikacjami Dokumenty Google i Dysk Google

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
11	Wirtualne wędrówki	Zwiedzanie świata za pomocą Map Google. Korzystanie z usługi Google Street View. Korzystanie z aplikacji Tłumacz Google.	2	• korzysta w podstawowym zakresie z usługi Google Street View
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • korzysta w podstawowym zakresie z Tłumacza Google
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wyszukuje w internecie istotne informacje dotyczące działalności różnych instytucji
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • sprawnie posługuje się Google Street View i Tłumaczem Google
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • biegle posługuje się Google Street View i Tłumaczem Google
12	Podróże z Google Earth	Podróżowanie w internecie z użyciem urządzeń mobilnych lub komputera. Nagrywanie wycieczki. Wyznaczanie odległości na trójwymiarowej mapie.	2	• z pomocą nauczyciela korzysta z programu Google Earth Pro
			3	• samodzielnie korzysta z programu Google Earth Pro • wykorzystuje funkcję nawigacji i panel Warstwy
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wyznacza odległości na trójwymiarowej mapie
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • nagrywa wirtualne wycieczki
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • przygotowuje tutorial, jak pracować z programem Google Earth na urządzeniu mobilnym

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
3. Lekcje ze Scratchem				
13	Ruchome obrazki	Animowanie duszków za pomocą programowania sekwencji ruchów. Rysowanie w trybie wektorowym. Zmiana kostiumów duszka.	2	• z pomocą nauczyciela korzysta z edytora grafiki programu Scratch i tworzy proste rysunki
			3	• w podstawowym zakresie korzysta z edytora grafiki programu Scratch • tworzy kostium duszka według podanego wzoru
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • powiela i modyfikuje kostium duszka
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • tworzy skrypt animujący duszka • koryguje czas wyświetlania poszczególnych kostiumów duszka • tworzy estetyczną pracę z płynną animacją
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykazuje się ponadprzeciętnymi umiejętnościami w zakresie tworzenia grafiki wektorowej
14	Multimedialny komiks	Przygotowanie animowanego komiksu. Wczytywanie duszków z dysku. Tworzenie dialogu poprzez nadawanie i odbieranie komunikatów.	2	• pobiera duszki z serwisu opencart.org • z pomocą nauczyciela wstawia do projektu tło z biblioteki oraz pobrane duszki • z pomocą nauczyciela modyfikuje i nazywa duszki
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • z pomocą nauczyciela tworzy dialog między duszkami (na podstawie podręcznika)
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje komunikaty do tworzenia dialogu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • testuje program – panuje nad poprawną kolejnością partii dialogowych
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • kreatywnie podchodzi do zadania, włączając własne postacie i dialogi

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
15	Wirujące wiatraki	Przygotowanie historyjki ze zmiennym tłem. Oprogramowanie zmiany tła. Rysowanie w trybie wektorowym. Planowanie i realizowanie akcji na scenie z wykorzystaniem komunikatów.	2	• z pomocą nauczyciela wstawia duszka i tło z biblioteki do projektu
			3	• samodzielnie wstawia duszka i tło z biblioteki do projektu • duplikuje duszki
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • steruje duszkami za pomocą bloków z grupy Zdarzenia, Ruch, Wygląd i Kontrola
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • testuje program – panuje nad zmianą tła sceny, wprowadza poprawki, udoskonalenia
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • kreatywnie podchodzi do zadania, włączając do animacji własne postacie i dialogi
16	Graj melodie	Wykorzystanie rozszerzenia Muzyka . Odgrywanie nut. Alfabet muzyczny Scratcha. Tworzenie nowych bloków i wykorzystywanie ich w skryptach. Definiowanie bloków do odgrywania melodii.	2	• z pomocą nauczyciela wstawia do projektu duszki i tło z biblioteki
			3	• samodzielnie wstawia do projektu duszki i tło z biblioteki • odtwarza pojedyncze nuty
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • układa melodie z nut w blokach
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • buduje skrypt, wykorzystując bloki z grupy Muzyka, Wygląd i Moje bloki
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • realizuje własne pomysły wykorzystywania rozszerzenia Muzyka
17	Wyścig starych samochodów	Tworzenie animowanej symulacji wyścigów samochodowych. Ustawienie punktu zaczepienia. Tworzenie zmiennych. Wykorzystanie losowości do określenia prędkości samochodów.	2	• z pomocą nauczyciela rysuje scenę w edytorze grafiki środowiska Scratch
			3	• samodzielnie rysuje scenę w edytorze grafiki środowiska Scratch • wstawia duszki z biblioteki i je powiela
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje bloki z grupy Kontrola, Ruch i Czujniki
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • operuje losowością i zmiennymi
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • kreatywnie podchodzi do zadania, dodając własne elementy

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
18	Zbieranie jabłek	Projektowanie gry w Scratchu. Sterowanie ruchem duszka za pomocą klawiszy kierunkowych. Wykorzystywanie czujników do tworzenia oczekiwanych zdarzeń. Tworzenie licznika.	2	• korzysta z bloków z grupy Ruch do sterowania ruchem duszka
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wstawia duszki z biblioteki i powiela duszki
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje w projekcie wykrywanie spotkań duszków
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wykorzystuje zmienne i tworzy licznik
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • modyfikuje projekt gry według własnych pomysłów
19	Liczenie jabłek	Poprawianie, doskonalenie, opisywanie i udostępnianie gry utworzonej w Scratchu. Uruchamianie pomiaru czasu.	2	• bada i analizuje działanie projektu
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • eliminuje usterki i poprawia projekt
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • uruchamia pomiar czasu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • opisuje działanie gotowego projektu i udostępnia projekt w serwisie Scratcha
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • rozwija projekt gry według własnych pomysłów
20	Gwiazdy i gwiazdeczki	Ustawienie punktu zaczepienia. Tworzenie bloku rysowania gwiazdki. Wykorzystanie komunikatu do rozpoczęcia rysowania na scenie.	2	• wstawia duszka i tło z biblioteki
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • z pomocą nauczyciela definiuje skrypty dla sceny
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • definiuje nowy blok rysowania gwiazdek
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wywołuje blok rysowania oraz ustala warunki początkowe
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • dodaje własne skrypty rysowania zaprojektowanych motywów

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
4. Lekcje z liczbami				
21	Poznaj Europę	Przygotowywanie wykresów liniowych. Formatowanie i przekształcanie. Analiza danych na wykresie.	2	• w podstawowym zakresie korzysta z arkusza kalkulacyjnego
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wyszukuje w internecie informacje na podany temat
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • analizuje znalezione informacje
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • na podstawie znalezionych informacji tworzy w arkuszu kalkulacyjnym wykres liniowy
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • kreatywnie podchodzi do zadania, tworząc rozbudowaną prezentację zawierającą ciekawe dane dotyczące pogody w Europie
22	Perły Europy	Wykorzystanie grafiki w tabeli arkusza kalkulacyjnego. Interpretowanie i przetwarzanie wyszukanych informacji.	2	• w podstawowym zakresie korzysta z arkusza kalkulacyjnego i programu do tworzenia prezentacji
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wyszukuje w internecie informacje na podany temat
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • analizuje znalezione informacje
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • na podstawie znalezionych informacji tworzy prezentację według własnego pomysłu
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • kreatywnie podchodzi do zadania, tworząc film wykorzystujący ciekawostki o krajach sąsiadujących z Polską

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
23	Wykreślanie świata	Zbieranie i analiza danych pochodzących ze źródeł internetowych. Tworzenie wykresów w arkuszu. Praca nad wspólnym dokumentem w chmurze.	2	• z pomocą nauczyciela wyszukuje w internecie informacje na podany temat • w podstawowym zakresie korzysta z arkusza kalkulacyjnego
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • samodzielnie wyszukuje w internecie informacje na podany temat i wykorzystuje je do własnych zestawień
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • tworzy i modyfikuje w arkuszu kalkulacyjnym proste wykresy liniowe • analizuje dane na podstawie wykresu
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • wykorzystuje formuły i sortuje dane
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • pracuje w chmurze • tworzy własne interesujące zagadnienia z zebranych samodzielnie danych
5. Lekcje z multimediami				
24	Posłuchaj i powiedz	Nagrywanie dźwięku i synteza mowy w systemie Windows. Rozpoznawanie mowy w systemach Windows i Android.	2	• podłącza słuchawki i mikrofon do gniazd komputera • nagrywa i odtwarza dźwięk w systemie Windows za pomocą Rejestratora głosu
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • wykorzystuje syntezę mowy w systemie Windows za pomocą Narratora
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • wykorzystuje rozpoznawanie mowy w przeglądarce (Google) na komputerze oraz urządzeniu mobilnym
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • biegle posługuje się syntezą i rozpoznawaniem mowy w aplikacjach
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • wykorzystuje nagrywanie dźwięków, syntezę i rozpoznawanie mowy, realizując własne pomysły

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
25	Dźwięki wokół nas	Cyfrowy zapis dźwięków. Formaty dźwiękowe. Kompresja plików audio. Instalowanie i korzystanie z programu Audacity.	2	- wymienia sposoby zapisu plików dźwiękowych - uruchamia program Audacity
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - wymienia formaty plików dźwiękowych - nagrywa i zapisuje dźwięk w programie Audacity
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - krótko charakteryzuje formaty plików dźwiękowych - instaluje program Audacity
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - przetwarza nagranie w podstawowym zakresie (np. usuwa ciszę albo szum)
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - analizuje i samodzielnie wykorzystuje program Audacity
26	Dźwięki w plikach i w internecie	System pomocy programu Audacity. Zapisywanie plików audio MP3. Internetowy dyktafon. Korzystanie z serwisu YouTube oraz radia online.	2	zapisuje dźwięk w formacie MP3
			3	- spełnia kryteria oceny dopuszczającej - modyfikuje dźwięk w programie Audacity
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - zapisuje i przetwarza dźwięk w formacie MP3 za pomocą aplikacji online
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - korzysta z radia w internecie, podcastów i serwisu YouTube
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - tworzy nagrania w wybranych formatach i wykorzystuje je w innych aplikacjach

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczniów:
27	Jak powstaje film ze zdjęć?	Przygotowanie projektu i scenariusza filmu z wybranych zdjęć. Tworzenie filmu. Dodawanie efektów specjalnych.	2	- z pomocą nauczyciela uruchamia aplikację Edytor wideo - z pomocą nauczyciela tworzy prosty film ze zdjęć
			3	- przygotowuje scenariusz filmu - samodzielnie uruchamia aplikację Edytor wideo i tworzy prosty film ze zdjęć - korzysta w podstawowym zakresie z aplikacji Edytor wideo
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - tworzy płynne przejścia między zdjęciami
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - dodaje do filmu napisy oraz efekty wideo - wybiera odpowiedni współczynnik proporcji, zapisuje film na dysku i odtwarza film we wskazanym programie - tworzy estetyczną i ciekawą pracę
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - biegle posługuje się aplikacją Edytor wideo
28	Trzy, dwa, jeden...	Nagrywanie audionarracji i wideonarracji. Edycja filmu.	2	z pomocą nauczyciela otwiera projekt utworzony w programie Edytor wideo
			3	- samodzielnie otwiera projekt utworzony w programie Edytor wideo - nagrywa prostą narrację w edytorze dźwięku Audacity
			4	- spełnia kryteria oceny dostatecznej - modyfikuje scenariusz przygotowany podczas poprzedniej lekcji - dodaje do filmu narrację
			5	- spełnia kryteria oceny dobrej - dodaje do filmu elementy wideo nagrane kamerą internetową lub urządzeniem mobilnym - zapisuje film na dysku, tak aby zajmował niewiele miejsca - tworzy jasny i staranny przekaz multimedialny
			6	- spełnia kryteria oceny bardzo dobrej - samodzielnie realizuje filmy własnego pomysłu

Nr lekcji	Temat lekcji	Omawiane zagadnienia	Ocena	Zgodnie z wymaganiami programowymi uczeń:
29	Projekt <i>Blaski i cienie internetu</i>	Porządkowanie materiałów dotyczących korzyści i niebezpieczeństw wynikających z użytkowania internetu. Przygotowanie prezentacji.	2	• określa zalety internetu
			3	• spełnia kryteria oceny dopuszczającej • określa zagrożenia związane z korzystaniem z internetu
			4	• spełnia kryteria oceny dostatecznej • sprawnie posługuje się programem do tworzenia prezentacji
			5	• spełnia kryteria oceny dobrej • prowadzi prezentację
			6	• spełnia kryteria oceny bardzo dobrej • biegle posługuje się programem do tworzenia prezentacji

Wymagania edukacyjne w klasach 4-6 na lekcjach techniki

Wymagania edukacyjne

- Przygotowanie uczniów do poznania i oceniania swoich cech, możliwości i predyspozycji technicznych
- Pomoc uczniom w rozpoznawaniu własnych uzdolnień i zainteresowań w celu świadomego wyboru dalszego kierunku kształcenia
- Uwrażliwienie uczniów na zagrożenia ich zdrowia wynikające z niewłaściwego korzystania z urządzeń
- Kształtowanie umiejętności analizowania zadań szkolnych i prostych problemów praktycznych

Jawność ocen

- Nauczyciel na początku każdego roku szkolnego informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych oraz sposobach sprawdzania osiągnięć uczniów
- Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców.

Dostosowanie wymagań

Przy ustalaniu oceny z techniki nauczyciel bierze pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązywanie się z obowiązków wynikających ze specyfiki tych zajęć. Wymagania dostosowuje do indywidualnych potrzeb i możliwości percepcyjnych ucznia. Bierze pod uwagę pomysłowość konstrukcyjną, właściwy dobór materiałów, estetykę wykonania, staranne wykonanie zadania, postawę ucznia i przestrzeganie zasad bezpieczeństwa, itp.

Obszary aktywności podlegające ocenie

Na zajęciach z techniki uczeń oceniany jest w następujących obszarach:

- aktywność w czasie zajęć – gotowość do wykonywania ćwiczeń i zadań zleconych w trakcie zajęć przez nauczyciela, podejmowanie merytorycznej dyskusji itp.
- stopień opanowania wiadomości i umiejętności wynikających z podstawy programowej nauczania techniki oraz wymagań programowych
- wiadomości i umiejętności, które uczeń nabył w trakcie samodzielnej działalności technicznej poza szkołą (w przypadku, gdy uczeń ubiega się o celującą ocenę końcową)
- stosowanie przez ucznia języka technicznego
- przygotowanie do zajęć
- udział w konkursach i turniejach technicznych organizowanych przez szkołę lub inne podmioty

- samodzielne prace ucznia
- umiejętność pracy w zespole – gotowość do pomocy innym, sposób komunikowania się w grupie

Podstawy ustalania oceny

- Oceny osiągnięć uczniów w wymienionych wyżej obszarach dokonuje się na podstawie:
 - wyników bieżących sprawdzianów teoretycznych i praktycznych
 - odpowiedzi ucznia w rozmowie z nauczycielem
 - obserwacji działań ucznia w trakcie zajęć
 - analizy przedstawionych do oceny samodzielnie wykonywanych w czasie zajęć prac praktycznych
- Nauczyciel przy odbiorze pracy może zadać jeszcze kilka dodatkowych kontrolnych pytań uczniom lub zlecić powtórzenie pewnej czynności
- Każdy uczeń ma prawo do otrzymania dodatkowych ocen, które może uzyskać wykonując i przygotowując referat na temat określony przez nauczyciela lub stworzy własny projekt pracy (po uzgodnieniu z nauczycielem)
- Sprawdziany bieżące oceniane są na podstawie liczby uzyskanych punktów, według następujących zasad przeliczania:

100 % celujący

99 % - 91 % bardzo dobry

90 % - 76 % dobry

75 % - 61 % dostateczny

60 % - 40 % dopuszczający

39 % - 0 % niedostateczny

Założenia ogólne

- W każdym semestrze uczeń może zgłosić dwa nieprzygotowania do lekcji
- Prace praktyczne są obowiązkowe
- Uczeń, który nie był obecny na sprawdzianie z przyczyn usprawiedliwionych pisze go w terminie ustalonym z nauczycielem, ale nie później, niż 2 tygodnie po powrocie do szkoły
- Bardzo ważną rolę przy wystawianiu oceny odgrywa prawidłowe wykonywanie czynności technologicznych podczas zadań praktycznych
- Ocena semestralna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych
- Sprawdziany są zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem i wpisane do dziennika klasowego. Czas trwania sprawdzianu wynosi 40 min.
- W przypadku dłuższych zadań uczniowie mogą przechowywać efekty swojej pracy w klasie i kontynuować zadanie na kolejnych zajęciach

Kryteria oceny semestralnej i końcowo rocznej

Uczeń otrzymuje jedną z poniższych ocen jeżeli:

Celujacy

Wiadomości

- jego wiedza znacznie wykracza poza program nauczania
- wykazuje się opanowaniem zagadnień programowych w sposób wyczerpujący
- precyzyjnie i wyczerpująco formułuje wypowiedzi
- bezbłędnie stosuje terminologię techniczną
- wykazuje samodzielność i zaangażowanie w zdobywaniu wiadomości z różnych źródeł oraz umie je zastosować i wykorzystać we własnej działalności praktycznej
- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia
- osiąga sukcesy w olimpiadach technicznych i wystawach twórczości technicznej

Umiejętności

- twórczo wykorzystuje posiadane wiadomości do rozwiązywania problemów technicznych
- proponuje rozwiązania wykraczające poza program nauczania
- bezbłędnie wykonuje zadania praktyczne, proponując własne rozwiązania racjonalizatorskie
- bezbłędnie stosuje narzędzia i przyrządy w czasie wykonywania zadań wytwórczych

Organizacja i bezpieczeństwo

- ściśle przestrzega zasad założonej organizacji pracy
- stosuje rozwiązania nietypowe, racjonalizatorskie
- ściśle stosuje się do regulaminu pracowni i zasad bhp w niej obowiązujących
- zna i stosuje zasady bezpiecznego korzystania z dróg publicznych jako pieszy i rowerzysta
- potrafi zabezpieczyć miejsce wypadku i udzielić pierwszej pomocy poszkodowanym

Dokumentacja

- potrafi wykonać bezbłędną dokumentację wykonywanych prac
- wykonuje dokumentację ciekawych rozwiązań technicznych
- prowadzi wzorowy zeszyt przedmiotowy

Wytwory praktycznej działalności

- proponuje własne rozwiązania projektowe
- zna zastosowanie nowych materiałów
- przedstawia pomysłowe rozwiązania
- czynności technologiczne wykonuje szybko, sprawnie i bezbłędnie
- proponuje rozwiązania mające na celu oszczędność materiałów
- wykonane prace cechuje perfekcja wykonania i wzorowa estetyka
- stworzy przynajmniej 4 dodatkowe własne projekty (po uzgodnieniu z nauczycielem)

Bardzo dobry

Wiadomości

- opanował pełny zakres wiedzy określonej rozkładem nauczania
- swobodnie posługuje się zdobytymi wiadomościami, wyciąga słuszne wnioski
- rozwiązuje samodzielnie problemy techniczne w zakresie teorii
- stosuje prawidłową terminologię techniczną

-rozumie większość relacji między elementami wiedzy z danego przedmiotu

Umiejętności

- sprawnie i poprawnie rozpoznaje właściwe materiały
- zna zgodnie z wymaganiami programowymi konstrukcję i zasady działania narzędzi pracy, urządzeń, przyrządów i maszyn
- sprawnie posługuje się narzędziami, przyborami i urządzeniami technicznymi
- prawidłowo wykonuje operacje technologiczne

Organizacja i bezpieczeństwo

- bardzo dobrze organizuje miejsce pracy
- sprawnie i samodzielnie wykonuje realizowane zadania
- przejawia dużo inicjatywy w wykonywaniu danej czynności
- stosuje się do regulaminu pracowni i zasad bhp
- zna i stosuje zasady bezpiecznego poruszania się po drogach jako pieszy i rowerzysta
- potrafi zabezpieczyć miejsce wypadku

Dokumentacja

- potrafi wykonać prawidłową dokumentację techniczną
- bez zastrzeżeń czyta i umie stosować w praktyce dokumentację urządzeń technicznych
- systematycznie prowadzi estetyczny zeszyt przedmiotowy

Wytwory praktycznej działalności

- przejawia dużą inicjatywę w wykonywaniu danej czynności
- prace wykonuje w przewidzianym czasie
- jakość wykonanych prac nie budzi zastrzeżeń pod względem zgodności z projektem, estetyki wykonania oraz oryginalności rozwiązań
- przestrzega zasad ekonomii w procesie wytwórczym

Dobry

Wiadomości

- nie opanował w pełni wiadomości określonych programem nauczania
- rozwiązuje samodzielnie zadania teoretyczne
- rozumie większość relacji pomiędzy elementami wiedzy technicznej
- ogólnie orientuje się w zagadnieniach wiedzy technicznej i potrafi uzasadnić je na podstawie literatury
- potrafi poprawnie operować wiadomościami i stosować je w nowych sytuacjach technicznych
- samodzielnie rozwiązuje średnio trudne zadania praktyczne
- popołnia nieznaczne błędy w wypowiedziach oraz w terminologii technicznej

Umiejętności

- poprawnie posługuje się urządzeniami technicznymi i narzędziami, popełniając błędy w granicach tolerancji
- poprawnie opanował umiejętności technologiczne

Organizacja i bezpieczeństwo

- stosuje zasady organizacji i bezpieczeństwa pracy
- wykorzystuje czas pracy zaplanowany przez nauczyciela
- nie zawsze przestrzega zasad eksploatacji narzędzi i urządzeń
- realizuje zadania zgodnie z założonym harmonogramem
- zna i stosuje zasady bezpiecznego korzystania z dróg publicznych jako pieszy i rowerzysta

Dokumentacja

- potrafi wykonać poprawną dokumentację techniczną
- poprawnie interpretuje proste dokumentacje techniczne
- zeszyt przedmiotowy prowadzi w granicach normy

Wytwory praktycznej działalności

- wykonuje zgodnie z projektem
- sprawia, że wytwory są funkcjonalne
- wykonuje prace tak, że dokładność wykonania mieści się w granicach tolerancji
- nie w pełni ekonomicznie wykorzystuje materiały
- jego prace posiadają drobne uchybienia w estetyce wykonania

Dostateczny

Wiadomości

- nie opanował w pełni wiadomości określonych programem nauczania
- nie potrafi uchwycić spraw najistotniejszych w danym zagadnieniu
- ma trudności w logicznym operowaniu wiadomościami
- ma trudności w interpretacji zagadnień technicznych na podstawie wskazanej literatury
- zna zagadnienia jedynie w niezbędnym zakresie umożliwiającym wykonanie zadań praktycznych
- ma trudności w posługiwaniu się terminologią techniczną
- rozwiązuje z pomocą nauczyciela zadania o średnim stopniu trudności
- nie przejawia inicjatywy w zdobywaniu wiadomości

Umiejętności

- ma trudności w poprawnym posługiwaniu się narzędziami, urządzeniami i przyrządami
- opanował umiejętności technologiczne o średnim stopniu trudności
- popołnia błędy podczas montażu według ścisłej instrukcji prostych modeli układów i urządzeń

Organizacja i bezpieczeństwo

- stosuje zasady bezpieczeństwa pracy
- organizacja jego pracy indywidualnej i zespołowej ma charakter nieskoordynowany
- mało efektywnie wykorzystuje czas pracy
- zna i stosuje zasady bezpiecznego korzystania z dróg publicznych jako pieszy i rowerzysta

Dokumentacja

- wykonuje podstawową dokumentację lecz jest ona niestaranna i prowadzona mało systematycznie
- opanował czytanie dokumentacji urządzeń w zakresie minimum wymagań

-zeszyt przedmiotowy jest prowadzony niesystematycznie i budzi zastrzeżenia pod względem estetycznym

Wytwory praktycznej działalności

- jego prace odbiegają w znacznym stopniu od projektu
- wykonuje prace niedbale i mało estetycznie
- nie poświęca właściwej uwagi ekonomicznemu wykorzystaniu materiałów
- nie przejawia inicjatywy w celu lepszego wykonania czynności

Dopuszczający

Wiadomości

- opanował w bardzo ograniczonym zakresie podstawowe wiadomości
- zna typowe zagadnienia w minimalnym zakresie
- nie potrafi logicznie operować posiadanymi wiadomościami
- z ograniczeniami rozumie zapamiętane wiadomości
- nie opanował terminologii technicznej
- rozwiązuje zadania o niewielkim stopniu trudności jedynie według ścisłej instrukcji i pod bezpośrednim nadzorem nauczyciela
- nie podejmuje żadnych wysiłków w celu uzupełnienia braków w wiadomościach

Umiejętności

- posługuje się prostymi przyrządami, narzędziami i przyborami często myląc ich przeznaczenie
- ma trudności w poprawnym wykonywaniu operacji technologicznych (myli kolejność wykonywania czynności)
- w minimalnym zakresie opanował zasady działania i obsługi typowych narzędzi, urządzeń i przyrządów
- do wykonywania zadań praktycznych jest mu niezbędna pomoc nauczyciela

Organizacja i bezpieczeństwo

- bezpieczeństwo i higiena jego pracy wymagają stałego nadzoru
- nie potrafi zorganizować swojego stanowiska pracy (panuje na nim nieład)
- nie potrafi pracować w zespole
- w bardzo ograniczonym zakresie zna i stosuje zasady bezpiecznego korzystania z dróg publicznych jako pieszy i rowerzysta

Dokumentacja

- nie potrafi samodzielnie wykonać jakiejkolwiek dokumentacji technicznej
- dokumentacja wykonana pod nadzorem nauczyciela jest mało czytelna i zawiera poważne błędy
- zeszyt przedmiotowy prowadzi niesystematycznie, niedbale i nieestetycznie

Wytwory praktycznej działalności

- wykonuje prace niezgodnie z projektem
- bardzo często nie kończy rozpoczętych zadań
- cechuje go brak troski o oszczędne wykorzystanie materiałów

-prace charakteryzują się brakiem staranności i estetyki wykonania

Niedostateczny

Wiadomości

- nie opanował niezbędnego minimum podstawowych wiadomości, mimo dużej pomocy nauczyciela i innych uczniów
- braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu dalsze zdobywanie wiedzy z danego przedmiotu
- nie rozumie wiadomości, myli je i zniekształca
- nie zna i nie rozumie terminologii technicznej
- nie jest w stanie nawet przy pomocy nauczyciela rozwiązać zadania o elementarnym stopniu trudności
- cehuje go zdecydowanie lekceważący stosunek do przedmiotu

Umiejętności

- nie przejawia chęci w zdobywaniu jakichkolwiek umiejętności technicznych
- nie potrafi posługiwać się narzędziami i urządzeniami technicznymi
- nie umie wykonać prostych operacji technologicznych pomimo pomocy innych uczniów i nauczyciela
- unika podejmowania jakiejkolwiek aktywności w celu nabycia określonych umiejętności

Organizacja i bezpieczeństwo

- nie zna i nie stosuje żadnych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy
- jego działania w trakcie zajęć wymagają stałego nadzoru
- nie potrafi sobie zorganizować stanowiska pracy
- nie potrafi pracować w zespole, a jego działania dezorganizują pracę innych uczniów
- nie zna zasad bezpiecznego korzystania z dróg publicznych nawet jako pieszy

Dokumentacja

- nie potrafi wykonać i nie prowadzi (nie posiada) jakiejkolwiek dokumentacji
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego

Wytwory praktycznej działalności

- przejawia brak zainteresowania w wykonywaniu jakiejkolwiek pracy
- nie wykonał żadnego zadania wytwórczego

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia/uczennicę
poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych
z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO
KLASA V**

Wymagania edukacyjne dotyczące wiedzy i umiejętności obejmują:

- 1) znajomość przepisów i zasad bezpieczeństwa, w tym zasady zachowania na obszarach zielonych, w tym obszarach chronionych;
- 2) naukę i doskonalenie techniki ruchu (np. w biegach, grach zespołowych),
- 3) rozwijanie świadomości swojego ciała i zmian zachodzących w sprawności fizycznej (monitorowanie sprawności fizycznej);
- 4) kształtowanie pozytywnych postaw społecznych (współpraca, rozwiązywanie konfliktów, akceptacja różnorodności w grupie);
- 5) umiejętność planowania i oceny własnej aktywności fizycznej (korzystanie z przyborów, narzędzi pomiarowych, aplikacji mobilnych).

Treści nauczania - wymagania szczegółowe obejmujące wiedzę i umiejętności.

Dział I. Ćwiczenia ogólnorozwojowe.

Uczeń:

- 1) wykonuje co najmniej cztery wybrane ćwiczenie zwinnościowo-akrobatyczne;
- 2) wykonuje statyczne i dynamiczne ćwiczenia wzmacniające mięśnie posturalne oraz ćwiczenia gibkościowe – indywidualne i z partnerem;
- 3) wykonuje ćwiczenia rozwijające zdolności koordynacyjne – indywidualnie i z partnerem;
- 4) wykonuje ćwiczenia kształtujące nawyk prawidłowej postawy ciała w pozycji stojącej, siedzącej i leżącej oraz w trakcie wykonywania różnych codziennych czynności;
- 5) wskazuje grupy mięśniowe odpowiedzialne za prawidłową postawę ciała;
- 6) omawia znaczenie rozgrzewki i opisuje jej zasady, a także przeprowadza jej część.

Dział II. Gry zespołowe i rekreacyjne.

Uczeń:

- 1) omawia i stosuje przepisy wybranych gier sportowych i rekreacyjnych, w tym posługuje się nazewnictwem specyficznym dla poszczególnych gier zespołowych;
- 2) potrafi w:
 - a) koszykówce – poruszać się po boisku, kozłować i podawać piłkę oraz rzucać do kosza,
 - b) piłce nożnej – poruszać się po boisku, prowadzić piłkę, podawać i strzelać do bramki,
 - c) piłce ręcznej – poruszać się po boisku, kozłować piłkę, podawać piłkę i rzucać do bramki,

d) siatkówce – przyjmować postawę siatkarską, odbijać piłkę, rozgrywać i wykonywać zagrywkę oraz uczestniczyć w rzucance siatkarskiej;

3) uczestniczy w co najmniej dwóch grach zespołowych innych niż wymienione w pkt 2, wybranych zgodnie z preferencjami uczniów, tradycją szkoły i środowiska lokalnego oraz warunkami organizacyjnymi szkoły;

4) uczestniczy w mini-grach oraz grach szkolnych i uproszczonych;

5) organizuje w gronie rówieśników co najmniej jedną grę sportową lub rekreacyjną.

Dział III. Lekkoatletyka.

Uczeń:

1) uczestniczy w grach i zabawach szybkościowych, rozwijających czas reakcji i wybieg startowy (prędkość biegu);

2) wykonuje bieg krótki ze startu niskiego;

3) wykonuje bieg przez przeszkody;

4) wykonuje pchnięcie i rzut zamachowy piłką z miejsca i krótkiego rozbiegu;

5) wybiera i pokonuje trasę marszobiegu lub biegu terenowego;

6) wykonuje przekazanie pałeczki w miejscu i lekkim biegu;

7) wykonuje skok w dal jednonóż z krótkiego rozbiegu.

Dział IV. Taniec.

Uczeń wykonuje proste kroki i figury tańców tradycyjnych i nowoczesnych.

Dział V. Relaksacja i odprężenie.

Uczeń:

1) wykonuje ćwiczenia oddechowe i rozciągające o charakterze relaksacyjnym;

2) omawia korzyści płynące z podejmowania aktywności fizycznej na świeżym powietrzu, ze szczególnym uwzględnieniem jej wpływu na redukcję stresu i poprawę samopoczucia.

Dział VI. Monitorowanie aktywności i sprawności fizycznej.

Uczeń wykonuje testy sprawności fizycznej, pozwalające ocenić szybkość, wytrzymałość tlenową, siłę i gibkość, a z pomocą nauczyciela interpretuje wyniki

Dział VII. Bezpieczeństwo w aktywności fizycznej.

Uczeń:

1) przygotowuje się właściwie do wybranej formy aktywności fizycznej, uwzględniając miejsce jej realizacji, odpowiedni strój sportowy i rozgrzewkę;

2) wyjaśnia, dlaczego należy przestrzegać ustalonych reguł w trakcie rywalizacji;

3) omawia, jak postępować przy najczęstszych kontuzjach, związanych z podejmowaniem aktywności fizycznej;

4) korzysta bezpiecznie ze sprzętu i urządzeń sportowych;

- 5) wykonuje elementy samoasekuracji w różnych formach aktywności fizycznej, uwzględniając własne bezpieczeństwo;
- 6) omawia i stosuje zasady bezpiecznego zachowania nad wodą, w górach i na terenach zielonych, w różnych porach roku, oraz wyjaśnia, jak jego postawa i działania mogą wpływać na bezpieczeństwo własne, innych oraz stan środowiska naturalnego.

Dział VIII. Kompetencje społeczne.

Uczeń:

- 1) rozumie znaczenie idei olimpizmu oraz wynikającej z niej zasady fair play;
- 2) uczestniczy w rywalizacji sportowej jako zawodnik, przestrzegając zasad fair play;
- 3) okazuje szacunek wobec przeciwnika, sędziego i współuczestników gry przez przestrzeganie przepisów gier zespołowych poznanych podczas zajęć;
- 4) współdziała w grupie, wiedząc, że sukces drużyny zależy od zaangażowania wszystkich uczestników;
- 5) komunikuje się efektywnie w grupie i buduje relacje przez gry zespołowe i ćwiczenia w parach;
- 6) pełni funkcję organizatora, sędziego i kibica w ramach szkolnych zawodów sportowych;
- 7) wyjaśnia zasady kulturalnego kibicowania;
- 8) wykazuje kreatywność w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji problemowych;
- 9) traktuje problem jako motywację do działania, a nie barierę nie do pokonania;
- 10) przez doświadczenia, takie jak wygrana czy przegrana, nazywa i rozumie emocje towarzyszące rywalizacji sportowej, co przekłada się na codzienne funkcjonowanie społeczne;
- 11) współpracuje w grupie, szanując poglądy i wysiłki innych uczniów, wykazując asertywność i empatię;
- 12) motywuje innych uczniów do uczestniczenia w aktywności fizycznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób o niższej sprawności fizycznej i zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych;
- 13) przeciwdziała wykluczeniu uczniów mniej sprawnych fizycznie i promuje wzajemne wsparcie;
- 14) rozwiązuje nieporozumienia w sposób bezkonfliktowy zarówno w trakcie rywalizacji, jak i sytuacjach pozasportowych;
- 15) wzmacnia poczucie własnej wartości;
- 16) buduje pozytywny obraz siebie przez współpracę i wsparcie grupy.

KRYTERIA OCENIANIA Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego należy w szczególności brać pod uwagę wysiłek wkładany przez ucznia w wykonanie określonych zadań wynikających ze specyfiki tych zajęć.

Ocenie podlegają:

- sumienne i staranne wywiązywanie się z obowiązków,
- przygotowanie się do zajęć, właściwy ubiór, dostosowany do wymogów lekcji wychowania fizycznego,
- postawa, aktywność i zaangażowanie na lekcji wychowania fizycznego (w tym m.in. przestrzeganie zasady fair play, przestrzeganie regulaminu sali gimnastycznej i korzystania ze sprzętu sportowego, stosowanie się do zasad bezpieczeństwa podczas wykonywania ćwiczeń),
- stosunek do partnera i przeciwnika,
- stosunek do własnego ciała,
- aktywność fizyczna,
- stopień opanowania wymagań programowych, osiągnięte wyniki w sportach wymiernych, dokładność wykonania zadań i poziom zdobytej wiedzy,
- postęp w opanowaniu umiejętności i wiadomości przewidzianych dla klasy 5 zgodnie z indywidualnymi możliwościami i predyspozycjami.

ZASADY OCENIANIA

1. Na początku roku szkolnego (semestru) nauczyciele wychowania fizycznego informują uczniów i rodziców/prawnych opiekunów o ogólnych wymaganiach edukacyjnych i kryteriach oceniania z wychowania fizycznego.
2. Podstawą oceny ucznia jest systematyczna i konsekwentna kontrola jego pracy oraz postępy w usprawnianiu.
3. Ocena semestralna lub roczna ustalana jest na podstawie ocen cząstkowych za określony poziom wiadomości, umiejętności i kompetencji społecznych w procesie szkolnego wychowania fizycznego.
4. Ocena semestralna lub roczna nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.
5. Przy ustalaniu oceny semestralnej i rocznej uwzględnia się przede wszystkim wysiłek ucznia, wynikający z realizacji programu nauczania oraz systematyczny i aktywny udział w lekcjach wychowania fizycznego.
6. Oceny są jawne zarówno dla ucznia, jak i jego rodziców/opiekunów prawnych.

7. Oceny bieżące (częstkowe) oraz semestralne i roczne wyrażone są w stopniach wg następującej skali ocen: celujący 6, bardzo dobry 5, dobry 4, dostateczny 3, dopuszczający 2, niedostateczny 1.

8. Za aktywność i pracę na lekcji nauczyciel może nagradzać ucznia plusami („+”) lub upominać minusami („-”) a następnie zamienić je na ocenę odpowiednio:

+ + + + = 6; + + + + - = 5; + + + - - = 4; + + - - - = 3; + - - - - = 2; - - - - - = 1.

9. Umiejętności ruchowe ucznia oceniane będą na podstawie zadań kontrolno-oceniających zgodnie z wymogami podstawy programowej, pozwalających na ustalenie poziomu opanowania tych umiejętności.

10. Wiadomości oceniane będą poprzez zadawanie pytań, dyskusje tematyczne związane z treściami wymaganymi w podstawie programowej.

11. Ocena ze sprawności fizycznej będzie przede wszystkim wynikać z postępów ucznia, a nie z poziomu, jaki aktualnie reprezentuje.

12. Nie wystawia się oceny niedostatecznej za próby sprawności fizycznej z wyjątkiem sytuacji, w której uczeń nie podejmuje się wykonania próby lub rezygnuje z niej w trakcie i nie ma to związku z jego złym samopoczuciem psychofizycznym lub urazem.

13. Jeżeli z przyczyn losowych (np. zwolnienie lekarskie) uczeń nie może podejść do sprawdzianu, jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu w terminie ustalonym z nauczycielem prowadzącym.

14. Nauczyciel jest zobowiązany na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej obniżyć wymagania edukacyjne w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono specyficzne trudności w uczeniu się lub deficyty rozwojowe, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom edukacyjnym z programu nauczania.

15. Cztery razy w semestrze uczeń może zgłosić nieprzygotowanie. Każde następne nieprzygotowanie będzie miało wpływ na obniżenie oceny śródrocznej/rocznej .

16. Ocena z wychowania fizycznego może być podniesiona za dodatkową aktywność ucznia, np. udział w zajęciach rekreacyjno-sportowych, zawodach sportowych, turniejach i rozgrywkach pozaszkolnych oraz stały postęp ucznia w usprawnianiu.

17. Uczeń może być zwolniony z zajęć wychowania fizycznego decyzją administracyjną dyrektora szkoły na podstawie opinii o ograniczonych możliwościach uczestniczenia w tych zajęciach, wydanej przez lekarza, na czas określony w tej opinii.

18. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć wychowania na okres uniemożliwiający wystawienie oceny semestralnej lub klasyfikacyjnej na koniec roku szkolnego, zamiast oceny nauczyciel wychowania fizycznego wpisuje „zwolniony” albo „zwolniona” .

Inne wytyczne

1. Uczeń ma obowiązek poznać zasady bhp na lekcji wychowania fizycznego i ich przestrzegać.
2. Uczeń ma obowiązek posiadać na lekcji wychowania fizycznego strój sportowy i obuwie sportowe, dostosowane tylko do ćwiczeń na sali gimnastycznej i boiskach zewnętrznych.
3. Zwolnienie z ćwiczeń na lekcji wychowania fizycznego nie zwalnia ucznia z obecności na tej lekcji.
4. Uczeń, który ma zwolnienie lekarskie może być zwolniony z lekcji, jeżeli jest to jego pierwsza lub ostatnia lekcja, po uprzednim przedstawieniu nauczycielowi i dyrekcji oświadczenia rodziców, że w tym czasie biorą za niego odpowiedzialność.
5. Zwolnienia krótkotrwale muszą być przedstawione przed lekcją, której dotyczą.
6. Uczeń i rodzice/prawni opiekunowie zobowiązani są do zgłaszania nauczycielowi wszelkich przeciwwskazań do wykonywania ćwiczeń (przebyte i obecne choroby, urazy).
7. Uczniowie nie mają prawa przebywać na sali gimnastycznej w czasie przerwy bez opieki nauczyciela.
8. Wychodzenie ucznia z lekcji możliwe jest jedynie za zgodą nauczyciela.

WYMAGANIA PROGRAMOWE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy).
- Jest aktywny na lekcji.
- Rozwija własne uzdolnienia sportowe, uczestniczy w pozalekcyjnych zajęciach sportowych.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, dba o bezpieczeństwo własne i współwiczących.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową, pomaga słabszym i mniej sprawnym uczniom.
- Zadania kontrolne wykonuje na ocenę bardzo dobrą i celującą.
- Dokonuje oceny własnego rozwoju fizycznego.
- Osiąga wysoki poziom postępu w osobistym usprawnianiu.

- Wykazuje się dużym zakresem wiedzy na temat kultury fizycznej, rozwoju fizycznego, motorycznego oraz zdrowego stylu życia.
- Prowadzi sportowy i higieniczny tryb życia.
- Jest inicjatorem różnych form aktywności dla swoich rówieśników.
- Reprezentuje szkołę w Finale Wojewódzkim lub wielokrotnie w zawodach niższego szczebla w danym roku szkolnym.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest zawsze przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy), jest aktywny na lekcji.
- Jest zdyscyplinowany w trakcie zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Dokładnie wykonuje ćwiczenia i zalecenia przekazywane przez nauczyciela, stosuje zasady bezpiecznej organizacji zajęć w stosunku do siebie i pozostałych ćwiczących.
- Ma godną naśladowania postawę koleżeńską i sportową (pomoc słabszym i mniej sprawnym).
- Wykonuje zadania kontrolne na ocenę dobrą i bardzo dobrą.
- Systematycznie doskonali sprawność motoryczną i robi widoczne postępy.
- Posiada dużą wiedzę na temat rozwoju fizycznego i motorycznego, zdrowego stylu życia.
- Stara się prowadzić zdrowy i higieniczny tryb życia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- Systematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz jest przygotowany do lekcji (posiada wymagany strój sportowy). Jest aktywny na lekcji.
- Wykazuje zdyscyplinowanie w czasie trwania zajęć z wychowania fizycznego oraz przed i po ich zakończeniu (dotyczy pobytu w szatni).
- Ma właściwą postawę koleżeńską i sportową.
- Zadania kontrolno-oceniające wykonuje co najmniej na dostateczną lub dobrą.
- Uczeń robi postępy na miarę swoich możliwości.
- Sporadycznie angażuje się w życie sportowe klasy i szkoły.

- Wykazuje się przeciętną znajomością wiedzy na temat rozwoju fizycznego i motorycznego.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Niesystematycznie uczestniczy w obowiązkowych zajęciach z wychowania fizycznego oraz nie zawsze jest przygotowany do lekcji (często nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny na lekcji i ma kłopoty z dyscypliną, wymaga dodatkowej interwencji wychowawczej prowadzącego zajęcia.
- Nauczane elementy techniczne i taktyczne wykonuje poniżej swoich możliwości.
- Osiąga niewielki postęp w opanowaniu umiejętności i wiadomości.
- Nie bierze udziału w klasowych i szkolnych zawodach sportowych. Nie uczęszcza na zajęcia sportowo – rekreacyjne.
- Wykazuje się przeciętnym zakresem wiedzy przedmiotowej.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- Często z własnej winy opuszcza obowiązkowe zajęcia z wychowania fizycznego.
- Często nie jest przygotowany do lekcji (nie posiada wymaganego stroju sportowego).
- Jest mało aktywny, niezdyscyplinowany, ma nieobecności nieusprawiedliwione oraz lekceważący stosunek do zajęć.
- Narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu,
- Często nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów, nie współpracuje z nauczycielem, nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.
- Dużo poniżej swoich możliwości wykonuje zadania kontrolno-oceniające.
- Nie uzyskuje żadnego postępu w próbach sprawnościowych.
- Posiada niewielką wiedzę w zakresie wychowania fizycznego.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- Bez usprawiedliwienia opuszcza zajęcia z wychowania fizycznego oraz nie jest przygotowany do lekcji.
- Ma lekceważący stosunek do przedmiotu, wykazuje brak aktywności na lekcji.
- Rażąco narusza zasady dyscypliny w czasie trwania zajęć oraz przed i po ich zakończeniu, nie dba o bezpieczeństwo własne i kolegów.
- Nie wykonuje ćwiczeń i zaleceń przekazywanych przez nauczyciela.

- Nie potrafi wykonać ćwiczeń nawet o bardzo niskim stopniu trudności.
- Nie posiada żadnej wiedzy w zakresie nauczanego przedmiotu.